

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
VIEŠOJO VALDYMO IR VERSLO FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO INSTITUTAS

ALINA VALČECKIENĖ

**ŠVIETIMO ĮSTAIGŲ IR TĖVŲ KOMUNIKACIJA:
FORMALŲJŲ ŠVIETIMĄ PAPILDANČIO UGDYMO
ĮSTAIGŲ ATVEJŲ ANALIZĖ**

Magistro baigiamasis darbas

Vadovas

Lekt. Rima Urbonaitė

VILNIUS

2026

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
VIEŠOJO VALDYMO IR VERSLO FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO INSTITUTAS

**ŠVIETIMO ĮSTAIGŲ IR TĖVŲ KOMUNIKACIJA:
FORMALŲJŲ ŠVIETIMĄ PAPILDANČIO UGDYMO
ĮSTAIGŲ ATVEJŲ ANALIZĖ**

Švietimo ir mokslo politikos ir vadybos magistro baigiamasis darbas
Studijų programa 6211LX076

Recenzentas

(parašas)

doc. dr. V. Pavardė
2026 -

Vadovė

(parašas)
lekt. Rima Urbonaitė
2026-05-12

Atliko
ŠPVvmns 23-1 gr stud.

(parašas)
Alina Valčekienė
2026-05-12

VILNIUS, 2026

TURINYS

LENTELIŲ SĄRAŠAS.....	4
PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS.....	5
PRIEDŲ SĄRAŠAS	6
IVADAS.....	7
1. FORMALŲJŲ ŠVIETIMĄ PAPILDANČIO UGDYMO ĮSTAIGŲ IR TĖVŲ KOMUNIKACIJOS TEORINIAI ASPEKTAI	10
1.1. Švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos sąvoka.....	10
1.2. Švietimo įstaigos ir tėvų komunikacijos reikšmė.....	12
1.3. Švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos formos ir kanalai.....	16
1.4. Švietimų įstaigų ir tėvų komunikaciją ribojantys veiksniai	24
1.5. Formalųjį švietimą papildančio ugdymo įstaigų ir tėvų komunikacijos ypatumai	27
2. TYRIMO METODOLOGINIS PAGRINDIMAS	33
3. FORMALŲJŲ ŠVIETIMĄ PAPILDANČIO UGDYMO ĮSTAIGŲ IR TĖVŲ KOMUNIKACIJOS TYRIMO REZULTATAI	43
3.1. Tėvų apklausos rezultatų analizė.....	43
3.2. Interviu su mokytojais rezultatų analizė.....	55
3.3. Tyrimo rezultatų apibendrinimas ir diskusija.....	66
IŠVADOS.....	70
REKOMENDACIJOS.....	72
BIBLIOGRAFIJOS ŠALTINIŲ SĄRAŠAS	73
SANTRAUKA	78
SUMMARY	79
PRIEDAI.....	80

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Švietimo įstaigos ir tėvų komunikacijos sąvokos apibūdinimas mokslinėje literatūroje	10
2 lentelė. Komunikacijos formos pagal formalumą	17
3 lentelė. Vienkryptė ir dvikryptė komunikacijos lyginamoji analizė	18
4 lentelė. Tyrimų apie švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos priemones rezultatai.....	22
5 lentelė. Tyrimų apie švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos barjerus rezultatai	26
6 lentelė. Pradinio ir pagrindinio muzikinio FŠPU programų pristatymas	29
7 lentelė. Tėvų įsitraukimo į muzikinio ugdymo procesą tyrimų rezultatai.....	30
8 lentelė. Švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos tyrimo dimensijos	33
9 lentelė. Tyrimo atvejų pristatymas	35
10 lentelė. Tėvų apklausos anketos klausimų pagrindimas.....	37
11 lentelė. Interviu klausimų pagrindimas	38
12 lentelė. Tyrimo įgyvendinimo procesas	39
13 lentelė. Kiekybinio tyrimo imties skaičiavimas	41
14 lentelė. Respondentų paskirstymas pagal sociodemografinės charakteristikas	41
15 lentelė. Informantų pristatymas ir interviu atlikimas	42
16 lentelė. Tėvų įsitraukimo svarbos vertinimo palyginimas pagal demografinius kintamuosius	44
17 lentelė. Respondentų nuomonė apie savo galimybes įsitraukti į vaiko ugdymo procesą neformaliojo ugdymo įstaigoje, proc.	45
18 lentelė. Respondentų nuomonė apie komunikacijos su FŠPU iššūkius, proc.	54
19 lentelė. Mokytojų požiūris į tėvų įsitraukimo į komunikaciją aktyvumą ir komunikacijos inicijavimą	55
20 lentelė. Mokytojų pastebėjimai apie neatitikimą tarp tėvų deklaruojamo požiūrio į įsitraukimą ir realaus dalyvavimo komunikacijoje.....	56
21 lentelė. Mokytojų vertinimas apie veiksnius, lemiančius tėvų aktyvią komunikaciją su pedagogais	58
22 lentelė. Mokytojų teikiamos informacijos tėvams turinys ir informacijos pasirinkimo kriterijai.....	59
23 lentelė. Mokytojų požiūris į neatitikimą tarp tėvų lūkesčių dėl vaiko pasiekimų aptarimo ir faktinės komunikacijos praktikos	60
24 lentelė. Mokytojų naudojamos komunikacijos priemonės bendraujant su tėvais ir jų pasirinkimo kriterijai	61
25 lentelė. Tėvų aktyvumas išsakant nuomonę ir lūkesčius komunikacijos metu bei mokytojų atsižvelgimas į juos	62
26 lentelė. Mokytojų patiriami iššūkiai bendraujant su tėvais ir jų sprendimo būdai.....	63
27 lentelė. Mokytojų patirtis dėl lūkesčių neatitikimo kaip komunikacijos barjero ir taikomos jo įveikimo priemonės	64
28 lentelė. Mokytojų pasiūlymai dėl komunikacijos su tėvais veiksmingumo tobulinimo	65
29 lentelė. Tyrimo rezultatų apibendrinimas.....	66

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

<i>1 pav.</i> Mokyklos ir tėvų komunikacijos turinys	11
<i>2 pav.</i> Ekologinių sistemų teorija	13
<i>3 pav.</i> Persidengiančių įtakos sferų teorijos modelis	14
<i>4 pav.</i> Švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos formų klasifikavimas	17
<i>5 pav.</i> Netiesioginės švietimo įstaigos ir tėvų komunikacijos privalumai ir trūkumai	20
<i>6 pav.</i> Švietimo įstaigų ir tėvų bendradarbiavimo barjerai	24
<i>7 pav.</i> Tėvų įsitraukimą ribojančių veiksnių modelis	25
<i>8 pav.</i> Empirinis tyrimo modelis	36
<i>9 pav.</i> Respondentų nuomonė apie įsitraukimą į komunikaciją su FŠPU, balais	43
<i>10 pav.</i> Respondentų nuomonė apie dominuojančią informaciją komunikacijoje su FŠPU, proc.	46
<i>11 pav.</i> Respondentų nuomonė apie aktualiausią informaciją komunikacijoje su FŠPU, proc.	47
<i>12 pav.</i> Respondentų vertinimas apie komunikacijos su FŠPU turinį, balais	48
<i>13 pav.</i> Respondentų nuomonė apie komunikacijos priemonių patogumą, balais.....	49
<i>14 pav.</i> Respondentų nuomonė apie neformaliojo ugdymo įstaigos naudojamų komunikacijos	50
<i>15 pav.</i> Respondentų vertinimas apie komunikacijos su FŠPU intensyvumą, balais	51
<i>16 pav.</i> Respondentų nuomonė apie komunikacijos su FŠPU formą, balais	52
<i>17 pav.</i> Respondentų vertinimas apie komunikaciją su neformaliojo ugdymo įstaiga, proc.	53

PRIEDŲ SĄRAŠAS

1 priedas Anketa.....	82
2 priedas Suplanuoti pusiau struktūruoto interviu klausimai	86
3 priedas Anketinės apklausos atlikimo sertifikatas	87
4 priedas Interviu transkripcijos	88

IVADAS

Temos aktualumas. Vaikui dalyvaujant ugdymo procese, švietimo įstaigos ir tėvai tampa tarpusavyje susijusiais partneriais siekiančiais bendrų vaiko ugdymo tikslų. Taigi, nuo švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos didele dalimi priklauso ugdymo kokybė ir vaiko raida. Veiksminga komunikacija tarp švietimo įstaigos ir tėvų dažniausiai siejama su geresniais vaikų ugdymosi rezultatais, didesne mokymosi motyvacija bei pozityvesniu požiūriu į ugdymo procesą (Goodall, 2016; Hornby & Lafaele, 2023; Smith et al., 2020). Kadangi pastaruoju metu auga ugdymo kokybės reikalavimai, tai skatina ieškoti veiksmingų švietimo organizacijų komunikacijos su tėvais formų (Paseka & Killus, 2022; Graham-Clay, 2024). Be to, šiandien daugelis švietimo organizacijų komunikuodami su tėvais vis dažniau naudoja skaitmenines komunikacijos priemones. Tai padidino bendravimo greitį ir prieinamumą (Saltmarsh & McPherson, 2019). Kita vertus, jos sukėlė ir naujų problemų, susijusių su grįžtamojo ryšiu bei informacijos interpretavimu (Chatzinikola, 2022). Dėl šių priežasčių švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos tema išlieka aktuali

Temos ištirtumas ir naujumas. Mokslinėje literatūroje plačiai analizuojama švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos tema. Vienas pirmųjų mokyklos ir tėvų komunikacijos svarbą pabrėžė Amerikiečių pedagogas J. Dewey dar 1899 metais. Vis dėlto aktyvus šio reiškinio koncepcijos vystymas pradėtas tik XX a. antroje pusėje. Švietimo įstaigų ir komunikacija buvo analizuojama Ekologinių sistemų ir Persidengiančių įtakos sferų teorijų pagrindais. Naujausiuose šaltiniuose pateikiamas švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos turinys (Yang, Jeon & Choi, 2025), kanalų ir priemonių klasifikacija (Yang, Jeon & Choi, 2025), komunikaciją ribojantys veiksniai (Li, 2024). Be to, atlikti tyrimai empiriškai įvertino švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos poveikį vaiko raidai ir akademiniams pasiekimams (Cunha, Lichand, Madeira & Bettinger, 2017), naudojamų priemonių veiksmingumą (Mendelova & Gužikova, 2024), komunikacijos barjerus ir jų įveikimo būdus (Mutangira, Tandika, & Edward, 2025). Vis dėlto dauguma šių tyrimų atlikta bendrojo lavinimo mokyklose, o neformalaus ugdymo įstaigų komunikacija su tėvais mokslinėje aplinkoje analizuojama daug rečiau. Atskiri mokslininkai analizuoja tėvų dalyvavimą (Chang, Pattananon & Junchomchaey, 2023), partnerystę (Ang, Panebianco & Odendaal, 2020) arba įsitraukimą (Daučianskaitė, 2019; Knott, 2018) į atskirai muzikinį vaikų išsilavinimą. Taip pat yra nemažai tyrimų vertinančių tėvų ir trenerių komunikaciją ir tarpusavio santykius (Eckardt, Herbeck, Hufer & Schwab, 2025) papildomo sportinio išsilavinimo srityje. Tuo tarpu tyrimų vertinančių bendrai formalųjį švietimą papildančio ugdymo (FŠPU) įstaigų ir tėvų komunikaciją trūksta. Kita vertus, FŠPU įstaigos skiriasi nuo formalaus švietimo didesniu savanoriškumu ir mažesniu formalumu (Johnson & Majewska, 2022), o tai rodo didesnę vaiko ar šeimos motyvaciją įsitraukti į tokį ugdymą. Todėl šiame darbe siekiama atsakyti į klausimą, kaip pasireiškia formalųjį švietimą papildančių ugdymo įstaigų ir tėvų komunikacija bei kokie veiksniai lemia jos veiksmingumą. Be to, darbui suteikia naujumą ir pasirinktas tyrimo dizainas – atvejų tyrimas. Lyginant dvi skirtingo dydžio muzikos mokyklas,

atskleidžiama, kaip tokie aplinkos veiksniai kaip įstaigos dydis ir bendruomenės pobūdis gali formuoti komunikacijos su tėvais procesą.

Darbo objektas – FŠPU įstaigų ir tėvų komunikacija.

Darbo problema. Švietimo įstaigų ir tėvų komunikacija mokslinėje literatūroje pripažįstama svarbiu veiksniu, prisidedančiu prie vaikų ugdymo kokybės. Tyrimai rodo, kad nuosekli, dvikryptė ir įtraukianti komunikacija stiprina pasitikėjimą tarp įstaigos ir šeimos, teigiamai veikia vaiko motyvaciją bei ugdymo rezultatus (Šimutienė ir Slušnienės, 2024; Major, 2023; Gustaitienės ir Širiakovienė, 2020; Laho, 2019; Cunha, Lichand, Madeira & Bettinger, 2017; Gu, 2017; Kraft & Dougherty, 2013). Vis dėlto, nepaisant šios komunikacijos svarbos, praktikoje jai dažnai neskiriama pakankamo dėmesio, o švietimo įstaigose vyrauja vienakryptis informacijos perdavimas (Levy, 2023; Popovska Nalevska, Popovski & Dimova Popovska, 2021; Hine, 2022; Beeli-Zimmermann, Ewald, Burri & Wannack, 2024), tėvai į ugdymo procesą įtraukiami formaliai (Omerdić & Ridić, 2017; Litvinaitė, 2022), o galimybės aktyviai išsakyti nuomonę ir gauti grįžtamąjį ryšį yra nepakankamos (Chatzinikola, 2022; Graham-Clay, 2024). Tai ypač aktualu tai FŠPU ugdymo įstaigų kontekste. Kadangi šios įstaigos pasižymi savanorišku vaikų dalyvavimu ir mažesniu formalumu (Johnson & Majewska, 2022), tai lemia savitus komunikacijos su tėvais iššūkius (Eckardt et al., 2025; Santos et al., 2025). Atsižvelgiant į tai keliamas probleminis klausimas: kaip pasireiškia FŠPU ugdymo įstaigų ir tėvų komunikacija bei kokie veiksniai lemia jos veiksmingumą?

Darbo tikslas – išnagrinėjus teorinius švietimo įstaigų komunikacijos ypatumus, empiriškai įvertinti FŠPU įstaigų ir tėvų komunikaciją, siekiant nustatyti komunikacijos proceso ypatumus, identifikuoti priežasčių-pasekmių ryšius.

Darbo uždaviniai:

1. Išnagrinėti teorinius švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos aspektus, siekiant sukurti empirinio tyrimo pagrindą;
2. Išanalizuoti FŠPU įgyvendinimo komunikacinius ypatumus Lietuvos ir pasaulio kontekste;
3. Empiriškai įvertinti FŠPU įstaigų ir tėvų komunikaciją, analizuojant jos turinį, formas, priemones ir komunikacijos barjerus.

Darbe taikomi tyrimų metodai. Duomenų rinkimui pasitelkta dokumentų analizė, apklausa (anketavimas) ir pusiau struktūruotas interviu, o duomenų analizei pasitelkiami statistinės analizės bei turinio analizės metodai.

Darbo struktūra. Darbas susideda iš trijų dalių. Pirmojoje darbo dalyje, atlikus mokslinės literatūros analizę, nagrinėjami teoriniai švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos aspektai, apimantys komunikacijos sampratą, reikšmę ugdymo procese, pagrindines komunikacijos dimensijas. Antrojoje darbo dalyje parengiama tyrimo metodologija, pagrindžiami pasirinkti tyrimo metodai ir instrumentai. Trečiojoje darbo dalyje pateikiami empirinio tyrimo rezultatai, jų analizė ir apibendrinimas. Darbo

pabaigoje remiantis tyrimo rezultatais suformuluojamos darbo išvados ir pateikiami FŠPU įstaigų ir tėvų komunikacijos tobulinimo pasiūlymai.

Darbe pateiktos 29 lentelės ir 17 paveikslų, panaudoti 81 bibliografinis šaltinis, pateikti 4 priedai. Darbo apimtis – 80 puslapių (be priedų).

1. FORMALŲJĮ ŠVIETIMĄ PAPILDANČIO UGDYMO ĮSTAIGŲ IR TĖVŲ KOMUNIKACIJOS TEORINIAI ASPEKTAI

1.1. Švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos sąvoka

Bendriausia prasme komunikacijos sąvoka suvokiama kaip sąveikos forma, kai perduodami įvairūs pranešimai arba keičiamasi jais (Brinia, Selimi, Dimos & Kondea, 2022). Graham-Clay (2024) patikslina, kad komunikacija – tai informacijos mainų procesas tarp asmenų, grupių, institucijų ir (arba) organizacijų žodžiu, raštu ar gestų kalba, naudojant bet kokias turimas priemones. Apsikeitimas informacija reiškia, kad komunikacijos procesas apima ne tik informacijos siuntimą, bet ir jos gavimą.

Komunikacija ugdymo kontekste įgyja kur kas gilesnę prasmę. Ji tampa ne tik informacijos perdavimo įrankiu, bet ir esminiu procesu, kuriuo kuriama partnerystė, formuojami bendri tikslai ir puoselėjamas abipusis pasitikėjimas tarp dviejų svarbiausių vaiko socializacijos aplinkų: namų ir švietimo įstaigos (Leenders et al., 2019). Siekiant geriau suprasti švietimo įstaigos ir tėvų esmę ir sudėtį, tikslinga palyginti skirtingų mokslininkų pateikiamus apibrėžimus (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Švietimo įstaigos ir tėvų komunikacijos sąvokos apibūdinimas mokslinėje literatūroje

Šaltinis	Apibrėžimas
Xu & Muiyang, 2025	Švietimo įstaigos ir tėvų komunikacija – tai informacijos mainai, kuriant švietimo konsensusą tarp šeimų ir mokyklų.
Proff, Musalam & Matar, 2025	Švietimo įstaigų ir tėvų komunikacija – tai tėvų ir mokyklų sąveika dėl mokinio akademinės pažangos, elgesio problemų ir kitų su mokykla susijusių klausimų, kuris gali apimti suplanuotus susitikimus, el. laiškus, telefono skambučius ir mokyklos komunikacijos platformų naudojimą.
Graham-Clay, 2024.	Švietimo įstaigos ir tėvų komunikacija – tai procesas, kuris palaiko informacijos, idėjų ir supratimo mainus tarp mokyklos darbuotojų ir šeimų, tokiu būdu remiant visus mokymosi aspektus.
Epstein & Sheldon, 2022	Švietimo įstaigos ir tėvų komunikacija – veiksmingų dvipusio bendravimo formų apie mokyklos programas ir vaikų pažangą kūrimas ir vykdymas.
Goldman & Burke, 2019.	Švietimo įstaigos ir tėvų komunikacija – tai bet koks žodinis ar rašytinis dialogas tarp tėvų / šeimos ir mokytojo / mokyklos, kuriame pateikiama informacija apie vaiką.
Goodall, 2016	Švietimo įstaigų ir tėvų komunikacija – tai procesas, kurio metu keičiamasi informacija siekiant bendro sutarimo, koordinuoti veiksmus, patenkinti suinteresuotųjų šalių poreikius ir veiksmingai siekti mokymosi tikslų.

Sudaryta darbo autorės pagal lentelėje nurodytus šaltinius

Analizuojant lentelėje pateiktus švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos apibrėžimus, galima išskirti du pagrindinius požiūrius į analizuojamos sąvokos aiškinimą. Vieni mokslininkai (Proff, Musalam ir Matar, 2025; Epstein ir Sheldon, 2022; Goldman ir Burke, 2019) akcentuoja kasdienius tėvų ir mokyklos sąveikos aspektus ir pateikia praktinius komunikacijos proceso aspektus, o kiti mokslininkai (Xu & Muiyang, 2025; Graham-Clay, 2024; Goodall, 2016) akcentuoja strateginę komunikacijos sudėtinę dalį. Pavyzdžiui, Proff, Musalam ir Matar (2025) apibrėžime pažymima konkreti informacija (akademinė

pažanga, elgesys, problemos) bei jų komunikacijos formos (el. laiškai, skambučiai ir pan.). Panašiai Epstein & Sheldon (2022) apibrėžimas nurodo kokia informacija gali keistis mokykla ir tėvai, o Goldman & Burke (2019) pažymi, kad apsikeitimas informacija gali būti žodinis arba rašytinis. Svarbu pabrėžti, kad Epstein & Sheldon (2022) ir Goldman & Burke (2019) aiškindami švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos esmę pabrėžia, kad ji turi būti dvikryptė, t. y. ne tik švietimo mokykla turi suteikti tam tikrą informaciją tėvams, bet ir tėvai turi aktyviai įsitraukti į šį procesą.

Xu ir Muyang (2025) požiūris į švietimo įstaigų bei tėvų komunikaciją išsiskiria tuo, kad komunikacijai suteikiama ne tik praktinė, bet ir strateginė prasmė, nes apibrėžiama kaip priemonė bendram sutarimui dėl ugdymo vertybių, tikslų ir atsakomybės pasidalijimo pasiekti. Čia komunikacija suvokiama kaip strateginis sutarimo kūrimo instrumentas. Goodall (2016) pateikia plačiausią ir visapusiškiausią apibrėžimą, kuriame komunikacija apibūdinama kaip procesas, skirtas keistis informacija, koordinuoti veiksmus, tenkinti suinteresuotųjų šalių poreikius ir siekti mokymosi tikslų. Šis požiūris apjungia ankstesnių autorių išskirtus elementus: informacijos mainus (Goldman ir Burke, 2019), abipusiškumą (Epstein ir Sheldon, 2022) bei bendro sutarimo siekį (Xu ir Muyang, 2025). Taigi Goodall (2016) komunikaciją suvokia kaip kompleksinį, daugiapakopį procesą, kuris apima tiek informacinį, tiek organizacinį, tiek socialinį bendradarbiavimo lygmenis. Išanalizavus skirtingų mokslininkų pateikiamus švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos apibrėžimus, galima teigti, kad apibrėžimai gali skirtis savo apimtimi ir reikšti tik paprastą apsikeitimą informacija tarp mokyklos ir tėvų arba integruotą partnerystę grindžiama pasitikėjimu, bendrais tikslais ir aktyviu visų švietimo proceso dalyvių įsitraukimu.

Mokytojų ir tėvų komunikacijos turinys paprastai apima tris sritis: akademinę pažangą, elgesio aptarimą ir išteklių koordinavimą (žr. 1 pav.).

Akademinė pažanga	• Aptariami mokinių pasiekimai ir siūlomos mokymosi strategijos
Vaiko elgesys	• Derinami igdymo lūkesčiai ir sprendžiami socialiniai - emociniai iššūkiai
Išteklių koordinavimas	• Šeimų nukreipimas į papildomas pagalbos ar tobulėjimo paslaugas.

1 pav. Mokyklos ir tėvų komunikacijos turinys

Sudaryta darbo autorės pagal Yang, Jeon & Choi, 2025.

Kaip matyti iš pateikto paveikslo, mokytojai su tėvais gali dalintis vaiko akademinę pažangą, siūlyti lavinimo strategijas ir mokymosi namuose veiklas. Elgesio diskusijose mokytojai daugiausiai dėmesio skiria klasės lūkesčių suderinimui su namų praktika, siekiant spręsti tokius iššūkius kaip dėmesio ar socialiniai-emociniai poreikiai. Mokytojai taip pat gali suteikti koordinavimo informaciją

nukreipdami tėvus pas papildomos pagalbos specialistus, siekiant palaikyti holistinę vaiko vystymąsi (Yang, Jeon & Choi, 2025).

Švietimo įstaigų ir tėvų komunikaciją Lietuvoje reglamentuoja keli tarpusavyje susiję teisės aktai, kurie nustato bendravimo, informavimo ir bendradarbiavimo principus tarp mokyklos bendruomenės narių. Pagrindinis dokumentas, apibrėžiantis šiuos santykius, yra Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. Šio įstatymo 47 straipsnyje pabrėžiama, kad švietimo įstaigos privalo užtikrinti tėvų teisę gauti išsamią informaciją apie vaiko ugdymosi procesą, pažangą bei elgesį, taip pat sudaryti sąlygas tėvams dalyvauti mokyklos bendruomenės veikloje ir valdyme. Tėvai turi pareigą bendradarbiauti su mokykla, padedant vaikui siekti ugdymo tikslų ir laikytis mokyklos vidaus tvarkos taisyklių. Tėvų ir mokyklos ryšio svarbą pabrėžia ir „Geros mokyklos“ koncepcija (2015), kurioje nurodoma, kad stiprūs vaikų tėvų ir mokytojų ryšiai turėtų užtikrinti ugdymo tikslų įgyvendinimą.

Apibendrinant galima teigti, kad švietimo įstaigų ir tėvų komunikacija suvokiama kaip abipusis procesas grindžiamas pasitikėjimu ir skatinantis aktyvų visų ugdymo dalyvių įsitraukimą. Lietuvoje šiuos santykius reglamentuoja LR švietimo įstatymas, o „Geros mokyklos“ koncepcijoje pabrėžiama tėvų ir mokyklos ryšių svarba. Teisiniai reikalavimai įpareigoja švietimo įstaigas užtikrinti tėvų informavimą bei įtraukimą į mokyklos gyvenimą, o tėvus – bendradarbiauti su pedagogais, siekiant vaiko gerovės. Išanalizavus Lietuvoje galiojančius teisės aktus galima pažymėti, kad šalyje galiojančios teisinės nuostatos pripažįsta teorinį požiūrį į veiksmingos mokyklos ir šeimos komunikacijos svarbą. Siekiant geriau suprasti, kodėl tėvų ir švietimo įstaigų bendradarbiavimas yra svarbus, kitame darbo poskyryje analizuojamos konceptualios švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos reikšmės įžvalgos ir šios srities empirinių tyrimų rezultatai.

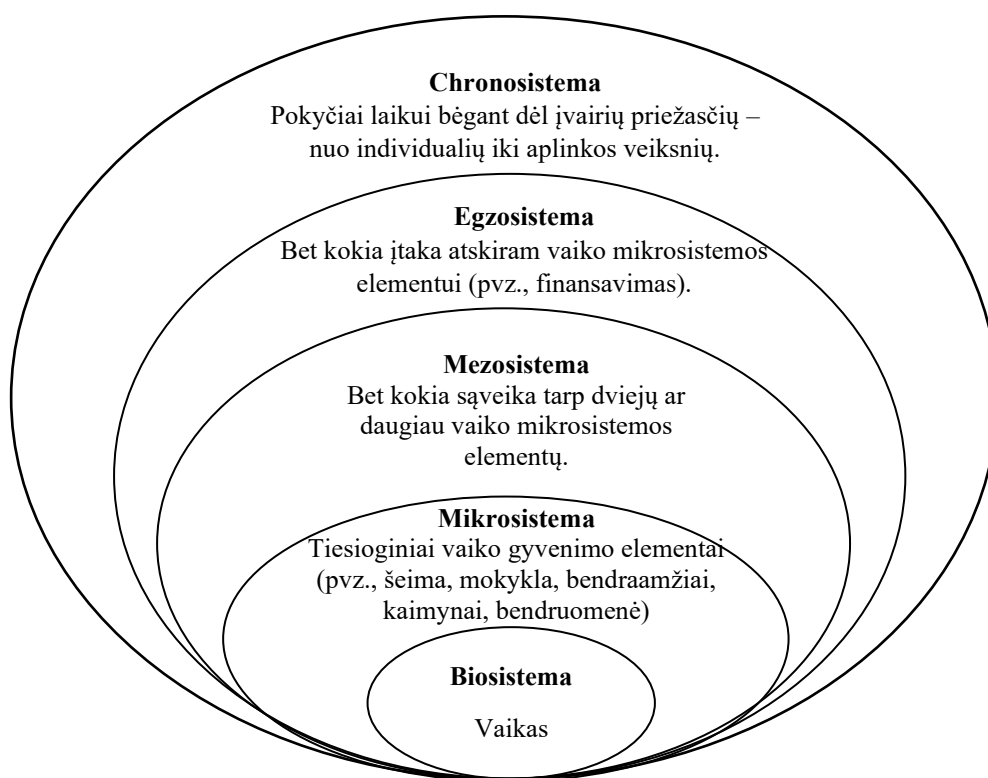
1.2. Švietimo įstaigos ir tėvų komunikacijos reikšmė

Mokytojų ir tėvų komunikacija vaidina svarbų vaidmenį, nes abi šalys bendradarbiauja skatindamos vaikų vystymąsi mokykloje ir už jos ribų (Yang, Jeon & Choi, 2025). Panašios nuomonės laikosi ir Xu & Mui (2025) nurodydami, kad veiksmingas mokyklos ir tėvų bendravimas skatina visapusišką mokinių vystymąsi ir gerina švietimo kokybę. Tokios komunikacijos svarbą dar 1899 metais pastebėjo žymus Amerikiečių pedagogas J. Dewey, kuris savo knygoje „Mokykla ir visuomenė“ (angl., „*The School and Society*“) pabrėžė šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo svarbą siekiant paremti vaiko ugdymą ir vystymąsi (Li, 2024). Vadinasi švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos teorija pradėjo formuotis dar XIX a. gale – XX a. pradžioje. Kita vertus, aktyviai švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos koncepciją pradėta vystyti tik XX a. antroje pusėje. Pasak Stamatis & Chatzinikola (2021), švietimo įstaigos ir tėvų komunikacijos koncepcija remiasi Ekologinių sistemų teorija (angl., *Ecological systems*

theory) (Bronfenbrenner, 1974) ir Persidengiančių įtakos sferų teorija (angl., *Theory of overlapping spheres of influence* (Epstein, 1986).

Aštuntajame praeito amžiaus dešimtmetyje Bronfenbrenner (1974) sukūrė Ekologinių sistemų teoriją, kuri aiškina individus platesniame socialiniame kontekste, įskaitant jų mokyklas, šeimas, kultūras ir tautas, kurios visos prisideda prie vaikų augimo (Aleksić, Bebić-Crestany & Kirsch, 2024).

Ekologinių sistemų teorija teigė, kad kiekvieną vaiką veikia sudėtinga dinaminių veiksnių sistema išskiria penkias skirtingas sritis, prisidedančias prie vaikų vystymosi ir gerovės (žr. 2 pav.). Mikrosistema yra artimiausia vaiko aplinka, pavyzdžiui, šeima ir mokykla. Mezosistema apibūdina, kaip šie kontekstai sąveikauja tarpusavyje, ir apima šeimos bei mokyklos sąveiką. Egzosistema apima kontekstus, turinčius netiesioginį poveikį vaikams, pavyzdžiui, tėvų darbo vietas, ir platesnę įtaką, pavyzdžiui, vyriausybę ir kultūrą. Galiausiai, chronosistema apima laiką, pripažįstant, kad vaikai auga, o kontekstai keičiasi (Chappel & Ratliffe, 2021).

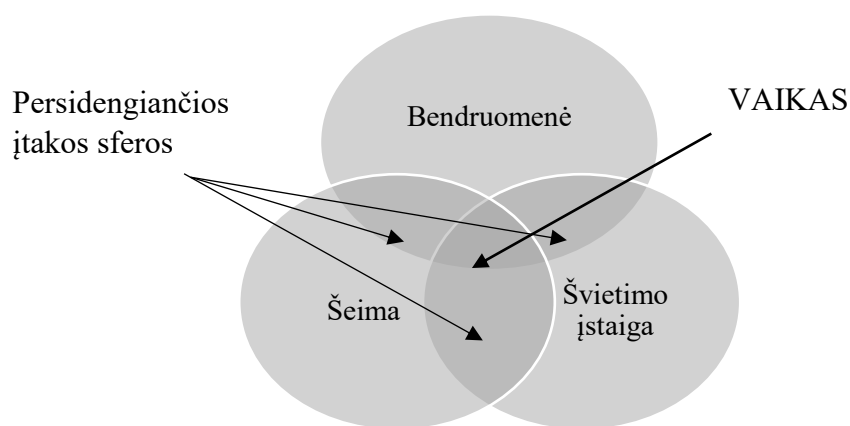
2 pav. Ekologinių sistemų teorija

Cituota autorės pagal Stanley & Kuo, 2022, p. 4.

Chappel & Ratliffe, (2021) pabrėžia, kad nors teorijos išskiriami kontekstai yra svarbūs vaikų vystymuisi, šeimos ir mokyklos mikrosistema veikia vaikus labiausiai. Kaip matyti iš pateikto paveikslėlio šeimos arba mokyklos yra tiesioginio kontakto zonoje, vadinamoje mikrosistema. Mezosistema daugiausia dėmesio skiria šių skirtingų sistemų ryšiui, o bendravimas namuose ir mokykloje vyksta šioje mezosistemoje. Remiantis šia teorija, vaiko sėkmė labai priklauso nuo namų ir mokyklos sąveikos kokybės (Azad, Marcus & Mandell, 2020). Šeimos partnerystė patenka į mezosistemą ir daro įtaką tam,

kaip šeima ir mokykla bendradarbiauja, siekdamas paremti kiekvieną vaiką (Chappel & Ratliffe, 2021). Smith, Sheridan, Kim, Park & Beretvas (2020) paaiškina, kad mezosisteminė (tarpisteminė) įtaka reiškia suderintas ir nuoseklias namų ir mokyklos pastangas, o ne atskirai vykdomą, kiekvienos aplinkos lygiagrečią veiklą. Li (2024) reziumuoja, kad ekologiniu požiūriu mokykla ir tėvai nuolat sąveikauja, todėl nuolatinis vertingos informacijos, patarimų ir patirties dalijimasis tarp kelių vaiko aplinkų daro teigiamą poveikį jo gerovei ir pasiekimams. Išanalizavus ekologinių sistemų teorinį modelį, galima teigti, kad ši teorija pabrėžia šeimos ir mokyklos sankirtos svarbą vaiko mokymosi procesui, o tai pabrėžia komunikacijos tarp šių aplinkų naudą.

Daugiau nei po 10 metų, 1986 metais, kitas mokslininkas Epstein pristatė teoriją, kurią pavadinimo Persidengiančių įtakos sferų teorija. Šis modelis aiškina, kaip trys vaiko aplinkos (šeima, mokykla ir bendruomenė) veikia vaiko ugdymą ir holistinį augimą. Hine (2022) nurodo, kad persidengiančių įtakos sferų teorijos pagrindas yra aplinkos (įtakos sferos), kuriose mokiniai praleidžia didžiąją savo gyvenimo dalį: mokykla, namai ir bendruomenė (žr. 3 pav.). Xu & Muyang (2025) paaiškina, kad ši teorija apima vidines ir išorines struktūras. Vidinė struktūra pabrėžia darnių tarpasmeninių santykių svarbą šeimose, mokyklose ir bendruomenėse. Priešingai, išorinė struktūra pabrėžia tarpdisciplininį bendradarbiavimą ir sąveiką.

3 pav. Persidengiančių įtakos sferų teorijos modelis

Cituota autorės iš Flores & Perez, 2022, p. 75.

Kaip matyti iš pateikto paveikslo, trys sferos yra šeima, mokykla ir vietos bendruomenė, o persidengiančios sferos atspindi šių trijų subjektų partnerystę. Modelio centre yra vaikas. Solaris (2022) paaiškina, kad tai reiškia, kad būtent vaikas yra pagrindinis savo ugdymo ir tobulėjimo proceso veikėjas. Kita vertus, įtakos sferų bendradarbiavimas teigiamai veikia vaiko vedimą ir motyvavimą, tad trijų sferų suderintos pastangos daro teigiamą įtaką vaiko vystymuisi. Yamauchi, Ponte, Ratliffe & Traynor (2017) atkreipia dėmesį į tai, kad sferų persidengimo mastą lemia laikas, atsižvelgiant į vaiko amžių, klasę ir istorinę įtaką. Persidengimo laipsnį taip pat lemia šeimų, mokyklų ir bendruomenių patirtis, filosofija ir

praktika, o sferos gali būti sąmoningai stumiamos taip, kad daugiau ar mažiau persidengtų. Kaip nurodo Hine (2022), šias įtakos sferas gali suartinti arba atskirti vidinės jėgos, pavyzdžiui, santykiai tarp individų ir institucijų, ir išorinės jėgos, pavyzdžiui, kiekvienos aplinkos patirtis ir filosofija. Kuo artimesnės šios įtakos sferos, tuo nuoseklesnė ir holistiškesnė vaiko raidos ir ugdymo patirtis ir tuo didesnis įsitraukimas mokyklos, šeimos ir bendruomenės aplinkoje.

Pasak Flores & Perez (2022), ši teorija laikoma įtakingiausia teorija aiškinančia mokinių akademinių rezultatų gerinimą įtraukiant mokyklą, šeimą ir bendruomenę. Panašiai teigia ir Yamauchi, Ponte, Ratliffe & Traynor (2017) nurodydami, kad Epsteino teorija grindžiama Ekologinių sistemų teorija, tačiau būtent šeimos ir mokyklos bendradarbiavimui. Hine (2022) patikslina, kad persidengiančių įtakos sferų teorija iliustruoja, kaip komunikacija gali būti mechanizmas, didinantis šeimos ir bendruomenės įsitraukimą į mokyklą. Epsteino teorija nuo 1990-ųjų metų buvo aktyviai naudojama analizuojant šeimos ir mokyklos bendravimo ir bendradarbiavimo ypatumus visame pasaulyje (Yotyodying, Dettmers & Jonkmann, 2024). Vėliau, 1995 metais Epstein išplėtė savo teoriją ir jos pagrindu ir pasiūlė šešis tėvų įsitraukimo tipus: tėvystė (angl., *parenting*), komunikacija (angl. *communicating*), savanoriška veikla (angl., *volunteering*), mokymasis namuose (angl., *learning at home*), sprendimų priėmimas (angl., *decision-making*) ir bendradarbiavimas su bendruomene (angl., *collaborating with the community*).

Daugelis mokslininkų analizuojančių Epstein tėvų įsitraukimo tipus, pabrėžia komunikacijos svarbą (Aleksić, Bebić-Crestany & Kirsch, 2024). Anot Leenders, de Jong, Monfrance & Haelermans (2019), patikimų santykių tarp tėvų ir mokytojų kūrimas yra būtina bendradarbiavimo sąlyga, o kaip nurodo Epstein & Sheldon (2022), tinkama mokyklos komunikacija su tėvais didina mokytojų ir tėvų sąveiką, skatina geresnį mokinių pažangos ir elgesio supratimą ir stebėjimą, padeda geriau suprasti mokyklos politiką ir programas (tėvams ir mokiniams) ir leidžia mokytojams išsiaiškinti ir geriau suprasti tėvų nuomonę apie jų vaiko mokymosi pažangą.

Mokyklos ir tėvų komunikacijos įvairiapusę naudą patvirtina ir daugybė empirinių tyrimų (Gu, 2017; Laho, 2019; Major, 2023). Pavyzdžiui, Šimutienės ir Slušnienės (2024) atliktas kokybinis tyrimas atskleidė, kad artimas, pasitikėjimu grįstas ryšys tarp pedagogų ir tėvų leidžia geriau pažinti vaikus, atpažinti jų poreikius ir užtikrinti ugdymo tęstinumą. Panašius rezultatus pateikia ir kitos Lietuvos mokslininkės (Gustaitienės ir Širiakovienė, 2020), kurios atlikusios kiekybinį tyrimą nustatė, kad tėvai ir pedagogai sutinka, jog jų tarpusavio bendravimas ir bendradarbiavimas padeda geriau suprasti ugdymo turinį ir prisideda prie vaiko pažangos.

Lietuvos mokslininkų tyrimai atitinka ir užsienyje atliktų empirinių tyrimų rezultatus Cunha, Lichand, Madeira & Bettinger (2017) atlikto plataus masto atsitiktinės atrankos eksperimento rezultatais empiriškai įrodė, kad kryptinga komunikacija (net ir pasitelkiant paprastas SMS žinutes) turi apčiuopiamą teigiamą poveikį mokinių lankomumui, pažymiams ir akademiniams pasiekimams. Panašų

teigiamą ryšį nustatė ir anksčiau atliktas kiekybinis tyrimas (Kraft & Dougherty, 2013). Šis kiekybinis tyrimas įrodė, kad dažnas, asmeninis bendravimas tarp mokytojo ir šeimos (pvz., kasdieniniai skambučiai ar žinutės) reikšmingai padidina mokinių įsitraukimą. Mokslininkai nurodo, kad ryšio su tėvais palaikymas net 40 proc. padidina tikimybę, kad mokiniai atliks namų darbus, o 25 proc. sumažėja netinkamo elgesio atvejų. Be to, nuosekli komunikacija su tėvais 15 proc. didina pamokų lankomumą.

Aptartų tyrimų rezultatai atskleidžia, kad tikslinga, pagarbi ir nuosekli komunikacija tarp mokytojų ir tėvų gerina mokinių pasiekimus bei elgesį, stiprina tarpusavio pasitikėjimą ir skatina ugdymo tęstinumą namų aplinkoje. Kita vertus, naujausi tyrimai nėra tokie optimistiški mokyklos ir tėvų komunikacijos atžvilgiu ir siūlo atidžiau vertinti komunikacijos poveikį. Yang, Jeon ir Choi (2025) atlikta tarptautinės TALIS (angl. *Teaching and Learning International Survey*) apklausos duomenų analizė parodė, kad nors didesnis mokytojų įsitraukimas į bendravimą su mokinių tėvais siejamas su padidėjusiu mokytojų saviveiksmingumu (angl., *self-efficacy*), bet kartu jis kelia mokytojams ir didesnę stresą. Emocinė komunikacijos našta gali neigiamai paveikti mokytojų gerovę, ypač jei trūksta profesinių gebėjimų valdyti sudėtingus santykius su tėvais. Pernelyg intensyvi mokytojų sąveika gali tapti darbinio mokytojų streso šaltiniu.

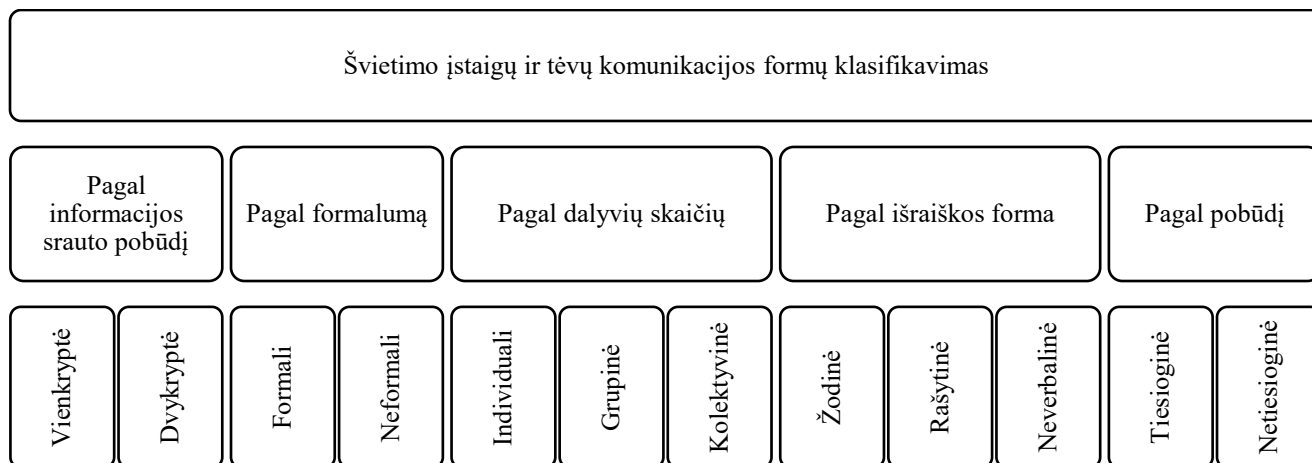
Huang, Liao ir Luo (2024) taip pat pateikia kritinės mokytojų ir tėvų komunikacijos įžvalgas. Mokslininkų Kinijoje atlikta dviejų metų panelinė analizė atskleidė neigiamą tėvų ir mokytojų komunikacijos grynąjį poveikį mokinių akademiniams pasiekimams (kinų ir anglų kalbos balai sumažėjo 4,4 proc. ir 7,0 proc. atitinkamai, padidinus klasės vidutinį kontakto dažnį vienu vienetu), tiek nekognityviniams pasiekimams (pvz., pasitikėjimui ateitimi). Huang, Liao ir Luo (2024) priėjo išvados, kad pernelyg dažnas tėvų įsitraukimas ir komunikacijos su mokytojais inicijavimas gali mažinti mokytojų dėmesį kitiems mokiniams, taip didindamas nelygybę klasėje. Šio tyrimo išvados kvestinuoja ankstesnių tyrimų rezultatus ir skatina atidžiau vertinti tėvų įsitraukimo į komunikaciją su mokytojais poveikį ugdymo kokybei.

Aptarti teoriniai modeliai ir empiriniai tyrimai rodo, kad šeimos ir mokyklos bendradarbiavimas yra svarbus vaiko ugdymo procese. Ekologinių sistemų teorijoje pabrėžiama šeimos ir mokyklos sąveikos reikšmė vaiko raidai, o persidengiančių įtakos sferų teorija akcentuoja aktyvaus bendravimo tarp šių aplinkų svarbą. Tyrimų rezultatai sieja veiksmingą komunikaciją su geresniais mokinių pasiekimais, didesne motyvacija bei pozityvesniu elgesiu. Kita vertus, naujesni tyrimai atkreipia dėmesį ir į galimus iššūkius. Per daug intensyvus mokytojų ir tėvų bendravimas gali didinti mokytojų patiriamą įtampą bei tapti papildomu streso šaltiniu. Todėl svarbu, kad mokytojai ir tėvai gebėtų palaikyti konstruktyvią komunikaciją.

1.3. Švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos formos ir kanalai

Mokslinėje literatūroje nurodoma, kad tėvų ir mokyklos bendravimas gali vykti įvairiomis formomis (Saltmarsh & McPherson, 2019; Mendelova & Gužikova, 2024). Gustaitienė ir Širiakovienė (2020) pabrėžia, kad įvairesnių darbo su tėvais formų integravimas į ugdymo procesą yra naudingas, nes padeda pasiekti kiekvieną šeimą ir atitikti daugelio šeimų poreikius. Todėl toliau nagrinėjamos pagrindinės švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos formos bei kanalai.

Mokslinėje literatūroje švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos formos klasifikuojamos pagal skirtingus kriterijus. Dažniausiai komunikacija skirstoma pagal informacijos srauto pobūdį, formalumą, dalyvių skaičių, išraiškos formą bei komunikacijos pobūdį (žr. 4 pav.).

4 pav. Švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos formų klasifikavimas

Sudaryta darbo autorės pagal Saltmarsh & McPherson, 2019; Chatzinikola, 2022; Graham-Clay, 2024; Chappel & Ratliffe, 2021; Chatzinikola, 2022; Yang, Jeon & Choi, 2025; Tanase, 2023.

Siekiant geriau suprasti švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos organizavimo galimybes, tikslinga detaliau išanalizuoti kiekvieną iš formų. Mokslininkai analizuoja mokyklos ir tėvų komunikaciją pagal formalumą ir šiuo požiūriu išskiria formalią ir neformalią komunikaciją (Chappel & Ratliffe, 2021; Chatzinikola, 2022). Yang, Jeon & Choi (2025) šiuo požiūriu be formalios ir neformalios komunikacijos išskiria spontanišką. 2 lentelėje trumpai pristatyta kiekviena iš komunikacijos formų.

2 lentelė. Komunikacijos formos pagal formalumą

Forma	Apibūdinimas	Pavyzdžiai
Formali	Iš anksto suplanuotas, struktūruotas bendravimas tarp mokytojų ir tėvų, kurio tikslas – aptarti mokinių pažangą, ugdymo tikslus ir iššūkius, laikantis nustatytos tvarkos bei aiškių ribų. Ši komunikacija užtikrina sistemingą informacijos mainus ir bendrų veiksmų suderinimą	Susirinkimai, individualizuoto ugdymo plano aptarimai, suplanuoti tėvų ir mokytojų pokalbiai, rašytinės pažangos ar elgesio ataskaitos, trumpi informaciniai pranešimai tėvams.
Neformali	Laisvesnė, neoficiali bendravimo forma, vykstanti už formalų susitikimų ribų, kuri padeda kurti pasitikėjimu grįstus santykius ir stiprinti mokytojų bei tėvų bendradarbiavimą. Tokia komunikacija dažnai pasižymi asmeniškumu.	Pokalbiai per mokyklos renginius, tėvų vizitai mokykloje ne numatytu laiku, diskusijos neoficialioje aplinkoje, neeiliniai telefoniniai pokalbiai.
Spontaniška	Nenumatytas, natūraliai kylantis informacijos apsikeitimas, kai mokytojas ar tėvas reaguoja į konkrečią situaciją ar poreikį realiu laiku. Ši komunikacijos forma leidžia greitai spręsti iškilusius klausimus ir palaikyti nuolatinį ryšį.	Trumpos diskusijos prieš ar po pamokų, greitos žinutės per elektronines platformas, eksromptu vykstantys pokalbiai mokyklos erdvėse.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal Chappel & Ratliffe, 2021; Chatzinikola, 2022; Yang, Jeon & Choi (2025)

Komunikacija tarp mokytojų ir tėvų gali būti formali arba neformali. Formali komunikacija dažniausiai vyksta iš anksto suplanuotų susitikimų metu ir apima oficialų informacijos perdavimą apie mokinių pažangą, elgesį ar ugdymo procesą. Tokiai komunikacijai priskiriami tėvų susirinkimai, individualūs pokalbiai ar oficialūs pranešimai. Tuo tarpu neformalus bendravimas pasižymi mažesniu formalumu ir dažnai vyksta spontaniškai (prieš pamokas, po jų ar bendraujant elektroninėmis priemonėmis) (Chappel & Ratliffe, 2021). Leenders ir kt. (2019) pažymi, kad būtent tokios neformalios komunikacijos formos tėvų dažnai vertinamos palankiau nei oficialūs susitikimai.

Pagal informacijos srauto pobūdį komunikacija tarp švietimo įstaigos ir tėvų dažniausiai skirstoma į vienkryptę ir dvikryptę. Vienkryptės komunikacijos atveju tėvai daugiausia gauna informaciją apie vaiką, tačiau patys aktyviai neįsitraukia į komunikacijos procesą. Tuo tarpu dvikryptė komunikacija grindžiama abipusiu informacijos apsikeitimu ir aktyvesniu abiejų pusių dalyvavimu (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Vienkryptė ir dvikryptė komunikacijos lyginamoji analizė

Kriterijus	Vienkryptė komunikacija	Dvikryptė komunikacija
Informacijos srautas	Informacija teka viena kryptimi. Mokytojai informuoja arba instruktuoja tėvus.	Apima abipusį dialogą. Informacija teka abiem kryptimis tarp siuntėjo ir gavėjo.
Tikslas	Teikti specifinę informaciją, informuoti tėvus apie renginius, veiklą, mokymosi eigą ar elgesį.	Siekama abipusio dalijimosi idėjomis ir informacija, įtraukiant sąveiką ir grįžtamąjį ryšį.
Tėvų vaidmuo	Pasyvūs patarimų gavėjai.	Aktyvūs dalyviai, su kuriais dalinamasi atsakomybėmis ir lūkesčiais.
Mokytojo vaidmuo	Dažniausiai veikia kaip patarėjai, kurie informuoja arba instruktuoja tėvus (nurodydami, ką daryti)	Stengiasi tapti partneriais, kurie aktyviai prašo tėvų indėlio, dalinasi atsakomybe
Pavyzdžiai	Informaciniai laiškai, pranešimai mokyklos interneto svetainėje, naujienlaiškiai,	Telefoniniai pokalbiai, asmeniniai susitikimai, konferencijos

Sudaryta darbo autorės pagal Kent, du Boulay & Cukurova, 2022; Chatzinikola, 2022; Popovska Nalevska, Popovski & Dimova Popovska, 2021; Graham-Clay, 2024.

Vienkryptė komunikacija grindžiama informacijos perdavimu iš mokyklos tėvams, nesuteikiant galimybės aktyviam grįžtamajam ryšiui (Chatzinikola, 2022). Tokia komunikacija dažniausiai naudojama perduodant informaciją apie mokyklos veiklą, renginius, mokinių pažangą ar elgesį (Leenders et al., 2019). Jai priskiriami informaciniai laiškai, pranešimai mokyklos interneto svetainėje bei naujienlaiškiai (Graham-Clay, 2024). Šiuo atveju tėvai dažniau tampa informacijos gavėjais, todėl jų nuomonė ar individuali patirtis ne visada aktyviai įtraukiama į komunikacijos procesą. Nors tokia komunikacijos forma leidžia greitai perduoti informaciją didesniai tėvų skaičiui, ji riboja aktyvesnį tėvų įsitraukimą (Graham-Clay, 2024).

Dvikryptė komunikacija grindžiama abipusiu informacijos apsikeitimu ir aktyvesniu mokytojų bei tėvų įsitraukimu į komunikacijos procesą (Chatzinikola, 2022). Tokia komunikacija vyksta realiuoju laiku ir sudaro galimybes ne tik perduoti informaciją, bet ir gauti grįžtamąjį ryšį (Graham-Clay, 2024). Šiuo atveju tėvai įtraukiami į diskusijas, atsižvelgiama į jų nuomonę ir lūkesčius, todėl stiprėja

bendradarbiavimas tarp šeimos ir mokyklos. Leenders ir kt. (2019) pažymi, kad dvikryptė komunikacija padeda kurti pasitikėjimu grįstus santykius tarp mokytojų ir tėvų. Dažniausios tokios komunikacijos formos yra telefoniniai pokalbiai, individualūs susitikimai ir įvairios diskusijos (Chatzinikola, 2022). Dvikryptė komunikacija dažniausiai pasitelkiama sprendžiant sudėtingesnius ar jautresnius klausimus (Graham-Clay, 2024). Tyrimai rodo, kad tokiose situacijose mokytojai dažniau renkasi aktyvesnį dialogą su tėvais, o ne vien informacijos perdavimą (Levy, 2023). Leenders ir kt. (2019) pažymi, kad ši komunikacijos forma ypač svarbi mokyklose, dirbančiose su socialinės rizikos grupėmis, tačiau ne visada tampa kasdiene praktika. Kita vertus, dvipusė komunikacija laikoma svarbia prielaida kuriant partneriškus mokyklos ir tėvų santykius, nes ji stiprina bendradarbiavimą ir didina tėvų įsitraukimą į ugdymo procesą (Conus & Fahrni, 2017). Dėl šios priežasties aktyvesnio dialogo su tėvais skatinimas dažnai įvardijamas kaip svarbi mokyklos komunikacijos kryptis.

Empiriniai tyrimai rodo, kad mokyklų ir tėvų komunikacijoje dažniau vyrauja vienkryptis informacijos perdavimas (Beeli-Zimmermann, Ewald, Burri & Wannack, 2024). Tokiais atvejais mokykla daugiausia pateikia informaciją tėvams apie renginius, mokinių pažangą ar iškilusias problemas, o tėvų įsitraukimas į komunikacijos procesą išlieka ribotas. Levy (2023) pažymi, kad koronaviruso pandemijos laikotarpiu vien tik informacijos perdavimo nebepakako, todėl mokykloms teko ieškoti aktyvesnių bendravimo su šeimomis formų. Dėl to daugiau dėmesio pradėta skirti dvikryptei komunikacijai ir bendradarbiavimu grįstam dialogui. Vis dėlto tokios komunikacijos įgyvendinimas praktikoje nėra paprastas, nes reikalauja papildomo laiko bei bendravimo gebėjimų tiek iš mokytojų, tiek iš tėvų (Leenders et al., 2019).

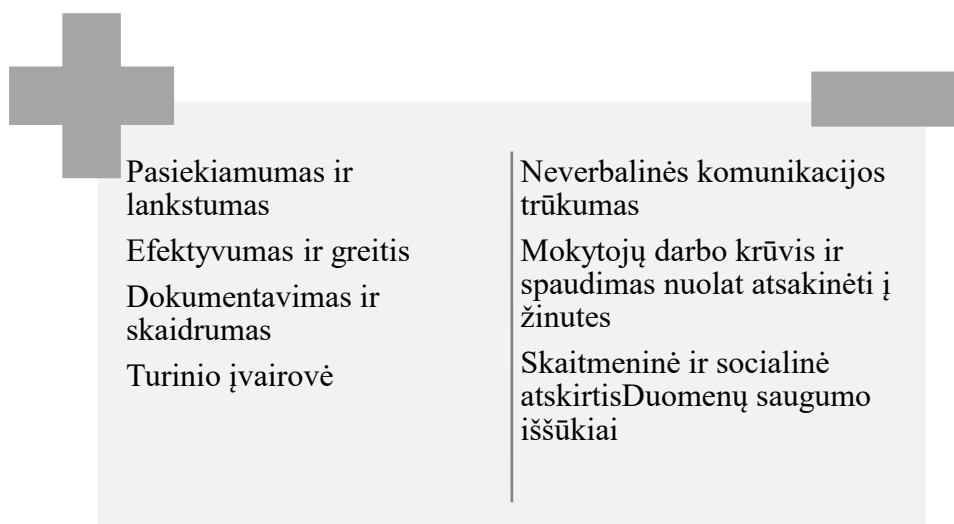
Be jau aptartų švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos formų, mokslininkai taip pat išskiria institucines ir individualias komunikacijas Goodall (2016) teigimu, tokį klasifikavimą pasiūlė Epstein dar 1987 metais. Goodall (2016) paaiškina, kad institucinė komunikacija skirta visiems tėvams (arba didelei grupei, pavyzdžiui, metų grupei) ir ateina (arba bent jau suvokiama, kad ateina) iš organizacijos, o ne konkretaus asmens. Juškienė ir Stasiulienė (2019) išskiria grupinę ir kolektyvinę institucinę komunikaciją. Mokslininkės grupinę komunikacijos formą apibrėžia, kaip tėvų ir pedagogų dalijimąsi žiniomis ir patirtimi per paskaitas, seminarus ar renginius, siekiant stiprinti tėvų pedagoginį sąmoningumą ir pozityvios tėvystės gebėjimus. Kolektyvinė komunikacija apibrėžiama kaip visos bendruomenės įsitraukimas į susirinkimus, renginius ar šventes, skatinančius tarpusavio pažinimą, bendruomeniškumą ir bendradarbiavimą. Individuali komunikacija yra nukreipta į vieną konkretų vaiką ir apima atskirus mokytojus bei šeimas (Goodall, 2016). Juškienė ir Stasiulienė (2019) prie individualios komunikacijos priskiria mokytojo lankymąsi mokinio namuose, tėvų kvietimą į mokyklą, susirašinėjimą laiškais ir pokalbius telefonu.

Mokslinėje literatūroje taip pat aptariama tiesioginė ir netiesioginė švietimo įstaigų bei tėvų komunikacija (Chappel & Ratliffe, 2021). Tiesioginė komunikacija apima gyvą mokytojų ir tėvų

bendravimą, kai informacija perduodama be tarpininkų ir abi pusės gali tiesiogiai reaguoti viena į kitą (Tanase, 2023). Tokia komunikacija dažniausiai vyksta individualių pokalbių, susitikimų ar konsultacijų metu. Chappel ir Ratliffe (2021) pažymi, kad tėvai dažniau palankiai vertina tiesioginį bendravimą su mokykla, nes jis padeda kurti artimesnį ryšį ir sudaro geresnes sąlygas aptarti aktualius klausimus. Be to, tiesioginė komunikacija dažnai suvokiama kaip privatesnė, todėl tėvai lengviau dalijasi informacija apie vaiko elgesį, mokymosi sunkumus ar individualius poreikius (Özkan Yıldız & Yılmaz, 2020).

Mokyklų komunikacijoje vis plačiau naudojamos ir įvairios skaitmeninės priemonės bei sistemos (Lutovac, Keränen, Körkkö, Uitto & Clandinin, 2024). Tokios priemonės leidžia greičiau perduoti informaciją ir palaikyti nuolatinį ryšį tarp mokytojų bei tėvų (Major, 2023). Dėl šios priežasties skaitmeninės komunikacijos formos aktyviai taikomos siekiant stiprinti tėvų įsitraukimą į vaikų ugdymo procesą ir gerinti mokyklos bei šeimos bendradarbiavimą. Komunikacija, vykstanti naudojant įvairias technologines priemones, pavyzdžiui, telefoną, kompiuterį ar internetą, priskiriama netiesioginei komunikacijai (Tanase, 2023). Chappel ir Ratliffe (2021) netiesioginę komunikaciją skirsto į personalizuotą ir nepersonalizuotą. Prie nepersonalizuotos komunikacijos autoriai priskiria apklausas, naujienlaiškius ir mokyklų internetinius portalus, o prie personalizuotos – elektroninius laiškus bei telefoninius pokalbius.

Daugelis mokslininkų sutinka, kad nors netiesioginės komunikacijos priemonių plėtra suteikė švietimo įstaigų ir mokytojų komunikacijai greičio ir lankstumo, vis dėlto galima išskirti nemažai netiesioginės komunikacijos trūkumų (žr. 5 pav.).

5 pav. Netiesioginės švietimo įstaigos ir tėvų komunikacijos privalumai ir trūkumai

Sudaryta darbo autorės pagal Tanase, 2023; Chappel & Ratliffe, 2021.

Kaip matyti iš pateikto paveikslo technologijomis grįsta komunikacija tarp mokytojų ir tėvų suteikia daugiau lankstumo ir pasiekiamumo, leidžia bendrauti patogiu metu ir greitai perduoti svarbią informaciją. Rašytinė forma užtikrina skaidrumą bei leidžia archyvuoti susirašinėjimus, o įvairių turinio

formatų (tekstų, nuotraukų ar vaizdo įrašų) naudojimas stiprina tėvų įsitraukimą į ugdymo procesą. Tačiau komunikacijai naudojant technologijas netenkama neverbalinių signalų, o tai didina klaidingo interpretavimo riziką. Be to, mokytojai susiduria su nuolatiniu pasiekiamumo spaudimu, o tai gali didinti stresą. Taip pat yra svarbus skaitmeninės atskirties ir duomenų saugumo aspektai (Tanase, 2023; Chappel & Ratliffe, 2021).

Išanalizavus mokslinę literatūrą nustatyta, kad švietimo įstaigų ir mokytojų komunikacijos formos ir priemonės gali būti labai įvairios. Pasak Major (2023), labiausiai paplitusios yra tėvų ir mokytojų susitikimai bei konsultacijos, kurių metu atsiranda galimybių aptarti mokinio akademinius rezultatus, elgesį ir kitą svarbią bendrą informaciją. Be to, elektroninė komunikacija tapo įprasta ir abipuse sąveikos priemone, apimančia individualius ir grupinius pranešimus įvairiose skaitmeninėse platformose, kurios palengvina nuolatinę informacijos srautą ir grįžtamąjį ryšį. Lietuvos mokslininkai (Litvinaitė, 2022) sutinka, kad tėvų susirinkimai yra viena plačiausiai paplitusių mokyklos ir tėvų komunikacijos formų. Litvinaitė (2022), besiremddama savo Lietuvos regionuose atliktais tyrimais, išskiria tokias pagrindines komunikacijos formas kaip mokyklos bei klasės tėvų susirinkimai, tėvų diena, tėvų susitikimai su mokykloje veikiančia Vaiko gerovės komisija ar kita panašia vidine institucija bei individuali mokytojo, socialinio darbuotojo, mokyklos psichologo ar klasės auklėtojo ir šeimos komunikacija.

Siekiant suprasti, kokios švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos formos ir priemonės dažniausiai pasirenkamos tikslinga išanalizuoti šios srities empirinių tyrimų rezultatus (žr. 4 lentelę). Kaip matyti iš pateiktos lentelės Lietuvos kontekste Kovienės (2022) ir Gustaitienės bei Širiakovienės (2020) dažniausiai taikomi tiesioginiai pokalbiai su tėvais ir tėvų susirinkimai. Šios švietimo įstaigos ir tėvų komunikacijos formos tiek pedagogų, tiek tėvų vertinamos kaip efektyviausios ir priimtinausios. Kita vertus, mokslininkės atkreipia dėmesį į tai, kad vis labiau plinta ir komunikacija naudojant technologijas, o informacijos perdavimui ir grįžtamojo ryšio teikimui naudojamos elektroninės priemonės. Vis dėlto komunikacija internetu ar elektroniniu paštu vis dar vertinama kaip mažiau veiksminga, lyginant su gyvu kontaktu.

Tarptautiniuose tyrimuose išryškėja panašios tendencijos. Graikijoje atliktas Chatzinikola (2022) tyrimas parodė, kad tiek mokytojai, tiek vadovai itin vertina suplanuotus susitikimus su tėvais, informavimą telefonu ar el. paštu, o ypač reikšminga laikoma pirmojo susitikimo reikšmė bendradarbiavimo pradžiai. Slovakijoje, tradicinės komunikacijos formos taip pat tebėra vyraujančios. Mendelovos ir Gužikovos (2024) bei Tóblovos, Ferkovos ir Poliakovos (2020) tyrimas rodo, kad tėvų susirinkimai, rašytinė komunikacija ir vizitai į mokyklą tebėra pagrindinės sąveikos formos, nors tėvai išreiškia norą dažniau dalyvauti individualiuose susitikimuose, bendruose renginiuose ir projektuose. Kita vertus, Mendelova & Gužikova (2024) atkreipia dėmesį į tiesioginės komunikacijos mažėjimą dėl skaitmeninių priemonių plitimo. Đukić ir kt. (2022) Serbijoje bei Omerdić ir Ridić (2017) Bosnijoje ir Hercegovinoje taip pat nustatė, kad komunikacija tarp mokytojų ir tėvų vis dar iš esmės tradicinė.

Tyrimai atskleidžia, kad dažniausiai apsiribojama tėvų susirinkimais ir informaciniais pokalbiais, o tėvų įtraukimas į sprendimų priėmimą išlieka ribotas.

4 lentelė. Tyrimų apie švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos priemones rezultatai

Šaltinis	Tyrimo vieta	Metodas	Rezultatai
Kovienė, 2022.	Lietuva (ikimokyklinio ugdymo įstaigos).	Pusiau struktūruotas interviu žodžiu	Mokytojai dažniausiai naudoja tradicines, individualaus bendravimo formas (pvz., pokalbius, konsultacijas). Akcentuojamas virtualus bendravimas su tėvais, informacijos pateikimas ir grįžtamojo ryšio teikimas virtualiomis priemonėmis.
Gustaitienė & Širiakovienė, 2020.	Kauno miestas, 8 ikimokyklinio ugdymo įstaigos	Anketinė apklausa	Dažniausiai naudojamos formos: pokalbiai atvedant ir pasiimant vaiką ir tėvų susirinkimai, kurios tėvai ir pedagogai laiko priimtinausiomis. Mažiausiai efektyvios formos: vaikų lankymas namuose, bendravimas internetu/el. paštu, informaciniai laiškai.
Loziak, 2022.	Vengrija	Anketinė apklausa	Mokytojai moterys dažniau rinkosi žinutes ir telefono skambučius, o vyresni mokytojai – individualius susitikimus ir atvirų durų dienas.
Chatzinikola, 2022.	Graikija	Interviu ir anketinė apklausa	Svarbiausios komunikacijos formos: suplanuoti susitikimai mokykloje, informavimas telefonu, el. paštu ar rašytiniais pranešimais; pabrėžiama pirmojo susitikimo reikšmė tėvų ir mokytojų santykių pradžiai.
Maxey, 2020.	JAV (Šiaurės vakarų Arkanzasas)	Anketinė apklausa	Tėvai labiausiai pageidauja tokių šiuolaikinių komunikacijos formų: el. paštas, SMS, mokyklos internetinė svetainė ir internetinis dienynas.
Laho, 2019	JAV (Mičiiganas, kaimo rajonas)	Anketinė apklausa	Dauguma dalyvių naudojo skaitmeninėmis priemonėmis, tačiau tradiciniai kanalai (el. paštas ir telefonas) išliko dažniausiai taikomi abipusėje komunikacijoje.
Mendelova & Gužíkova, 2024.	Slovakija	Anketinė apklausa	Dažniausiai naudojama tradicinė komunikacijos forma yra tėvų susirinkimai. Naujoviškos formos (atviros pamokos, užklasinė veikla) retesnės. Kita vertus, pastebėtas tiesioginės komunikacijos mažėjimas dėl skaitmeninių technologijų.
Tóblová, Ferková, & Poliaková, 2020.	Slovakija	Anketinė apklausa	Dažniausiai taikomos tradicinės formos: tėvų susirinkimai, rašytinė komunikacija, vizitai į mokyklą, atvirų durų dienos. Tėvai norėtų daugiau individualių susitikimų, bendrų renginių ir projektų.
Đukić, Bogavac, Stojadinović & Rajčević, 2022).	Serbija (pietrytinė dalis)	Anketinė apklausa	Dažniausios komunikacijos formos yra tėvų susirinkimai ir paskaitos tėvams. Individualūs pokalbiai su klasės vadovu prisideda prie teigiamų tėvystės modelių formavimo.
Omerdić & Riđić, 2017.	Bosnija ir Hercegovina	Anketinė apklausa	Komunikacija išlieka tradicinė ir apsiriboja tėvų susirinkimais ir informaciniais pokalbiais.

Sudaryta darbo autorės pagal lentelėje nurodytus šaltinius

JAV atliktuose tyrimuose akcentuojama skaitmeninės komunikacijos plėtra. Maxey (2020) tyrime nustatyta, kad tėvai labiausiai pageidauja modernių komunikacijos kanalų – el. pašto, SMS žinučių, mokyklos interneto svetainės ar elektroninių dienynų. Kita vertus, Laho (2019) tyrimas papildomai parodė, kad net ir diegiant naujas skaitmenines platformas, tradiciniai kanalai (el. paštas ir telefonas) išlieka svarbiausi abipusės komunikacijos įrankiai.

Loziak (2022) tyrimas, atliktas Vengrijoje, atskleidžia, kad mokytojų komunikacijos būdai priklauso nuo jų demografinių ypatybių. Tyrėjai nustatė, kad moterys dažniau renkasi trumpas žinutes

ir skambučius, o vyresni pedagogai pirmenybę teikia asmeniniams susitikimams bei atvirų durų dienoms.

Remiantis tyrimų rezultatais, galima teigti, kad skirtingų šalių tyrimai atskleidžia panašias tendencijas ir nurodo, kad tradicinės švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos formos (tėvų susirinkimai, asmeniniai pokalbiai, konsultacijos) vis dar sudaro komunikacijos pagrindą, tačiau palaipsniui jas papildo skaitmeninės ir mišrios komunikacijos formos. Nors šiuolaikinės technologijos suteikia naujų galimybių pasiekti tėvus, ypač tuos, kurie negali dalyvauti susitikimuose gyvai, jos negali visiškai pakeisti tiesioginės komunikacijos, nes ji išlieka svarbiausia pasitikėjimo ir bendradarbiavimo prielaida ugdymo procese.

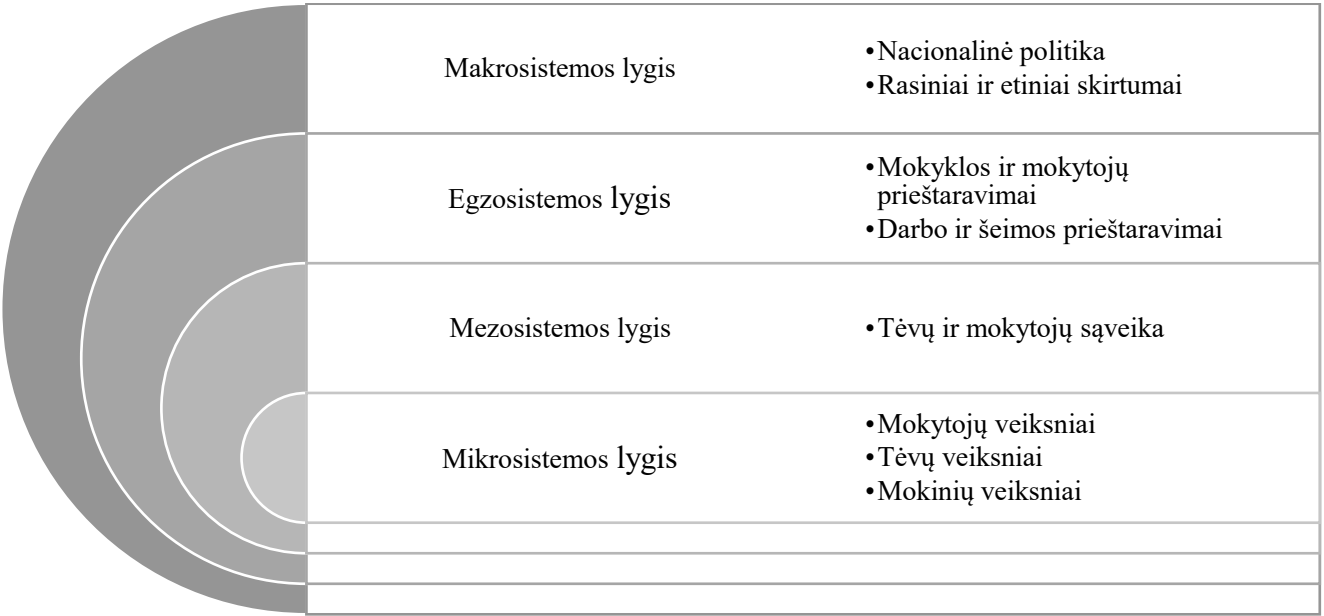
Kadangi daugelis Lietuvos ir užsienio tyrimų tėvų susirinkimus įvardijo kaip pagrindinę komunikacijos su tėvais priemonę, tikslinga detaliau išanalizuoti jos ypatumus. Pasak Litvinaitės (2022), jie turi savo privalumų ir trūkumų. Mokslininkė nurodo, kad pagrindinis šios komunikacijos priemonės privalumas yra jos reguliarumas ir sistemiškumas, o tai leidžia formuoti rutininę bendravimo praktiką bei užtikrinti informacijos mainų proceso nuoseklumą. Autorė papildo, kad tėvų susirinkimai atlieka ir socialinę funkciją, nes padeda tėvams suvokti, kad kylančios mokymosi ar elgesio problemos nėra išskirtinės, o būdingos ir kitiems vaikams. Kita vertus, užsienio mokslininkai nurodo, kad tėvų susirinkimai dažnai tampa vienpusio informacijos perdavimo forma, kai mokytojai pateikia ataskaitas, o tėvų įsitraukimas į diskusiją lieka ribotas (Omerdić & Riđić, 2017). Ribotas tėvų susirinkimo laikas taip pat trukdo išsamiai aptarti problemas ar priimti bendrus sprendimus (Goodall & Montgomery, 2013). Be to, Litvinaitė (2022) pažymi, kad tėvų susirinkimai dažniausiai būna formalūs, o problemos sprendžiamos paviršutiniškai.

Aptarta mokslinė literatūra rodo, kad švietimo įstaigų ir tėvų komunikacija gali būti skirstoma pagal skirtingus kriterijus, pavyzdžiui, formalumą, informacijos srauto kryptį, dalyvių skaičių, komunikacijos formą ar pobūdį. Toks klasifikavimas padeda geriau suprasti skirtingų komunikacijos formų taikymo galimybes ugdymo procese bei jų reikšmę tėvų įsitraukimui ir bendradarbiavimui su mokykla. Tyrimai rodo, kad tiek Lietuvoje, tiek užsienyje dažniausiai naudojamos tokios tradicinės komunikacijos formos kaip tėvų susirinkimai, individualūs pokalbiai ar konsultacijos. Vis didesnę reikšmę įgauna ir technologijomis grįstos komunikacijos priemonės. Tarp jų labiausiai išsiskiria elektroninis paštas, žinučių platformos ir virtualios mokymosi sistemos. Skaitmeninė komunikacija suteikia daugiau lankstumo ir prieinamumo, bet tyrimai patvirtina, kad tiesioginis, gyvas bendravimas išlieka svarbiausia mokyklos ir tėvų tarpusavio pasitikėjimo sąlyga.

1.4. Švietimų įstaigų ir tėvų komunikaciją ribojantys veiksniai

Ankstesnė analizė atskleidė švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos svarbą, tačiau kaip nurodo Azad, Marcus, & Mandell (2020) faktiškai tiek tėvai, tiek mokytojai dažnai mano, kad toks bendravimas yra įtemptas ir neefektyvus. Taip atsitinka dėl komunikacijos barjerų. „Komunikacijos barjerai – tai viskas, kas trukdo žmonėms priimti ir suprasti žinutes, kurias kiti naudoja savo informacijai, idėjoms ir mintims perduoti“ (Rani, 2016, p. 74).

Analizuojant mokslinę literatūrą pastebėta, kad mokslininkai analizuoja komunikaciją ribojančius veiksnius teoriškai ir empiriškai. Li (2024) šeimos ir mokyklos bendradarbiavimą klasifikuoja besiremddama anksčiau darbe aptartomis Ekologinių sistemų ir Persidengiančių įtakos sferų teorijomis. Šiuo požiūriu mokslininkė išskiria keturių lygmenų barjerus (žr. 6 pav.).

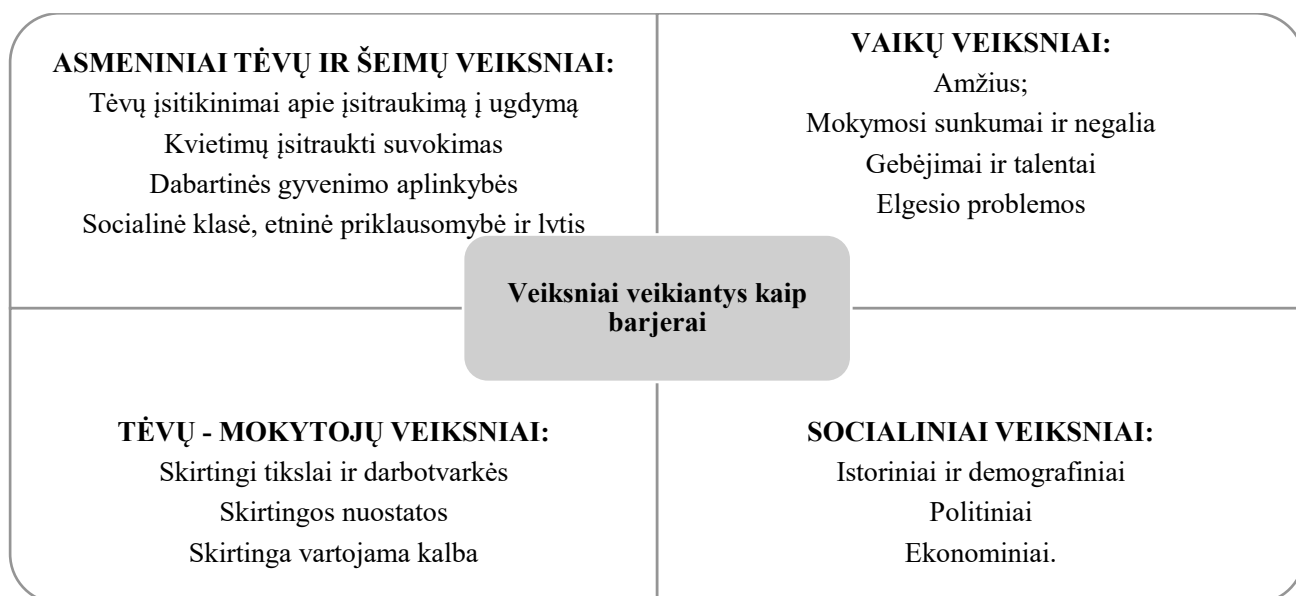

6 pav. Švietimo įstaigų ir tėvų bendradarbiavimo barjerai

Sudaryta darbo autorės pagal Li, 2024.

Kaip matyti iš pateikto paveikslo, mikrosistemos lygmeniu išskiriami mokytojų, tėvų ir mokinių veiksniai. Jie apima mokytojų patirties trūkumą, tėvų socialinį-ekonominį statusą, išsilavinimą, šeimos struktūrą, vaikų amžių, lytį. Mezosistemos lygmeniu kliūtys kyla dėl nepakankamos komunikacijos ir pasitikėjimo tarp tėvų bei mokytojų . Eksosistemos lygmeniu akcentuojamos išorinės aplinkybės, tokios kaip mokytojų rengimo stoka bendradarbiavimui bei tėvų darbo ir šeimos įsipareigojimų konfliktas. Makrosistemos lygmeniu nurodomi platesni socialiniai ir kultūriniai veiksniai tokie kaip nacionalinė švietimo politika ar rasiniai ir etniniai skirtumai (Li, 2024).

Hornby & Lafaele (2011, 2023) sukūrė tėvų įsitraukimo į komunikaciją su mokyklą barjerų modelį, kuriame išskyrė 4 veiksnių grupes (žr. 7 pav.).

7 pav. Tėvų įsitraukimą ribojančių veiksnių modelis

Cituota iš Hornby & Lafaele, 2023, p. 123.

Kaip matyti iš pateikto paveikslo tėvų ir šeimos barjerai siejami su jų požiūriu į savo vaidmenį vaiko ugdyme, pasitikėjimu savo gebėjimais, gyvenimo aplinkybėmis, socialine klase, etnine priklausomybe ir lytimi. Vaiko veiksniai apima amžių, mokymosi sunkumus, talentus bei elgesio problemas, kurios gali tiek skatinti, tiek riboti tėvų įsitraukimą. Tėvų ir mokytojų veiksniai kyla dėl skirtingų tikslų, nuostatų ir vartojamos kalbos, o tai dažnai lemia nepasitikėjimą ir apsunkina partnerystės kūrimą. Visuomeniniai barjerai siejami su istoriniu švietimo sistemos formalumu, politinių sprendimų nenuoseklumu ir ekonominiais apribojimais, ribojančiais tėvų įtraukimui skirtus išteklius. Autorės teigimu, nors politiniu lygmeniu tėvų įsitraukimas deklaruojamas kaip prioritetas, praktikoje jo įgyvendinimą apsunkina švietimo biurokratizmas, mokytojų nepakankamas pasirengimas ir socialiniai-ekonominiai skirtumai tarp šeimų (Hornby & Lafaele, 2023).

Lyginant anksčiau pateiktas teorines švietimo įstaigų ir tėvų bendradarbiavimo barjerų klasifikacijas, galima pažymėti, kad Li (2024) modelis labiau pabrėžia sisteminį, hierarchinį komunikacijos barjerų pobūdį. Šis požiūris atskleidžia, kaip skirtingi kontekstiniai lygmenys tarpusavyje sąveikauja ir formuoja bendradarbiavimo aplinką. Kita vertus, Hornby & Lafaele (2023) klasifikacija remiasi funkciniais ryšiais tarp komunikacijos proceso dalyvių ir leidžia konkrečiau identifikuoti, kokie asmeniniai, tarpasmeniniai ar struktūriniai aspektai tiesiogiai trukdo tėvų įsitraukimui. Vis dėlto abu autoriai pripažįsta, kad komunikacijos barjerai yra daugiapakopiai ir tarpusavyje susiję, todėl efektyvus jų mažinimas reikalauja kompleksinio požiūrio, apimančio tiek individualius, tiek sisteminius sprendimus.

Mokslinėje literatūroje švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos barjerai analizuojami ne tik teoriškai, bet ir empiriškai, atliekant konkrečius tyrimus, kurių metu siekiama nustatyti, kas labiausiai

trunkdo efektyviai bendrauti mokyklai ir tėvams. Siekiant visapusiškai įvertinti švietimo įstaigos ir tėvų komunikacijos barjerus, tikslinga palyginti tyrimų rezultatus (žr. 5 lentelę).

5 lentelė. Tyrimų apie švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos barjerus rezultatai

Šaltinis	Tyrimo vieta	Tyrimo metodas	Nustatyti barjerai
Gustaitienė & Širiakovienė, 2020.	Kauno miestas,	Kiekybinis tyrimas, taikant anketinės apklausos metodą	Nustatyta, kad svarbiausios kliūtys sėkmingam tėvų ir pedagogų bendravimui ir bendradarbiavimui yra tėvų užimtumas ir nenoras dalyvauti ugdymo veikloje.
Gokalp, Akbasli & Dis, 2021.	Erzurumas, Turkija.	Kokybinis atvejo tyrimas, naudojant pusiau struktūruotus interviu.	Nustatytos komunikacijos kliūtys, kylančios iš abiejų pusių. Iš tėvų pusės: nesilankymas mokykloje, abejingumas vaiko ugdymui, atsakomybės vengimas, nerealistiški lūkesčiai. Iš mokytojų pusės: perfekcionizmas, akademinės kalbos vartojimas, didesnis dėmesys geriau besimokantiems mokiniams, neigiamos nuostatos tėvų atžvilgiu. Poveikis mokiniams: prastesnė adaptacija mokykloje, sumažėję akademiniai pasiekimai, išaugusios drausmės problemos, atsakomybės jausmo sumažėjimas.
Stamatis & Chatzinikola, 2021.		Kiekybinis tyrimas, naudojant anketinę apklausą	Mokytojų išskirti barjerai: tėvų laiko stoka, žemesnis socialinis ar išsilavinimo lygis bei vaikų mokymosi ir elgesio problemos. Tyrimo išvados akcentuoja, kad tinkamas pedagoginis vadovavimas gali padėti sumažinti šiuos barjerus ir skatinti efektyvesnę komunikaciją tarp mokytojų ir tėvų.
Graham-Clay, 2024.	Skirtingų šalių tyrimų apibendrinimas	Mokslinės literatūros analizė	Identifikuotos pagrindinės kliūtys: rasiniai stereotipai, kalbos barjerai, nepakankamas mokytojų parengimas, technologijų prieinamumo ir naudojimo iššūkiai bei laiko trūkumas.
Ozmen, Akuzum, Zincirli & Selcuk, 2016	Elazigas, Turkija.	Kiekybinis tyrimas, naudojant specialiai sukurta vertinimo skalę.	Dažniausiai pasitaikančios kliūtys buvo „individualios“ (pvz., tėvų išankstinės nuostatos, nenoras girdėti neigiamos informacijos). „Sociokultūrinės“, „prieinamumo“ ir „srities bei statuso“ kliūtys buvo retesnės. Daugiausiai kliūčių patyrė pradedantieji mokytojai (iki 5 metų patirties). Pagrindinės kliūtys: fizinis atstumas iki mokyklos, sociokultūriniai skirtumai, tėvų nepasitikėjimas mokytojais ir bendradarbiavimo stoka.
Buchanan & Clark, 2017.	JAV Ramiojo vandenyno šiaurės vakarų regionas.	Kokybinis tyrimas, naudojant pusiau struktūruotus interviu.	Nustatytos kliūtys: institucinės: mokyklos dažnai koncentruojasi tik į neigiamus aspektus; praktinės: laiko trūkumas tiek mokytojams, tiek tėvams; asmeninės: abiejų pusių interesų stoka.
Tanase, 2022.	Pietryčių JAV.	Kokybinis tyrimas, naudojant interviu su mokytojais.	Nustatytos kliūtys: mažas tėvų dalyvavimas susirinkimuose, neteisinga kontaktinė informacija, daug laiko reikalaujantys telefono skambučiai, kalbos barjerai.
Mutangira, Tandika, & Edward, 2025.	Tanzanija.	Kokybinis tyrimas, naudojant pusiau struktūruotus interviu ir tikslines grupines diskusijas.	Socialinė ir ekonominė stigma (žemų pajamų šeimos jaučia gėdą bendrauti su mokytojais). Techninės kalbos vartojimas (mokytojai vartoja tėvams nesuprantamus terminus). Kultūrinės normos (vyrų dominavimas visuomenėje riboja moterų galimybes aktyviai dalyvauti). Neetiškas mokytojų elgesys, mažinantis tėvų pasitikėjimą.

Sudaryta darbo autorės pagal lentelėje pateiktus šaltinius

Apibendrinant lentelėje pateiktus tyrimo rezultatus, galima teigti, kad švietimo įstaigų ir tėvų komunikaciją riboja asmeniniai, profesiniai, instituciniai ir sociokultūriniai veiksniai. Gokalp, Akbasli ir Dis (2021) tyrimas atskleidė komunikacijos barjerus kylančius atskirai tėvų ir mokytojų pusėje. Tėvų vengimas, abejingumas ir nerealistiški lūkesčiai bei mokytojų perfekcionizmas, akademinis žargonas ir neigiamos nuostatos mažina komunikacijos efektyvumą, o tai savo ruožtu susiję su silpnesne mokinių adaptacija, pasiekimais ir drausme. Buchanan ir Clark (2017) nustatė, kad abiem pusėms trūksta laiko ir asmeninio įsitraukimo. Kiti tyrimai (Gustaitienė & Širiakovienė, 2020; Stamatis & Chatzinikola, 2021; Graham-Clay, 2024) taip pat pabrėžė tėvų užimtumą ir laiko trūkumą.

Mutangira, Tandika ir Edward (2025) kaip ir Gokalp, Akbasli ir Dis (2021) priėjo išvados, kad švietimo įstaigų ir tėvų komunikaciją neigiamai veikia mokytojų naudojama terminologija. Kita vertus, Buchanan ir Clark (2017) pažymėjo, kad mokyklos dažnai fokusuojasi į neigiamą informaciją, kas taip pat mažina komunikacijos veiksmingumą.

Ozmen, Akuzum, Zincirli ir Selcuk (2016) vertinimu, labiausiai paplitusios yra individualios komunikacijos kliūtys, kurias papildė fizinis atstumas iki mokyklos, sociokultūriniai skirtumai ir tėvų nepasitikėjimas mokytojais. Tai ypatingai pasireiškia tarp mažiau patyrusių pedagogų. Mutangira, Tandika ir Edward (2025) teigimu tėvų pasitikėjimą mokytojais mažina neetiškas mokytojų elgesys. Sociokultūrinių skirtumų neigiamas poveikis komunikacijos veiksmingumui buvo nustatytas ir kitose tyrimuose (Graham-Clay, 2024; Mutangira, Tandika ir Edward, 2025), o Tanase (2022) atskirai pažymėjo kalbinius barjerus.

Graham-Clay (2024) apibendrinamojoje analizėje papildomai pabrėžė mokytojų pasirengimo stoką kaip plačiai paplitusią komunikacijos kliūtį. Šiuo požiūriu Azad, Marcus & Mandell (2020) pabrėžia, kad mokytojai retai mokomi komunikacijos su tėvais mokytojų rengimo programų metu. Būsimi mokytojai turi ribotas galimybes praktikuoti bendravimą su tėvais. Evans (2013) nurodo, kad pradedantieji mokytojai teigia, kad santykių su šeimomis užmezgimas yra didžiausias iššūkis pradedant dirbti mokytojo profesijoje. Be to, Gartmeier, Gebhardt ir Dotger (2016) atlikta apklausa atskleidė, kad tik 24 proc. mokytojų demonstruoja aukštą tėvų ir mokytojų bendravimo kompetenciją. Atsižvelgiant į tai Proff, Musalam & Matar (2025) pabrėžia, kad mokytojai, norėdami veiksmingai įbendrauti ir bendradarbiauti su tėvais turėtų tobulinti ir plėsti savo komunikacinius įgūdžius.

Atlikta komunikacijos barjerų tyrimų analizė atskleidė, kad švietimo įstaigų ir tėvų komunikaciją gali apsunkinti įvairūs individualūs, instituciniai bei sociokultūriniai veiksniai. Dažniausiai minimos problemos yra tėvų užimtumas, ribotas įsitraukimas į vaiko ugdymo procesą ir nepakankami mokytojų bendravimo gebėjimai. Tyrimuose taip pat atkreipiamas dėmesys į tarpusavio pasitikėjimo stoką, skirtingą komunikacijos stilių bei kalbos barjerus, kurie gali mažinti bendradarbiavimo kokybę. Kai kuriuose regionuose didesnę reikšmę įgauna ir sociokultūriniai veiksniai, susiję su socialiniais ar ekonominiais skirtumais bei kultūrinėmis normomis. Dėl šios priežasties mokytojų komunikacinių kompetencijų stiprinimas dažnai įvardijamas kaip svarbi sąlyga siekiant veiksmingesnio mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo.

1.5. Formalųjį švietimą papildančio ugdymo įstaigų ir tėvų komunikacijos ypatumai

Analizuojant švietimo įstaigų ir tėvų komunikaciją, svarbu atsižvelgti į ugdymo kontekstą, kuriame ši komunikacija vyksta. Šiame tyrime dėmesys sutelkiamas į formalųjį švietimą papildančias

ugdymo (FŠPU) įstaigas, kurios Lietuvos švietimo sistemoje užima tarpinę poziciją tarp formalaus ir neformalaus švietimo. Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme nurodoma, kad FŠPU paskirtis – pagal ilgalaikes programas sistemiskai plėsti tam tikros srities žinias, stiprinti gebėjimus ir įgūdžius bei suteikti asmeniui papildomas dalykines kompetencijas. Skirtingai nei bendrojo ugdymo mokyklose, FŠPU orientuojasi ne į bendrųjų dalykų programų įgyvendinimą, bet į kryptingą meninių, sportinių ar kitų specializuotų gebėjimų ugdymą.

Formalųjį švietimą papildantis ugdymas (FŠPU) Lietuvoje yra plačiai paplitusi ugdymo forma. Remiantis Lietuvos neformaliojo švietimo agentūros (2025) pateiktais duomenimis Lietuvoje FŠPU programas vykdo 162 savivaldybėms pavaldžios įstaigos ir 11 privačių įstaigų, t. y. iš viso 173 įstaigos. Tos pačios ataskaitos duomenimis 2024 metais FŠPU veiklai finansuoti iš valstybės biudžeto buvo skirta 8 mln. Eur.

Teisiniu požiūriu FŠPU priskiriamas neformaliajam vaikų švietimui ir yra vykdomas tokiose įstaigose kaip muzikos, dailės, kitų menų ar sporto mokyklos. Vis dėlto šis ugdymas pasižymi formalaus švietimo bruožais: ugdymas vykdomas pagal patvirtintas ilgalaikes programas, jo rezultatai yra vertinami, o programą baigusiam asmeniui išduodamas pažymėjimas, kuris, laikantis nustatytų kriterijų, gali būti įrašomas į brandos atestatą. Tai leidžia teigti, kad FŠPU derina neformaliojo švietimo lankstumą su formalaus švietimo struktūriškumu ir atskaitomybe.

Išskirtinis FŠPU bruožas yra specifinis tokių įstaigų veiklos finansavimas. Skirtingai nei bendrojo ugdymo mokyklose, kuriose mokymas finansuojamas iš valstybės ir savivaldybių biudžetų, FŠPU įstaigose tėvai prisideda prie programos finansavimo tiesiogiai. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (2025) pateiktais duomenimis, tėvų už FŠPU mokamas mokestis sudaro apie 15 proc. visos programos kainos. Toks ugdymo finansavimas gali skirtingai veikti tėvų požiūrį į įsitraukimą su komunikacija. Vieną vertus, tėvai, finansiškai prisidedantys prie ugdymo, gali jausti didesnę teisę reikalauti informacijos apie vaiko pažangą, tikėtis operatyvesnio grįžamojo ryšio ir aktyvesnio įtraukimo į ugdymo procesą. Kita vertus, tai gali skatinti tėvus deleguoti visą atsakomybę už komunikaciją įstaigai, tikėdamiesi, kad už sumokėtą mokestį komunikacija bus inicijuojama pačios mokyklos. Taigi finansinis dalyvavimas ugdyme skiria FŠPU teikiančias įstaigas nuo bendrojo lavinimo mokyklų, o tai, savo ruožtu, gali veikti ir komunikacinius procesus.

Kadangi magistro baigiamajame darbe analizuojami muzikos mokyklų atvejai, tikslinga detaliau pristatyti muzikinio FŠPU organizavimo ypatumus. Remiantis Rekomendacijomis dėl meninio FŠPU programų rengimo ir įgyvendinimo tokių programų paskirtis yra „sudaryti palankias sąlygas sistemiskai plėtoti pagal bendrojo ugdymo programas besimokančių vaikų ir jaunimo iki 19 metų (specialiųjų poreikių – iki 21 metų) muzikos, dailės, šokio ar teatro kompetencijas“. Rekomendacijose taip pat nurodoma, kad meninio FŠPU programų tikslas „nuosekliai ir sistemingai ugdyti mokinių prigimtinius meninius gebėjimus ir asmenines galias, suteikti muzikos, dailės, šokio ar teatro ir bendrųjų

kompetencijų, kurių reikia produktyviam dalyvavimui šiuolaikiniame kultūriniame gyvenime ir pasirenkant profesiją“. Muzikinio FŠPU srityje išskiriamos dvi pagrindinės programos: pradinio muzikinio FŠPU ir pagrindinio muzikinio FŠPU programos (žr. 6 lentelę).

6 lentelė. Pradinio ir pagrindinio muzikinio FŠPU programų pristatymas

Kriterijai	Pradinio FŠPU programa	Pagrindinio FŠPU programa
Programos tikslas	Suteikti mokiniui pradinės muzikos žinias, muzikavimo gebėjimus ir įgūdžius ir bendrųjų ir dalykinių muzikinių kompetencijų.	Sistemiškai plėsti mokinių muzikos srities žinias, stiprinti muzikavimo gebėjimus ir įgūdžius ir suteikti bendrųjų ir dalykinių muzikinių kompetencijų
Programos trukmė	4 metai	4 metai
Pagrindiniai programos dalykai	Muzikavimas, solfedžio, ansamblis arba antrasis muzikos instrumentas arba choras, kuriuos siūlo mokykla, atsižvelgdama į muzikavimo dalyko turinį.	Muzikavimas, solfedžio, muzikos istorija, ansamblis arba antrasis muzikos instrumentas arba choras, kuriuos siūlo mokykla, atsižvelgdama į muzikavimo turinį.

Sudaryta darbo autorės pagal Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu (2022, sausio 4). *Dėl bendrųjų iš valstybės ar savivaldybių biudžetų finansuojamų neformaliojo švietimo programų kriterijų aprašo patvirtinimo.*

Kaip matyti iš pateiktos lentelės, abi muzikinio FŠPU programos orientuotos į mokinių muzikinių kompetencijų ugdymą ir yra 4 metų trukmės, tačiau pagrindinio ugdymo programa pasižymi gilesniu ir platesniu muzikos srities pažinimu bei aukštesnio lygmens gebėjimų plėtojimu.

Lyginant FŠPU su formaliojo švietimu, mokslinėje literatūroje (Johnson & Majewska, 2022) pabrėžiama, kad formaliajam švietimui būdingas privalomas dalyvavimas. FŠPU, savo ruožtu, pasižymi didesniu savanoriškumu. Tai reiškia, kad įsitraukimas į FŠPU dažniau grindžiamas mokinio motyvacija, o ne privalomais reikalavimais, kaip tai yra formaliajame švietime. Paminėti skirtumai veikia neformalaus ugdymo įstaigų ir tėvų komunikaciją. FŠPU įstaigose tėvų vaidmuo dažnai yra aktyvesnis nei formaliajame švietime, nes sprendimas dalyvauti tokiose programose grindžiamas šeimos lūkesčiais arba vaiko interesais. Dėl šios priežasties mokytojų ir tėvų komunikacija FŠPU įstaigose prisideda vaiko motyvacijos išlaikymo bei ugdymo tęstinumo užtikrinimo. Atsižvelgiant į tai, galima teigti, kad FŠPU įstaigos sudaro atskirą tyrimo lauką, nes čia švietimo įstaigų ir tėvų komunikacija įgyja kitokią reikšmę, nei formalaus ugdymo įstaigose.

Kita vertus, empirinių tyrimų analizuojančių komunikaciją būtent FŠPU yra palyginti nedaug. Dauguma Lietuvos ir užsienio tyrimų orientuojasi į formalaus švietimo įstaigas. FŠPU dažniausiai minimos fragmentiškai. Pavyzdžiui, mokslininkai analizuoja tėvų dalyvavimą (Chang, Pattananon & Junchomchaey, 2023), partnerystę (Ang, Panebianco & Odendaal, 2020) arba įsitraukimą (Daučianskaitė, 2019; Knott, 2018) į atskirai muzikinį vaikų išsilavinimą. Taip pat yra nemažai tyrimų vertinančių tėvų ir trenerių komunikaciją ir tarpusavio santykius (Eckardt, Herbeck, Hufer & Schwab, 2025; Santos, Ferreira, Dias, Elliott, Milan, Milistetd, & Knight, 2025) papildomo sportinio išsilavinimo srityje. Tuo tarpu tyrimų vertinančių bendrai FŠPU įstaigų ir tėvų komunikaciją trūksta.

Kita vertus, jau atlikti tyrimai įvairiose šalyse akcentuoja muzikos mokyklų ir tėvų komunikacijos ir bendradarbiavimo svarbą ir pateikia tam tikras reikšmingas įžvalgas (žr. 7 lentelę).

7 lentelė. Tėvų įsitraukimo į muzikinio ugdymo procesą tyrimų rezultatai

Šaltinis	Tyrimo vieta	Metodas	Pagrindinės išvados
Daučianskaitė, 2019.	Lietuva (muzikos mokyklos)	Pusiau struktūruotas interviu su akordeonistų tėvais	Tyrimas atskleidė, kad tėvų ir mokytojo komunikacija yra neatsiejama vaiko muzikinio ugdymo proceso dalis. Tėvai akcentuoja, kad sėkmingam ugdymui būtinas atviras, nuoširdus ir abipusis bendravimas bei bendrų tikslų siekimas. Pabrėžiamas trijų pusių ryšys: mokytojas – tėvai – vaikas, kur mokytojas yra ugdymo vadovas, o tėvai – aktyvūs pagalbininkai.
Knott, 2018.	Jungtinė Karalystė (literatūros apžvalga)	Sisteminė mokslinės literatūros analizė (apima tyrimus nuo 1992 m.)	Tėvų įsitraukimas į muzikinio ugdymo procesą apima praktinę pagalbą (vežiojimas į pamokas, namų darbų priežiūra), psichologinę paramą ir aktyvų bendravimą su mokytoju. Vaikai, kurių tėvai palaikė reguliarią ryšį su mokytoju ir gaudavo grįžtamąjį ryšį, pasiekdavo aukštesnių muzikinio ugdymo rezultatų. Išskiriamas trikampis mokytojas–tėvai–mokinys. Kiekvieno dalyvio komunikacijos kokybė veikia visos sistemos veiksmingumą. Tėvų aktyvumas paprastai mažėja didėjant vaiko amžiui ir augant jo savarankiškumui.
Ang, Panebianco & Odendaal, 2020.	Malaizija (privatios muzikos mokyklos)	Pusiau struktūruoti interviu su 9 tėvais ir 3 mokytojais	Esminiai tėvų ir mokytojo partnerystės elementai muzikinio ugdymo kontekste yra pasitikėjimas, abipusė pagarba ir atvira dvikryptė komunikacija. Grupinėse pamokose tėvai save laiko bendradarbiais ir aktyviai dalyvauja ugdymo procese. Tėvai ir mokytojai akcentuoja tiesioginės ir atviros komunikacijos svarbą. Efektyvi partnerystė grindžiama abipusiškumu ir bendru atsakomybės priėmimu už vaiko ugdymą.
Cui, 2023.	Kinija (privataus muzikinio ugdymo įstaigos)	Anketinė apklausa (N = 894 tėvai iš 20 provincijų)	Nustatyta, kad didžioji dalis tėvų yra aktyviai įsitraukę. Vaiko amžius silpnai, bet tiesiogiai koreliuoja su tėvų aktyvumu. t. y. didėjant vaiko amžiui, tėvų dalyvavimas mažėja. Tėvų aktyvumas teigiamai susijęs su vaiko noru tęsti muzikos pamokas, o tėvų pasyvumas ar vengimas – su didesne rizika mesti muzikos pamokas.
Wieser, Novak-Geiger & Müller, 2024.	Austrija (muzikos mokyklos)	Anketinė apklausa (N = 140 mokinių)	Tėvų įsitraukimas statistiškai reikšmingai prognozuoja mokinių autonominę motyvaciją, kuri savo ruožtu lemia, ar mokinys lieka muzikos mokykloje. Kai tėvai skatina vaiko savarankiškumą ir suteikia paramą, mokinių motyvacija yra aukštesnė ir tikimybė mesti mokslą mažesnė. Tyrimas pabrėžia, kad tėvų dalyvavimas yra ir struktūrinis veiksnys, lemiantis mokinio muzikinio ugdymo tęstinumą.
Wan, Ma & Zheng (2026)	Nanjing, Kinija (8 pradinės mokyklos)	Anketinė apklausa (N = 150 tėvų ir mokinių, 1–6 klasės)	Reguliari komunikacija su muzikos mokytoju įvertinta vidutiniškai, o dalyvavimas tėvų ir mokytojo susirinkimuose – žemai. Aktyvus tėvų dalyvavimas statistiškai reikšmingai susijęs su mokinių muzikos pasiekimais ir susidomėjimu muzika, bet reguliarios tėvų ir mokytojo komunikacijos tiesioginis poveikis muzikos pažymiams nebuvo statistiškai reikšmingas. Tai reiškia, kad komunikacijos kokybė ir tinkamumas, o ne jos dažnumas, yra lemiantis veiksnys. Tėvų muzikinis išsilavinimas reikšmingai veikia skatinimą įveikti sunkumus ir rūpestį vaiko pasiekimais.
Shaw & Joseph (2023)	Tarptautinė literatūros apžvalga; 15 studijų iš skirtingų šalių)	15 mokslinių straipsnių teminė analizė	Reguliarus kontaktas triados mokytojo–tėvų–mokinio ribose yra kritiškai svarbus ilgalaikiam dalyvavimui popamokinėse muzikos programose. Kai komunikacijos mažėja, gali atsirasti psichologinis atstumas tarp mokinio ir mokytojo ar tėvų, kuris yra žalingas mokymuisi ir įsitraukimui. Tėvų asmeniniai siekiai ar perteklinis domėjimasis gali prieštarauti vaiko ambicijoms ir neigiamai veikti socioemocinę raidą.
Ku, 2026.	JAV (nuotolinės smuiko pamokos)	Pusiau struktūruoti interviu su 3 mokiniais (5–8 m.), 3 tėvais ir 3 smuiko mokytojais	Mokytojo ir tėvų ryšys veikia kaip mezosisteminis jungtis, derinantis lūkesčius skirtingose aplinkose ir užtikrinantis ugdymo tęstinumą. Tėvų ir mokytojo komunikacijos pobūdis nėra vienodas, nes gali priklausyti nuo vaiko temperamento ir šeimos konteksto.

Sudaryta darbo autorės pagal lentelėje pateiktus šaltinius

Remiantis lentelėje pateiktais tyrimų rezultatais, galima teigti, kad įgyvendinant muzikinį vaiko išsilavinimą, egzistuoja trijų pusių ryšis, kuris apima mokytoją, tėvus ir vaiką. Tai vieninga sistema,

kurioje kiekvieno dalyvio komunikacijos kokybė veikia bendrą ugdymo proceso efektyvumą (Daučianskaitė, 2019). Anot Knott (2018), tėvai šioje trijų pusių sistemoje atlieka aktyvių pagalbininkų funkciją. Tėvų pagalba jungia savyje praktinę pagalbą, psichologinį vaiko palaikymą ir aktyvų bendravimą su mokytoju (Knott, 2018). Shaw ir Joseph (2023) pabrėžia, kad reguliarus kontaktas triados ribose yra kritiškai svarbus ilgalaikiam vaiko dalyvavimui popamokinėse muzikos programose. Mokslininkai atkreipia dėmesį, kad susilpnėjęs komunikacijai tarp triados dalyvių gali atsirasti psichologinis atstumas, kuris neigiamai veikia mokymosi procesą ir įsitraukimą. Ku (2026) taip pat nurodo, kad mokytojo ir tėvų ryšys veikia kaip mezosisteminis jungtis, derinantis lūkesčius skirtingose aplinkose ir užtikrinantis ugdymo tęstinumą nuotolinių muzikos pamokų kontekste.

Kiti mokslininkai taip pat pažymi tėvų ir mokytojo bendravimo kokybės svarbą. Austrijos muzikos mokyklose atliktas tyrimas (Wieser, Novak-Geiger & Müller, 2024) parodė, kad tėvų įsitraukimas statistiškai reikšmingai prognozuoja mokinių autonominę motyvaciją, kuri savo ruožtu mažina mokyklos metimo riziką. Panašią priklausomybę atskleidė ir Kinijoje atliktas tyrimas (Cui, 2023), kuriame nustatyta, kad tėvų aktyvus dalyvavimas teigiamai koreliuoja su vaiko noru tęsti muzikos pamokas, o pasyvumas ar vengimas didina tikimybę, kad vaikas jas mes. Vis dėlto Wan, Ma ir Zheng (2026) atliktas tyrimas Kinijos pradinėse mokyklose atskleidė, kad reguliari tėvų komunikacija su muzikos mokytoju buvo įvertinta vidutiniškai, o jos tiesioginis poveikis mokinio muzikos pasiekimams nebuvo statistiškai reikšmingas. Atsižvelgiant į tai, autoriai daro išvadą, kad ne komunikacijos dažnumas, o jos kokybė ir tinkamumas yra lemiamas veiksnys. Be to, Shaw ir Joseph (2023) perspėja, kad tėvų perteklinis domėjimasis vaiko muzikine veikla gali prieštarauti vaiko ambicijoms ir neigiamai veikti jo socioemocinę raidą, todėl tėvų įsitraukimas turėtų būti subalansuotas ir orientuotas į vaiko, o ne tėvų poreikius.

Lietuvos ir užsienio tyrimai akcentuoja, kad veiksminga komunikacija muzikinio ugdymo kontekste grindžiama pasitikėjimu ir bendru tikslu. Daučianskaitė (2019), atlikusi kokybinį tyrimą su muzikos mokyklas lankančių vaikų tėvais Lietuvoje, nustatė, kad be nuoširdaus ir abipusio bendravimo bei bendrų tikslų nepavyksta pasiekti rezultatų. Panašias išvadas pateikia ir Ang, Panebianco & Odendaal (2020), kurie nustatė, kad esminiai tėvų ir muzikos mokytojo partnerystės elementai yra pasitikėjimas, abipusė pagarba ir atvira dvikryptė komunikacija. Keli tyrimai (Knott, 2018; Cui, 2023) pabrėžė, kad vaiko amžius yra svarbus veiksnys, nusakantis tėvų įsitraukimo lygį. Kuo vaikas tampa vyresnis ir savarankiškesnis, tuo tėvų aktyvumas komunikuojant su įstaiga ir mokytojais mažėja. Ku (2026) nustatė, kad komunikacijos pobūdis nėra vienodas ir gali priklausyti nuo vaiko temperamento bei šeimos konteksto. Wan, Ma & Zheng (2026) pabrėžė tėvų muzikinio išsilavinimo svarbą komunikacijos kokybei.

Apibendrinant galima teigti, kad FŠPU įstaigos išsiskiria savo tarpine pozicija tarp formalaus ir neformalaus švietimo, derindamos struktūruotą ugdymą su lankstumu ir savanorišku dalyvavimu.

Muzikinio FŠPU programos pasižymi nuosekliu ir sistemingu mokinių muzikinių gebėjimų ugdymu. Pagal šią programą ugdomų vaikų žinios ir kompetencija gilinami palaipsniui. Šio ugdymo kontekste tėvų vaidmuo tampa ypač svarbus, nes dalyvavimas veiklose dažnai grindžiamas šeimos motyvacija ir lūkesčiais, todėl komunikacija tarp įstaigos ir tėvų įgyja didesnę reikšmę nei formaliajame švietime. Įvairių šalių tyrimai atlikti muzikinio išsilavinimo kontekste parodė, kad įstaigos ir tėvų bendravimas, grindžiamas pasitikėjimu, abipusiu įsipareigojimu ir bendru vaiko ugdymo tikslu, prisideda prie vaiko muzikinių pasiekimų ir motyvacijos lankyti pamokas. Nors komunikacijos svarba yra akcentuojama, mokslinių tyrimų, nagrinėjančių būtent FŠPU įstaigų ir tėvų komunikaciją, vis dar trūksta. Atsižvelgiant į tai buvo atliktas FŠPU įstaigos ir tėvų komunikacijos tyrimas dvejose Lietuvos muzikos mokyklose.

2. TYRIMO METODOLOGINIS PAGRINDIMAS

Tyrimo teorinis pagrindimas. Analizuojant švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos teorinius aspektus nustatyta, kad ši komunikacija laikoma vienu esminių veiksnių, užtikrinančiu veiksmingą vaiko ugdymo procesą ir holistinę raidą (Leenders et al., 2019; Xu & Muyang, 2025; Yang, Jeon & Choi, 2025). Mokslinėje literatūroje pabrėžiama, kad švietimo įstaigų ir tėvų komunikacija nėra vien tik informacijos perdavimo mechanizmas, bet kompleksiškas, dvikryptis procesas, kuriuo kuriama partnerystė, derinami ugdymo tikslai ir puoselėjamas abipusis pasitikėjimas tarp šeimos ir ugdymo institucijos (Goodall, 2016; Graham-Clay, 2024). Literatūroje pabrėžiama, kad komunikacijos veiksmingumui įtakos turi komunikacijos turinys, formos ir naudojamos priemonės bei komunikaciją ribojantys veiksniai arba barjerai (žr. 8 lentelę).

8 lentelė. Švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos tyrimo dimensijos

Dimensija	Indikatoriai	Nuoroda į teorinę dalį
Tėvų suvokimas apie jų įsitraukimo svarbą	Tėvų įsitraukimo į komunikaciją reikšmės suvokimas, tėvų įsitraukimo galimybės	2, 3 pav.
Komunikacijos turinys	Akademinei pažangai, vaiko elgesys, išteklių koordinavimas	1 pav.
Komunikacijos kanalai ir priemonės	Priemonių sąveikos būdas, priemonių realizavimo terpė, priemonių lygmuo	4 lentelė
Komunikacijos forma ir intensyvumas	Informacijos srauto kryptis, formalumas, dalyvių skaičius, išraiškos forma, intensyvumas.	4 pav.
Komunikacijos barjerai	Mikrosistemos barjerai, mezosistemos barjerai, egzosistemos barjerai, makrosistemos barjerai.	6, 7 pav., 5 lentelė

Teorinėje darbo dalyje išsamiai analizuotas švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos turinys, apimantis informaciją apie vaiko akademinę pažangą, elgesio klausimus ir išteklių koordinavimą. Remiantis Yang, Jeon ir Choi (2025), būtent šios trys sritys sudaro pagrindinį mokytojų ir tėvų bendravimo turinį ir leidžia užtikrinti nuoseklų vaiko ugdymą skirtingose aplinkose. Todėl tyrime komunikacijos turinys suprantamas kaip atsakymas į klausimą ką švietimo įstaiga ir mokytojai komunikuoja tėvams ir apie ką vyksta jų tarpusavio sąveika.

Teorinėje analizėje taip pat aptartos švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos formos, kurios literatūroje klasifikuojamos pagal formalumą (formali, neformali, spontaniška), informacijos srauto kryptį (vienkryptė ir dvikryptė), dalyvių skaičių (individuali, grupinė, institucinė) bei sąveikos pobūdį (tiesioginė ir netiesioginė komunikacija). Šios klasifikacijos leidžia analizuoti kaip organizuojamas bendravimas tarp mokytojų ir tėvų, t. y. koku būdu kuriamas dialogas, kiek jis yra struktūruotas ir kiek tėvai įtraukiami kaip aktyvūs partneriai ugdymo procese.

Teorinėje dalyje išskirtos komunikacijos priemonės ir kanalai, kurios laikomos praktine komunikacijos formų realizavimo išraiška. Gyvas bendravimas, telefoniniai pokalbiai, elektroniniai laišakai, žinučių platformos ar kitos skaitmeninės sistemos sudaro techninį pagrindą, per kurį įgyvendinamos tiek formalios, tiek neformalios, tiek vienkryptės ar dvikryptės komunikacijos formos.

Atsižvelgiant į tai, tyrime komunikacijos priemonės suprantamos kaip atsakymas į klausimą kokiais kanalais ir įrankiais vyksta švietimo įstaigų ir tėvų bendravimas.

Teorinė analizė atskleidė, kad net ir esant įvairioms komunikacijos formoms bei priemonėms, švietimo įstaigų ir tėvų bendravimą dažnai riboja komunikacijos barjerai, kurie gali kilti skirtingais lygmenimis. Remiantis Ekologinių sistemų teorija ir Hornby bei Lafaele (2023) pateiktu modeliu, šie barjerai siejami su tėvų užimtumu, skirtingais lūkesčiais, mokytojų komunikacinėmis kompetencijomis, laiko stoka, emocine įtampa bei technologiniais iššūkiais. Todėl komunikacijos barjerai tyrime apibrėžiami kaip atsakymas į klausimą kas trukdo veiksmingai komunikuoti tarp švietimo įstaigos ir tėvų.

Atsižvelgiant į tai, šiame tyrime švietimo įstaigų ir tėvų komunikacija analizuojama remiantis penkiomis tarpusavyje susijusiomis dimensijomis: komunikacijos svarbos suvokimu, komunikacijos turiniu, komunikacijos formomis, komunikacijos priemonėmis ir komunikaciją ribojančiais veiksniais. Šių dimensijų išskyrimas tiesiogiai kyla iš teorinėje dalyje aptartų mokslinių įžvalgų ir sudaro aiškų konceptualų pagrindą empiriniam tyrimui atlikti.

Tyrimo tikslas – empiriškai įvertinti formalųjį švietimą papildančio ugdymo (FŠPU) įstaigų ir tėvų komunikaciją, siekiant nustatyti komunikacijos proceso ypatumus, identifikuoti priežasčių-pasekmių ryšius.

Tyrimo uždaviniai:

1. Atlikus tėvų anketinę apklausą, įvertinti FŠPU įstaigų ir tėvų komunikacijos turinį, formas ir naudojamas komunikacijos priemones;
2. Atlikus interviu su FŠPU įstaigų mokytojais, įvertinti jų požiūrį į komunikaciją su tėvais, taikomas komunikacijos formas ir priemones bei patiriamus komunikacijos barjerus.
3. Apibendrinus tyrimo rezultatus, nustatyti pagrindinius FŠPU įstaigų ir tėvų komunikacijos ypatumus bei komunikaciją ribojančius veiksnius.

Tyrimo ginamieji teiginiai:

a) FŠPU įstaigų ir tėvų komunikacijos proceso veiksmingumą lemia: tėvų suvokimo apie jų įsitraukimo svarbą, tėvams aktualaus turinio pateikimas, komunikacijos kanalų ir priemonių priimtinumą tėvams, komunikacijos forma ir intensyvumo (stoka/perteklius) bei komunikacijos barjerų išraiška.

b) Mažesnėse FŠPU įstaigose susiformuojanti glaudesnė bendruomenė sudaro palankesnes sąlygas veiksmingai komunikacijai su tėvais nei didesnėse įstaigose.

c) Tėvų įsitraukimą į vaiko ugdymo procesą komunikuojant su pedagogais lemia vaiko amžius bei vaikų šeimoje skaičius.

d) Komunikacijos veiksmingumui neigiamą įtaką daro skirtingi lūkesčių nesutapimas tarp tėvų ir pedagogų (pedagogai tikisi didesnio tėvų įsitraukimo, tėvai tikisi daugiau iniciatyvos iš pedagogų).

Atvejų pristatymas. Siekiant tyrimo tikslo ir įgyvendinant uždavinius, buvo pasirinktos dvi FŠPU įstaigos: Vilniaus Karoliniškių muzikos mokykla ir Vilniaus rajono Nemenčinės muzikos mokykla. Abi įstaigos yra biudžetinės organizacijos vykdančios formalųjį švietimą papildančias ugdymo programas, tačiau organizacijos skiriasi savo dydžiu ir veikimo mastu (žr. 9 lentelę).

9 lentelė. Tyrimo atvejų pristatymas

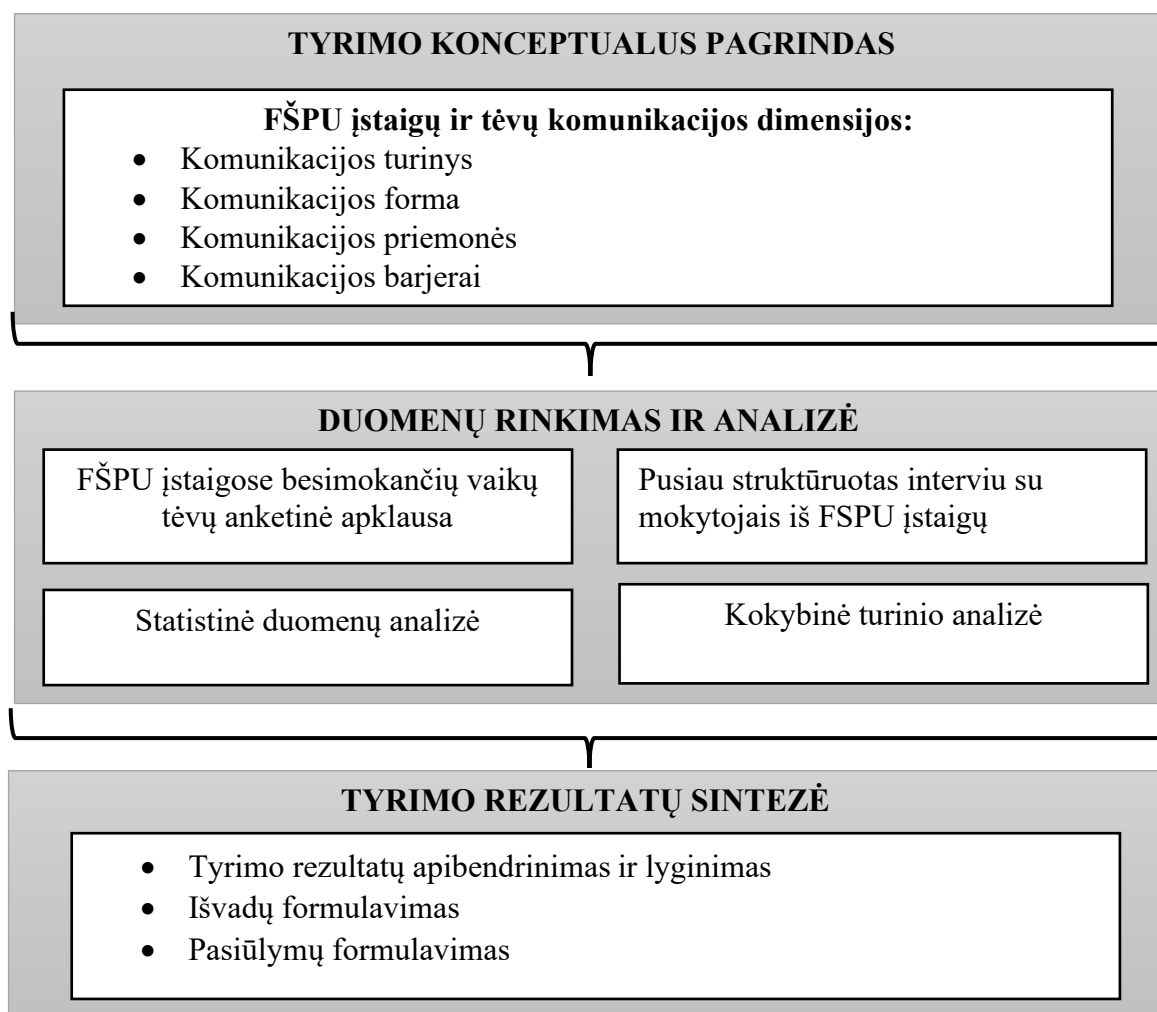
Kriterijus	Vilniaus Karoliniškių muzikos mokykla	Vilniaus rajono muzikos mokykla
Įkūrimo metai	1973 metai	1995 metai
Ugdymo kryptys	Muzikos instrumentai, dainavimas, kitos muzikos sritys	Muzikos instrumentai, bendras muzikinis ugdymas
Mokymosi trukmė	8 metai	8 metai
Mokinių skaičius	Apie 1200 mokinių	Apie 180 mokinių
Mokytojų skaičius	Apie 130 mokytojų	Apie 22 mokytojai

Vilniaus Karoliniškių muzikos mokykla vykdo FŠPU programas, orientuotas į muzikinių gebėjimų ugdymą bei meninių kompetencijų plėtojimą. Mokykloje organizuojamas ugdymo procesas apima įvairių muzikos instrumentų, dainavimo bei kitų muzikos sričių mokymą, o taip pat aktyviai vykdoma koncertinė, konkursinė ir projektinė veikla. Vilniaus Karoliniškių muzikos mokykla yra viena didžiausių FŠPU įstaigų Vilniaus mieste. Įstaigoje mokosi apie 1200 mokinių, o dirba apie 130 mokytojų. Mokykla pasižymi aktyvia menine veikla, kas sudaro mokiniams sąlygas įgyti sceninės patirties. Vilniaus rajono Nemenčinės muzikos mokykla yra orientuota į muzikinio ugdymo kompetencijų plėtojimą. Mokykloje organizuojamas ugdymo procesas apima įvairių muzikos instrumentų mokymą bei meninių gebėjimų ugdymą, o veikla priskiriama kultūrinio švietimo sričiai. Vilniaus rajono Nemenčinės muzikos mokykla yra daug mažesnė, nei Karoliniškių muzikos mokykla, nes čia mokasi tik 130 mokinių, o mokytojų kolektyvas sudaro 22 pedagogus. Šios mokyklos veikla taip pat apima ne tik ugdymo procesą, bet ir aktyvų dalyvavimą koncertinėje veikloje. Mokiniai dalyvauja įvairiuose renginiuose tiek Lietuvoje, tiek už jos ribų. Vilniaus rajono Nemenčinės muzikos mokykla yra svarbi regiono kultūrinio švietimo dalis, prisidedanti prie vaikų kūrybiškumo ir meninės raiškos ugdymo. Tyrimui pasirinkti atvejai skiriasi savo veiklos mastu ir dydžiu. Tai leis palyginti kaip FŠPU įstaigų komunikacija su tėvais skiriasi priklausomai nuo įstaigos dydžio.

Empirinis tyrimo modelis ir tyrimo metodai. Atsižvelgiant į teorinę temos analizę, iškeltą tyrimo tikslą ir uždavinius galima parengti empirinį tyrimo modelį, kuris atspindi tyrimo kintamuosius, duomenų rinkimo ir analizės metodus (žr. 8 pav.).

Kaip matyti iš pateikto paveikslo, pirmojoje empirinio tyrimo modelio dalyje pateikiamas tyrimo konceptualus pagrindas, kuriame, remiantis teorinėje dalyje atlikta analize, išskirtos keturios pagrindinės švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos dimensijos: komunikacijos turinys, komunikacijos forma, komunikacijos priemonės ir komunikacijos barjerai. Toks komunikacijos struktūravimas leidžia ją

analizuoti kaip daugiamatį procesą, apimantį ne tik perduodamos informacijos pobūdį, bet ir bendravimo organizavimo ypatumus, naudojamus kanalus bei veiksnius, kurie gali riboti veiksmingą komunikaciją.

8 pav. Empirinis tyrimo modelis

Antrojoje empirinio tyrimo modelio dalyje pateikiamas duomenų rinkimo ir analizės blokas. Atsižvelgiant į tyrimo objektą ir jo kompleksiskumą, tyrimui pasirinktas mišrus tyrimo būdas, derinant kiekybinį ir kokybinį tyrimo metodus. Mišrių metodų taikymas leidžia išsamiau atskleisti tiriamą reiškinį, nes vien tik kiekybiniai arba vien tik kokybiniai duomenys ne visada suteikia pakankamai informacijos visapusiškai atsakyti į tyrimo klausimus (Sharma et al., 2023). Kiekybiniai duomenys suteikia galimybę nustatyti bendras tendencijas ir jų paplitimą, o kokybiniai – giliau suprasti tyrimo dalyvių patirtis ir požiūrį (Dawadi et al., 2021).

Kiekybinei tyrimo daliai pasirinktas anketinės apklausos metodas, kuriuo siekiama įvertinti FŠPU įstaigose besimokančių vaikų tėvų požiūrį į komunikaciją su ugdymo įstaigomis. Anketinė apklausa pasirinkta todėl, kad šis metodas leidžia surinkti struktūruotus duomenis iš didesnio respondentų skaičiaus ir palyginti skirtingų tėvų patirtis bei nuomones (Ghanad, 2023; Wolf et. al., 2016). Apklausos metu surinkti duomenys analizuojami taikant statistinės analizės metodus, kurie sudaro galimybes apibendrinti tyrimo rezultatus ir nustatyti vyraujančias komunikacijos tendencijas.

Kokybinei tyrimo daliai pasirinktas pusiau struktūruotas interviu su FŠPU įstaigų mokytojais. Šis metodas leidžia išsamiau atskleisti mokytojų patirtis, jų požiūrį į komunikaciją su tėvais ir praktinius iššūkius, su kuriais jie susiduria kasdienėje veikloje. Pusiau struktūruotas interviu pasirinktas dėl jo lankstumo ir galimybės išsamiai atskleisti mokytojų patirtis bei požiūrį į komunikaciją su tėvais, kartu išlaikant tyrimo kryptingumą ir orientaciją į pagrindines tyrimo dimensijas (Ruslin et al., 2022). Interviu metu surinkti duomenys analizuojami taikant kokybinę turinio analizę.

Trečiojoje empirinio tyrimo modelio bloke pateikiama tyrimo rezultatų sintezė. Tyrimo rezultatų sintezės metu apibendrinamos pagrindinės FŠPU įstaigų ir tėvų komunikacijos tendencijos ir jos paaiškinamos per mokytojų įžvalgų prizmę. Apibendrinus kiekybinio ir kokybinio tyrimo rezultatus, jie lyginami su kitų mokslininkų anksčiau atliktų tyrimų duomenimis. Šiame etape kiekybinio ir kokybinio tyrimo rezultatai yra lyginami ir apibendrinami, siekiant visapusiškai įvertinti FŠPU įstaigų ir tėvų komunikaciją. Rezultatų sintezė leidžia ne tik nustatyti pagrindines komunikacijos tendencijas, bet ir paaiškinti jas per mokytojų patirčių ir įžvalgų prizmę. Remiantis gautais rezultatais, formuluojamos tyrimo išvados ir pasiūlymai.

Tyrimo instrumentai. Anketinės apklausos tyrimo instrumentas yra anketa. Anketa (žr. 1 priedą) buvo parengta remiantis teorine temos analize bei empirinio tyrimo conceptualiu pagrindu. Anketa skirta įvertinti FŠPU įstaigų ir tėvų komunikaciją tėvų požiūriu. Rengiant anketą buvo atsižvelgta į teorinėje darbo dalyje išskirtas pagrindines švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos dimensijas: komunikacijos svarbos suvokimą, komunikacijos turinį, komunikacijos kanalus ir priemones, formą ir intensyvumą bei barjerus. Atsižvelgiant į tai anketos klausimai skirstomi į penkis klausimų blokus ir dar vienas klausimų blokas apima socialinius – demografinius duomenis (žr. 10 lentelę).

10 lentelė. Tėvų apklausos anketos klausimų pagrindimas

Klausimų blokas	Klausimų Nr.	Klausimų paskirtis
Socialiniai-demografiniai duomenys	1 – 6	Apibūdinti tyrimo imtį ir sudaryti prielaidas rezultatų interpretavimui
Įsitraukimo svarbos suvokimas	7 – 8	Įvertinti tėvų požiūrį į įsitraukimo į komunikaciją su FŠPU įstaiga svarbą ir galimybes įsitraukti į komunikaciją
Komunikacijos turinys	9 – 11	Nustatyti, koks komunikacijos turinys dominuoja FŠPU įstaigos ir tėvų bendravime ir kokio turinio tėvai tikisi.
Komunikacijos kanalai ir priemonės	12-13	Įvertinti koku būdu įgyvendinama komunikacija tarp FŠPU įstaigos ir tėvų
Komunikacijos forma ir intensyvumas	14 – 16	Nustatyti, kaip bendrai tėvai vertina komunikaciją, jos intensyvumą ir formą
Komunikacijos barjerai	17	Nustatyti pagrindinius veiksnius, ribojančius veiksmingą FŠPU įstaigos ir tėvų komunikaciją

Kaip matyti iš pateiktos lentelės, tyrimui parengta anketa susideda iš 17 klausimų. Pirmasis anketos klausimų blokas apima socialinius-demografinius klausimus (1–6 klausimai), kuriais siekiama apibūdinti tyrimo dalyvių visumą ir sudaryti prielaidas tyrimo rezultatų interpretavimui. Socialinių – demografinių klausimų blokas apima klausimus apie vaiko lankomą FŠPU, respondentų amžių ir lytį,

respondentų vaikų skaičių ir amžių. Šie klausimai leidžia įvertinti respondentų pagrindines charakteristikas ir analizuoti, ar jos turi įtakos tėvų komunikacijos su FŠPU įstaigomis vertinimui. Antrasis anketos klausimų blokas (7–8 klausimai) skirtas tėvų įsitraukimo svarbos suvokimo vertinimui. Šiais klausimais siekiama įvertinti tėvų požiūrį į jų dalyvavimo ir komunikacijos su FŠPU įstaiga svarbą bei nustatyti, kokią reikšmę tėvai teikia bendradarbiavimui su ugdymo įstaiga. Taip pat šis klausimų blokas leidžia įvertinti tėvų galimybes įsitraukti į komunikaciją. Trečiasis klausimų blokas apima komunikacijos turinio vertinimą (9–11 klausimai). Šiais klausimais siekiama nustatyti, koks komunikacijos turinys dominuoja FŠPU įstaigos ir tėvų bendravime, t. y. ar komunikacija orientuota į vaiko pažangos, elgesio, motyvacijos bei kitų su ugdymo procesu susijusių aspektų aptarimą. Ketvirtasis anketos klausimų blokas (12–13 klausimai) skirtas komunikacijos kanalų ir priemonių vertinimui. Šiais klausimais siekiama įvertinti, kokiais būdais įgyvendinama komunikacija tarp FŠPU įstaigos ir tėvų bei kokios komunikacijos priemonės yra geriausiai tinkamos tėvams. Penktasis klausimų blokas (14–16 klausimai) apima komunikacijos formos ir intensyvumo vertinimą. Šiuo klausimų bloku siekiama nustatyti, kaip tėvai vertina komunikacijos organizavimą, jos intensyvumą bei bendravimo pobūdį tarp FŠPU įstaigos ir tėvų. Šeštasis anketos klausimų blokas (17 klausimas) skirtas komunikacijos barjerų identifikavimui. Šiuo klausimu siekiama nustatyti pagrindinius veiksnius, ribojančius veiksmingą FŠPU įstaigos ir tėvų komunikaciją, tokius kaip laiko stoka, informacijos neaiškumas, skirtingi lūkesčiai ar kiti bendravimo sunkumai.

Kokybiniam tyrimui atlikti buvo pasirinktas pusiau struktūruotas interviu su FŠPU ugdymo įstaigų mokytojais (žr. 2 priedą). Formuluoiant klausimus buvo atsižvelgta į teorinę temos analizę bei anketinės apklausos rezultatus (žr. 11 lentelę).

11 lentelė. Interviu klausimų pagrindimas

Kl. Nr.	Klausimo paskirtis	Tyrimo dimensija
1.	Įvertinti tėvų įsitraukimo į komunikaciją aktyvumą mokytojų požiūriu ir nustatyti, kuri pusė dažniau inicijuoja bendravimą.	Įsitraukimo svarbos suvokimas
2.	Nustatyti, ar mokytojai pastebi skirtumą tarp tėvų deklaruojamo požiūrio į įsitraukimą ir faktinio dalyvavimo komunikacijoje bei įvertinti šio neatitikimo poveikį ugdymo procesui.	
3.	Identifikuoti mokytojų požiūriu svarbiausius veiksnius, skatinančius tėvų aktyvų įsitraukimą į komunikaciją su ugdymo įstaiga.	
4.	Nustatyti, kokio turinio informacija dominuoja mokytojų ir tėvų komunikacijoje bei kokie kriterijai lemia informacijos pasirinkimą.	Komunikacijos turinys
5.	Įvertinti mokytojų požiūrį į neatitikimą tarp tėvų lūkesčių dėl komunikacijos turinio ir faktinės komunikacijos praktikos bei nustatyti šio neatitikimo priežastis.	
6.	Nustatyti, kokias komunikacijos priemones mokytojai dažniausiai naudoja bendravimui su tėvais ir kokie veiksniai lemia jų pasirinkimą.	Komunikacijos kanalai ir priemonės
7.	Įvertinti, ar komunikacija su tėvais yra dvikryptė, ir nustatyti, kaip mokytojai reaguoja į tėvų išsakomas nuomones bei lūkesčius.	Komunikacijos forma ir intensyvumas
8.	Identifikuoti pagrindinius komunikacijos iššūkius, su kuriais susiduria mokytojai, bei jų taikomus sprendimo būdus.	Komunikacijos barjerai
9.	Nustatyti, kaip mokytojai patiria lūkesčių neatitikimą komunikacijoje su tėvais ir kokių priemonių imasi šiam barjerui įveikti.	
10.	Surinkti mokytojų įžvalgas ir pasiūlymus dėl komunikacijos su tėvais tobulinimo, siekiant efektyvesnio bendradarbiavimo ugdymo procese.	Visos dimensijos (apibendrinimas)

Kaip matyti iš pateiktos lentelės, tyrimui parengtas interviu susideda iš 10 klausimų, kurie suskirstyti pagal pagrindines tyrimo dimensijas. Pirmieji trys klausimai skirti tėvų įsitraukimo svarbos suvokimo vertinimui mokytojų požiūriu. Šiais klausimais siekiama nustatyti, kaip mokytojai vertina tėvų aktyvumą komunikacijoje, ar pastebi neatitikimą tarp deklaruojamo ir realaus įsitraukimo bei kokie veiksniai, jų manymu, labiausiai skatina tėvų dalyvavimą. Ketvirtasis ir penktasis klausimai skirti komunikacijos turinio vertinimui. Atsakymai į šiuos klausimus kokia informacija dominuoja mokytojų ir tėvų bendravime ir kaip mokytojai vertina neatitikimą tarp tėvų lūkesčių ir faktinės komunikacijos praktikos. Šeštasis klausimas skirtas komunikacijos kanalų ir priemonių nustatymui. Septintasis klausimas skirtas komunikacijos formos ir intensyvumo vertinimui. Į komunikacijos barjerų identifikavimą yra nukreipti aštuntas ir devintas interviu klausimai. Dešimtas klausimas yra apibendrinantis ir apima visas dimensijas. Šio klausimo paskirtis nustatyti mokytojų įžvalgas dėl komunikacijos su tėvais tobulinimo.

Tyrimo atlikimas. Magistro baigiamojo darbo tyrimas buvo įgyvendinamas nuo 2025 m. rugsėjo mėnesio iki 2026 metų gegužės pradžios (žr. 12 lentelę).

12 lentelė. Tyrimo įgyvendinimo procesas

Data	Etapas
Nuo 2025 m. rugsėjo 1 d. iki 2025 m. gruodžio 1 d.	Mokslinės literatūros analizė
Nuo 2025 m. gruodžio 2 d. iki 2026 m. vasario 20 d.	Tyrimo atvejų pasirinkimas, kiekybinio tyrimo instrumento rengimas ir derinimas, tyrimo imties apskaičiavimas
Nuo 2026 m. kovo 2 d. iki 2026 m. kovo 23 d.	Anketos talpinimas į internetą ir atsakymų surinkimas
Nuo 2026 m. kovo 23 d. iki 2026 m. balandžio 1 d.	Anketinės apklausos rezultatų analizė
Nuo 2026 m. balandžio 2 d. iki 2026 m. balandžio 10 d.	Interviu klausimų formulavimas ir derinimas
Nuo 2026 m. balandžio 11 d. iki 2026 m. balandžio 23 d.	Informantų parinkimas, interviu laiko derinimas ir atlikimas
Nuo 2026 m. balandžio 23 d. iki 2026 m. balandžio 28 d.	Interviu rezultatų sisteminimas ir turinio analizė
Nuo 2026 m. balandžio 28 d. iki 2026 m. balandžio 30 d.	Tyrimo rezultatų apibendrinimas, išvadų formulavimas

Tyrimas buvo pradėtas nuo mokslinės literatūros analizės, kuri vyko nuo 2025 m. rugsėjo 1 d. iki 2025 m. gruodžio 1 d. Šis etapas buvo svarbus siekiant susipažinti su analizuojamos temos teoriniais aspektais bei išskirti pagrindines švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos dimensijas. Atlikus teorinę analizę buvo pereita prie tyrimo metodologijos rengimo etapo, kuris vyko nuo 2025 m. gruodžio 2 d. iki 2026 m. sausio 7 d. Šiame etape buvo pasirinkti tyrimo atvejai bei parengtas kiekybinio tyrimo instrumentas – anketa. Be to, prieš pradedant atlikti anketinę apklausą apskaičiuota patikima tyrimo imtis.

2026 m. kovo 2 d. anketa buvo patalpinta į internetinį portalą www.manoapklausa.lt ir pradėtas atsakymų rinkimas. Siekiant pritraukti kiek įmanoma daugiau respondentų nuoroda į anketą buvo išsiųsta Karoliniškių ir Nemenčinės muzikos mokyklas lankančių vaikų tėvams. Atsakymų rinkimas buvo vykdomas iki 2026 m. kovo 23 d. Anketinę apklausą pasirinkta vykdyti internetu, nes toks

duomenų rinkimo būdas leidžia greičiau pasiekti respondentus bei patogiai kaupti ir sisteminti gautus duomenis.

Surinkus reikiamo respondentų skaičiaus atsakymus, nuo 2026 m. kovo 23 d. iki 2026 m. balandžio 1 d. buvo atliekama anketinės apklausos rezultatų analizė. Duomenys buvo analizuojami taikant aprašomosios statistikos ir grupių palyginimo testų statistinės analizės metodus. Didžioji dalis apklausos rezultatų išanalizuota taikant aprašomosios statistikos metodus, kai buvo skaičiuojami dažniai ir vidurkiai. Šie skaičiavimai buvo atlikti naudojant Microsoft Excel programinę įrangą. Siekiant įvertinti sociodemografinių charakteristikų poveikį tėvų įsitraukimui į komunikaciją su FŠPU įstaiga, buvo atliktas grupių palyginimo testas. Dviejų nepriklausomų grupių palyginimui (tėvų lytis, ugdymo įstaiga) taikytas Mann-Whitney U testas, o trijų ir daugiau grupių palyginimui (vaiko amžius, auginamų vaikų skaičius, tėvų amžius) – Kruskal-Wallis testas. Nustatyti skirtumai statistiškai reikšmingi, jei apskaičiuota p reikšmė yra mažesnė už reikšmingumo lygmenį 0,05. Grupių palyginimo testo skaičiavimai atlikti naudojant statistinės analizės programinę įrangą SPSS.

Pasibaigus kiekybinei tyrimo daliai prasidėjo pasiruošimai kokybinei tyrimo daliai. Nuo 2026 m. balandžio 2 d. iki 2026 m. balandžio 10 d. buvo formuluojami interviu klausimai. Interviu klausimai buvo formuluojami remiantis teorine analize bei muzikos mokyklas lankančių tėvų apklausos rezultatais. Nuo 2026 m. balandžio 11 d. iki 2026 m. balandžio 23 d. buvo atrinkti informantai ir su jais suderintas interviu laikas. Taip pat per šį laikotarpį atlikti 11 interviu pokalbių. Interviu pokalbiai įgyvendinti nuotoliu per Microsoft Teams programa. Pokalbiai buvo įrašyti, o vėliau transkribuoti ir išanalizuoti taikant turinio analizės metodą. Interviu rezultatų analizė buvo vykdoma nuo 2026 m. balandžio 23 d. iki 2026 m. balandžio 28 d. Interviu leido giliau atskleisti mokytojų požiūrį į komunikaciją su tėvais ir papildyti kiekybinio tyrimo rezultatus. Nuo 2026 m. balandžio 28 d. iki 2026 m. balandžio 30 d. buvo atliktas tyrimo rezultatų apibendrinimas ir suformuluotos darbo išvados. Toks nuoseklus tyrimo įgyvendinimo procesas leido visapusiškai įvertinti FŠPU ir tėvų komunikaciją kiekybiniu ir kokybiniu požiūriu.

Tyrimo etika. Vykdam tyrimą buvo laikomasi mokslinio tyrimo etikos principų. Kardelio (2017) teigimu, svarbiausi iš jų yra pagarba asmens privatumui, anonimiškumas, konfidencialumas ir teisingumas. Pagarbos asmens privatumui principas buvo įgyvendintas užtikrinant, kad visa iš respondentų ir informantų gauta informacija būtų laikoma privačia ir prieinama tik tyrėjui. Tyrimo rezultatai pateikiami apibendrinta forma, neišskiriant atskirų dalyvių nuomonių. Anketinė apklausa buvo vykdoma anonimiškai, nerenkant duomenų, leidžiančių nustatyti respondentų tapatybę. Interviu metu pateikta informacija buvo nuasmeninta, taip laikantis konfidencialumo ir anonimiškumo principų. Dalyvavimas tyrime buvo savanoriškas. Visi tyrimo dalyviai buvo iš anksto informuoti apie tyrimo tikslus, duomenų naudojimo tvarką ir turėjo teisę bet kuriuo metu atsisakyti dalyvauti tyrime. Tai leido užtikrinti teisingumo principo laikymąsi.

Tiriamųjų charakteristika. Užtikrinant tyrimo rezultatų patikimumą, svarbu, kad tyrime dalyvautų pakankamas tyrimo dalyvių skaičius. Dėl šios priežasties svarbu apskaičiuoti patikimą tyrimą imtį. Tyrimo imtis buvo apskaičiuota pagal Valackienės (2008, p. 115) pateiktą formulę:

$$n = 1 / (X^2 + \frac{1}{N}), \text{ čia } X - \text{paklaida, } N - \text{tiriamosios visumos narių skaičius.}$$

Kadangi tyrimas atliekamas 2 muzikos mokyklose, o mokinių skaičius mokyklose skiriasi, tyrimo imtis skaičiuojama kiekvienai mokyklai atskirai (žr. 13 lentelę).

13 lentelė. Kiekybinio tyrimo imties skaičiavimas

	Tyrimo visuma	Paklaida	Tyrimo imtis
Karoliniškių muzikos mokykla	1200 žm.	7 proc.	174 žm.
Nemenčinės muzikos mokykla	179 žm.	7 proc.	95 žm.

Kaip matyti iš pateiktos lentelės, skaičiuojant tyrimo imtį pasirinkta 7 proc. paklaida. Pritaikius anksčiau pateiktą formulę, apskaičiuota, kad užtikrinant patikimus anketinės apklausos rezultatus tyrimo metu svarbu buvo apklausti ne mažiau kaip 174 vaikų tėvus iš Karoliniškių muzikos mokyklos ir 95 vaikų tėvus iš Nemenčinės muzikos mokyklos. Tyrimo imties dalyvių atranka buvo vykdoma taikant netikimybinės patogiosios atrankos metodą. Anketinė apklausa buvo sustabdyta kovo 25 d., kai anketą užpildė 179 respondentai iš Karoliniškių muzikos mokyklos ir 95 respondentai iš Nemenčinės muzikos mokyklos.

Iš viso tyrime dalyvavo 276 respondentų. Respondentų vidutinis amžius yra 40,5 metų. Didžiąją dalį respondentų sudarė moterys (žr. 14 lentelę).

14 lentelė. Respondentų paskirstymas pagal sociodemografines charakteristikas

Kriterijus	Žm.	Proc.
Respondentų paskirstymas pagal ugdymo įstaigą		
Vilniaus Karoliniškių muzikos mokyklą	179	65,2
Vilniaus r. Nemenčinės muzikos mokyklą	95	34,8
Respondentų paskirstymas pagal lytį		
vyras	66	23,9
moteris	206	74,6
nenori nurodyti	4	1,4
Respondentų paskirstymas pagal auginamų vaikų skaičių		
1	110	39,9
2	133	48,2
3	24	8,7
Daugiau nei 3	9	3,3
Respondentų paskirstymas pagal vaikų lankančių įstaigą amžių		
nuo 6 iki 8 metų	69	25,0
nuo 9 iki 11 metų	94	34,1
nuo 12 iki 14 metų	67	24,3
nuo 15 iki 17 metų	41	14,9
vyresnis nei 17 metų	5	1,8

Kaip matyti iš pateiktos lentelės moterys sudarė beveik tris ketvirtadalius visų apklaustųjų (74,6 proc.), tuo tarpu vyrų dalis buvo gerokai mažesnė (23,9 proc.), o nedidelė dalis respondentų (1,4 proc.) lyties nenurodė. Analizuojant respondentų pasiskirstymą pagal auginamų vaikų skaičių, matyti, kad

beveik pusė apklaustųjų augina du vaikus (48,2 proc.), kiek mažesnę dalį – vieną vaiką (39,9 proc.), o trijų vaikų šeimos sudarė nedidelę dalį (8,7 proc.). Daugiau nei tris vaikus auginančių respondentų dalis buvo mažiausia (3,3 proc.). Respondentai buvo paklausti apie auginamų vaikų skaičių, nes nuo auginamų vaikų skaičiaus gali priklausyti tėvų užimtumas, o tai gali veikti jų norą įsitraukti į komunikaciją su ugdymo įstaiga.

Teorinė temos analizė atskleidė, kad tėvų įsitraukimas į komunikaciją su ugdymo įstaiga taip pat gali būti susijęs su vaiko amžiumi. Kuo jaunesnis vaikas, tuo didesnis tėvų įsitraukimas. Dėl šios priežasties anketoje buvo pateiktas klausimas apie įstaigą lankančių vaikų amžių. Tėvai turėjo pažymėti mažiausio vaiko amžių. Apklausos rezultatai atskleidžia, kad didžiausią dalį sudarė 9–11 metų amžiaus vaikai (34,1 proc.), kiek mažesnę – 6–8 metų (25,0 proc.) ir 12–14 metų (24,3 proc.). Mažiausia dalis respondentų nurodė, kad jų vaikai yra 15–17 metų (14,9 proc.) arba vyresni nei 17 metų (1,8 proc.).

Siekiant sužinoti FŠPU mokytojų nuomonę apie komunikaciją su tėvais tyrimo metu buvo atliktas interviu su jais. Į tyrimą buvo kviečiami dalyvauti Karoliniškių ir Nemenčinės muzikos mokyklų mokytojai, kurių darbo stažas šioje mokykloje yra ne mažesnis nei 3 metai. Taigi, informantų atrankos kriterijus buvo darbo stažas. Tai svarbu, nes ilgesnį laiką ugdymo įstaigoje dirbantys mokytojai gali geriau pažinti komunikacijos su tėvais ypatumus. Pasiūlymas dalyvauti tyrime buvo išsiųstas visiems Nemenčinės ir Karoliniškių muzikos mokyklų mokytojams. Iš viso interviu pokalbyje sutiko dalyvauti 11 mokytojų: 6 iš Karoliniškių ir 5 iš Nemenčinės mokyklų (žr. 15 lentelę).

15 lentelė. Informantų pristatymas ir interviu atlikimas

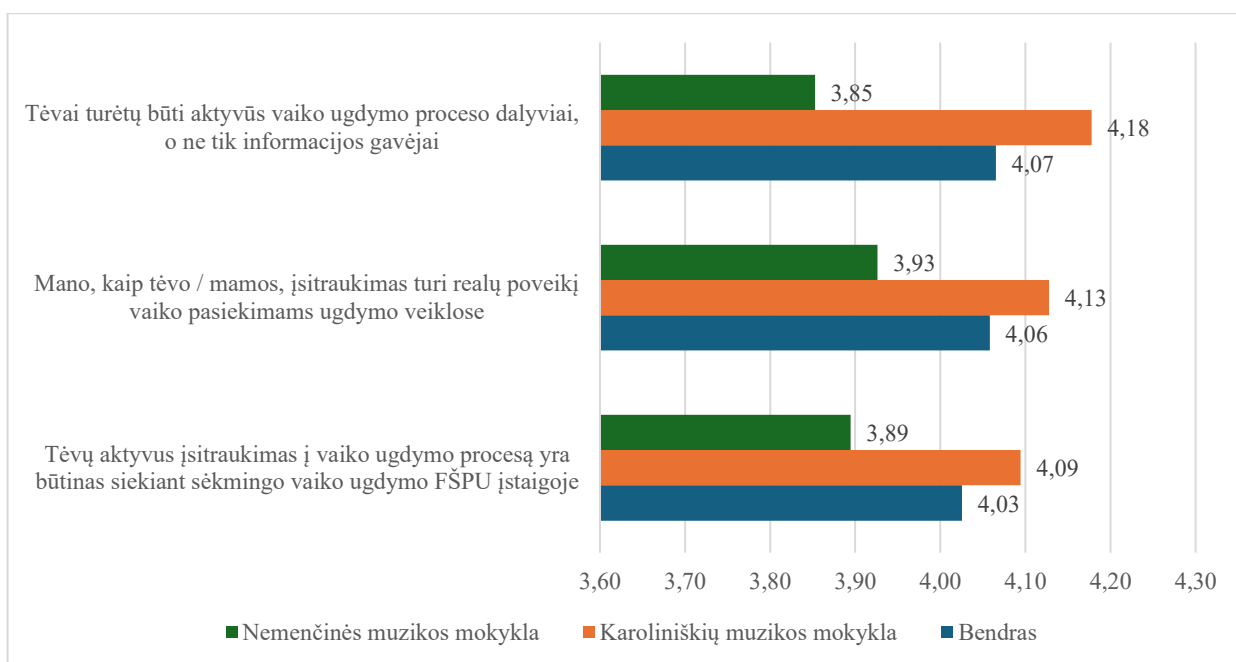
Ugdymo įstaiga	Patirtis įstaigoje	Išsilavinimas	Interviu data	Interviu trukmė	Kodas tyrime
Vilniaus Karoliniškių muzikos mokykla	5 metai	Muzikos teorija, grupinės pamokos	2026-04-11	25 min.	I1
Vilniaus Karoliniškių muzikos mokykla	10 metų	Fortepijonas, individualios pamokos	2026-04-11	35 min.	I2
Vilniaus Karoliniškių muzikos mokykla	17 metų	Solfedžio, grupinės pamokos	2026-04-14	20 min.	I3
Vilniaus Karoliniškių muzikos mokykla	5 metai	Papildomas fortepijonas	2026-04-14	30 min.	I4
Vilniaus Karoliniškių muzikos mokykla	3 metai	Papildomas fortepijonas	2026-04-16	25 min.	I5
Vilniaus Karoliniškių muzikos mokykla	7 metai	Solfedžio, muzikos istorija	2026-04-16	25 min.	I6
Vilniaus r. Nemenčinės muzikos mokykla	8 metai	Akordeonas	2026-04-17	20 min.	I7
Vilniaus r. Nemenčinės muzikos mokykla	37 metai	Akordeonas	2026-04-18	30 min.	I8
Vilniaus r. Nemenčinės muzikos mokykla	27 metai	Solfedžio, chorai ir vokaliniai ansambliai	2026-04-18	20 min.	I9
Vilniaus r. Nemenčinės muzikos mokykla	20 metų	Fortepijonas	2026-04-21	35 min.	I10
Vilniaus r. Nemenčinės muzikos mokykla	32 metai	Fortepijonas	2026-04-23	40 min.	I11

Kaip matyti iš pateiktos lentelės, tyrime dalyvavo 11 mokytojų, kurių darbo patirtis analizuojamose įstaigose svyruoja nuo 3 iki 37 metų. Karoliniškių muzikos mokyklos informantai (I1–I6) dėsto muzikos teoriją, solfedžio, muzikos istoriją bei fortepijoną, o jų patirtis įstaigoje siekia nuo 3 iki 17 metų. Nemenčinės muzikos mokyklos informantai (I7–I11) dėsto akordeoną, solfedžio, chorus ir fortepijoną, o jų darbo patirtis yra nuo 8 iki 37 metų, kas liudija apie brandų ir patyrusį pedagogų kolektyvą.

3. FORMALŲJŲ ŠVIETIMĄ PAPILDANČIO UGDYMO ĮSTAIGŲ IR TĖVŲ KOMUNIKACIJOS TYRIMO REZULTATAI

3.1. Tėvų apklausos rezultatų analizė

Pradedant analizuoti formalųjį švietimą papildančio ugdymo (FŠPU) įstaigų ir tėvų komunikacijos ypatumus, svarbu bendrai įvertinti tėvų suvokimą apie įsitraukimo į tokios komunikacijos poreikį bei galimybes komunikuoti su ugdymo įstaiga. Atsižvelgiant į tai anketoje respondentams buvo pateikti teiginiai susiję su jų įsitraukimu į komunikaciją su FŠPU įstaiga. Respondentai turėjo įvertinti kiek sutinka su pateiktais teiginiais, naudojant Likerto skalę nuo visiškai nesutinku iki visiškai sutinku. Kiek vidutiniškai balų respondentai skyrė kiekvienam iš teiginių pateikta 9 paveiksle.

9 pav. Respondentų nuomonė apie įsitraukimą į komunikaciją su FŠPU, balais

Kaip matyti iš 9 paveiksle pateiktų duomenų, respondentai visus tris teiginius, susijusius su tėvų įsitraukimu į komunikaciją su FŠPU įstaiga, įvertino panašiai ir pakankamai aukštai, nes visų teiginių vertinimo vidurkiai viršija 4 balų ribą. Aukščiausiu balu įvertintas teiginys, kad tėvai turėtų būti aktyvūs vaiko ugdymo proceso dalyviai, o ne tik informacijos gavėjai (bendras vidurkis – 4,07). Šiek tiek žemiau įvertintas teiginys apie tėvo ar mamos įsitraukimo poveikį vaiko pasiekimams ugdymo veiklose (vidurkis – 4,06), o žemiausias bendras vidurkis (4,03) skirtas teiginiui apie tai kad tėvų aktyvus įsitraukimas į vaiko ugdymo procesą yra būtinas siekiant sėkmingo vaiko ugdymo FŠPU įstaigoje. Lyginant analizuojamų muzikos mokyklų respondentų atsakymus, pastebima, kad Karoliniškių muzikos mokyklos tėvai visus tris teiginius įvertino aukščiau nei Nemenčinės muzikos mokyklos tėvai. Didžiausias skirtumas užfiksuotas vertinant teiginį apie tėvų, kaip aktyvių ugdymo proceso dalyvių, vaidmenį – Karoliniškių mokyklos respondentų vidurkis siekia 4,18, o Nemenčinės – 3,85, t. y. skirtumas sudaro 0,33 balo.

Išanalizavus respondentų nuomonę apie įsitraukimą į komunikaciją su FŠPU įstaiga galima teigti, kad tėvai iš esmės pritaria aktyvaus dalyvavimo komunikacijoje su FŠPU įstaiga svarbai ir suvokia savo įsitraukimo reikšmę vaiko ugdymo proceso kokybei. Siekiant nustatyti, ar tėvų įsitraukimo svarbos suvokimas skiriasi priklausomai nuo sociodemografinių charakteristikų, buvo atliktas statistinis grupių palyginimas (žr. 16 lentelę).

16 lentelė. Tėvų įsitraukimo svarbos vertinimo palyginimas pagal demografinius kintamuosius

Demografinis požymis	Vidurkiai ir standartiniai nuokrypiai pagal grupes (M±SD)					p
	6–8 m.	9–11 m.	12–14 m.	15–17 m.	17+ m.	
Vaiko amžius	4,25±0,954	4,08±0,761	3,95±0,724	3,88±0,752	3,47±0,869	<0,001
Auginamų vaikų skaičius	1 vaikas 4,21±0,761	2 vaikai 3,95±0,794	3 vaikai 3,92±0,979	4+ vaikai 4,00±1,093	–	0,034
Tėvų lytis	Motina 4,09±0,808	Tėvas 3,90±0,847	-			0,048
Tėvų amžius	iki 30 m. 4,26±0,655	31–40 m. 4,11±0,828	41–50 m. 3,89±0,822	51+ m. 4,05±0,847	-	0,040
Ugdymo įstaiga	Karoliniškių m.m. 4,13±0,623	Nemenčinės m.m. 3,89±1,076	-			0,400

Remiantis lentelėje pateiktais statistiniais duomenimis, galima teigti, kad tėvų įsitraukimo svarbos suvokimas statistiškai reikšmingai skiriasi pagal keturis iš penkių analizuotų sociodemografinių kintamųjų. Stipriausias statistiškai reikšmingas skirtumas nustatytas analizuojant vaiko amžiaus grupes ($p < 0,001$): jaunesnių vaikų (6–8 m.) tėvai įsitraukimo svarbą vertina aukščiausiai ($M = 4,25$), o šis vertinimas nuosekliai mažėja didėjant vaiko amžiui – žemiausias vidurkis užfiksuotas vyresnių nei 17 metų vaikų tėvų grupėje ($M = 3,47$). Tai atitinka teorinėje dalyje aptartą prielaidą, kad tėvų įsitraukimas į ugdymo procesą yra didesnis, kuo jaunesnis vaikas. Statistiškai reikšmingi skirtumai nustatyti ir pagal auginamų vaikų skaičių ($p = 0,034$), tėvų lytį ($p = 0,048$) bei tėvų amžių ($p = 0,040$), nors šių veiksmų poveikis yra silpnesnis. Vieno vaiko tėvai įsitraukimo svarbą vertina aukščiau ($M = 4,21$) nei dviejų vaikų tėvai ($M = 3,95$), o motinos – aukščiau nei tėvai (atitinkamai $M = 4,09$ ir $M = 3,90$). Palyginus tėvų įsitraukimą pagal ugdymo įstaigą, nustatyta, kad skirtumas yra statistiškai nereikšmingas ($p = 0,400$).

Siekiant nustatyti mažesnio Nemenčinės muzikos mokyklos tėvų įsitraukimo į komunikaciją su įstaiga vertinimo priežastis, tikslinga įvertinti respondentų nuomonę apie savo galimybes įsitraukti į vaiko ugdymo procesą neformaliojo ugdymo įstaigoje (žr. 17 lentelę).

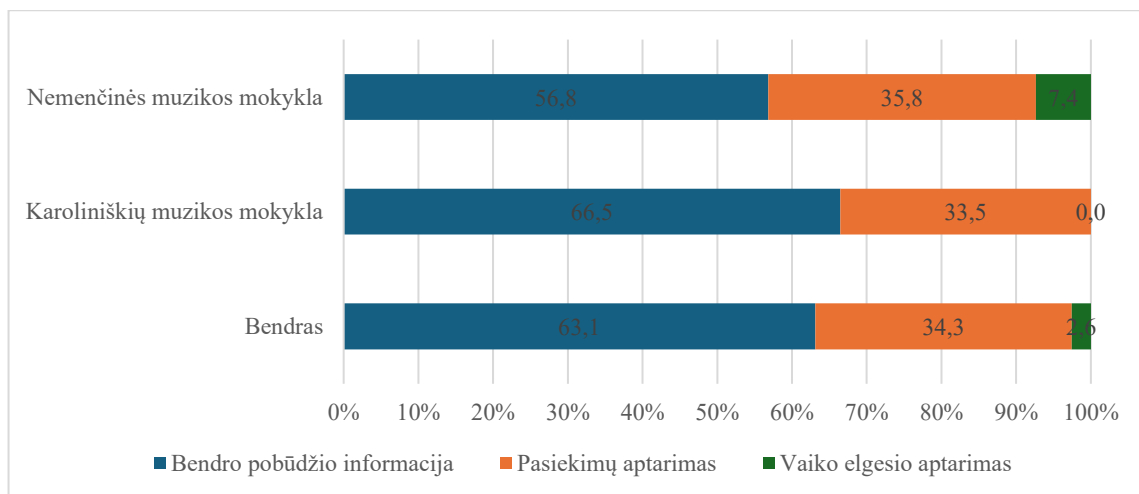
17 lentelė. Respondentų nuomonė apie savo galimybes įsitraukti į vaiko ugdymo procesą neformaliojo ugdymo įstaigoje, proc.

Atsakymo variantai	Bendras, proc.	Karoliniškių muzikos mokykla, proc.	Nemenčinės muzikos mokykla, proc.
Turiu pakankamai galimybių įsitraukti į vaiko ugdymo procesą ir aktyviai tuo naudojuosi	20,80	20,00	21,88
Turiu pakankamai galimybių įsitraukti, tačiau ne visada jomis pasinaudoju	29,56	31,67	25,00
Dėl darbinio užimtumo ar kitų įsipareigojimų negali skirti pakankamai laiko įsitraukimui	40,15	38,89	41,67
Galėčiau skirti pakankamai laiko, tačiau ugdymo įstaiga nesudaro pakankamų sąlygų įsitraukti	4,01	4,44	3,13
Nematau poreikio aktyviai įsitraukti – ugdymo procesu turėtų rūpintis ugdymo įstaiga	4,74	3,33	7,29
Sunku pasakyti	0,73	1,67	1,04

Kaip matyti iš 16 lentelėje pateiktų duomenų, didžioji dalis respondentų įvardija laiko stoką kaip pagrindinę kliūtį įsitraukti į vaiko ugdymo procesą neformaliojo ugdymo įstaigoje. Beveik pusė visų apklaustųjų (40,15 proc.) nurodė, kad dėl darbinio užimtumo ar kitų įsipareigojimų negali skirti pakankamai laiko įsitraukimui. Šis atsakymo variantas buvo populiariausias abiejose mokyklose. Reikšminga tyrime dalyvavusių tėvų dalis (29,56 proc.) nurodė, kad turi pakankamai galimybių įsitraukti, tačiau ne visada jomis pasinaudoja. Karoliniškių muzikos mokykloje šis atsakymo variantas pasirinktas dažniau (31,67 proc.) nei Nemenčinės mokykloje (25 proc.). Aktyviai savo galimybėmis besinaudojančių tėvų dalis abiejose mokyklose panaši ir sudaro apie penktadalį visų respondentų (bendras vidurkis – 20,80 proc.). Nemenčinės muzikos mokyklos respondentai dažniau nei Karoliniškių nurodė nematantys poreikio aktyviai įsitraukti į ugdymo procesą (atitinkamai 7,29 proc. ir 3,33 proc.). Tai iš dalies gali paaiškinti, kodėl šios mokyklos tėvai bendrai žemiau vertino savo įsitraukimo į komunikaciją su FŠPU įstaiga svarbą.

Tokie apklausos rezultatai atskleidžia, kad pagrindinės kliūtys ribojantys tėvų įsitraukimą į komunikaciją su FŠPU yra laiko trūkumas ir tėvų užimtumas. Svarbu pabrėžti, kad pakankamai didelė dalis tyrime dalyvavusių tėvų pripažįsta, kad turi galimybes daugiau komunikuoti su ugdymo įstaiga, bet ne visuomet jomis pasinaudoja. Tai atskleidžia aktyvesnio tėvų dalyvavimo komunikacijoje potencialą, todėl FŠPU įstaigos gali ieškoti aktyvesnių tėvų įtraukimo į komunikaciją su įstaiga priemonių.

Teorinė temos analizė atskleidė, kad tėvų ir švietimo įstaigų komunikacijoje dažniausiai dominuoja trys pagrindinės temos: vaiko pasiekimai, vaiko elgesys ir bendra informacija. Tyrimo metu svarbu buvo suprasti, kokio pobūdžio informacija dominuoja analizuojamų atvejų komunikacijoje (žr. 10 pav.).

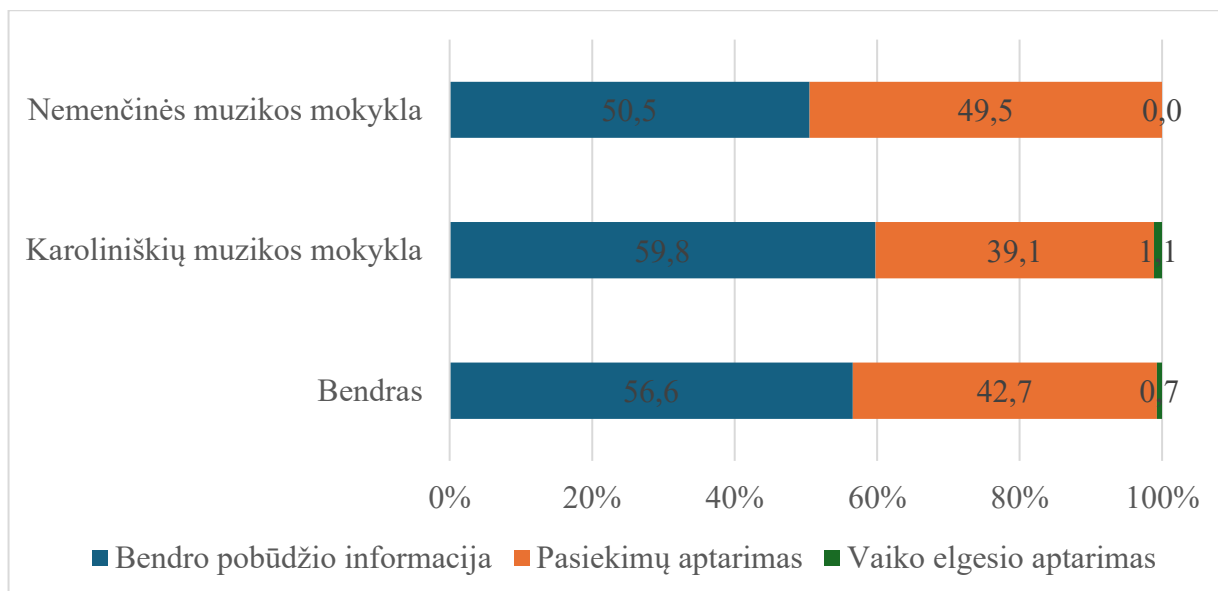

10 pav. Respondentų nuomonė apie dominuojančią informaciją komunikacijoje su FŠPU, proc.

Kaip matyti iš 10 paveiksle pateiktų apklausos rezultatų, abiejose analizuojamose mokyklose ryškiai dominuoja bendro pobūdžio informacija. Beveik du trečdaliai respondentų abiejose analizuojamuose mokyklų nurodė, kad įstaigos dažniausiai dalinasi su tėvais užsiėmimų tvarkaraščiais ir informacija apie kitus organizacinius klausimus. Antra pagal dažnumą FPŠU komunikacijos su tėvais tema yra pasiekimų aptarimas. Šį atsakymo variantą abiejose mokyklose nurodė 34,3 proc. respondentų. Vaiko elgesio aptarimas komunikacijoje yra retas reiškinys, nes šį atsakymo variantą pasirinko tik 2,6 proc. nuo bendro respondentų skaičiaus ir visi jie buvo iš Nemenčinės muzikos mokyklos. Palyginus analizuojamų atvejų apklausos rezultatus, galima pastebėti, kad Karoliniškių muzikos mokykla dažniau nei Nemenčinės muzikos komunikacija pirmenybę teikia bendro pobūdžio informacijai, nes pirmuoju atveju 66,5 proc. respondentų pasirinko šį variantą, 10 proc. punktais mažiau respondentų iš Nemenčinės muzikos mokyklos pasirinko šį atsakymo variantą. Atitinkamai Nemenčinės mokyklos respondentai dažniau nurodo pasiekimų aptarimą kaip vyraujančią komunikacijos temą (35,8 proc., palyginti su 33,5 proc. Karoliniškių mokykloje).

Išanalizavus respondentų atsakymus apie komunikacijoje su FŠPU įstaiga dominuojančią informaciją, nustatyta, kad abi mokyklos pirmenybę teikia organizacinio pobūdžio informacijai, o su vaiko pasiekimais ir elgsena susijusios temos lieka antrame plane. Tokie tyrimo rezultatai atskleidžia, kad FPŠU komunikacija su tėvais daugiau orientuota į informavimą, o ne į aktyvų tėvų įtraukimą į ugdymo procesą.

Siekiant nustatyti, kiek dominuojanti tematika atitinka tėvų poreikius, svarbu išanalizuoti kokios informacijos iš FŠPU įstaigų labiausiai tikisi įstaigas lankančių vaikų tėvai (žr. 11 pav.).

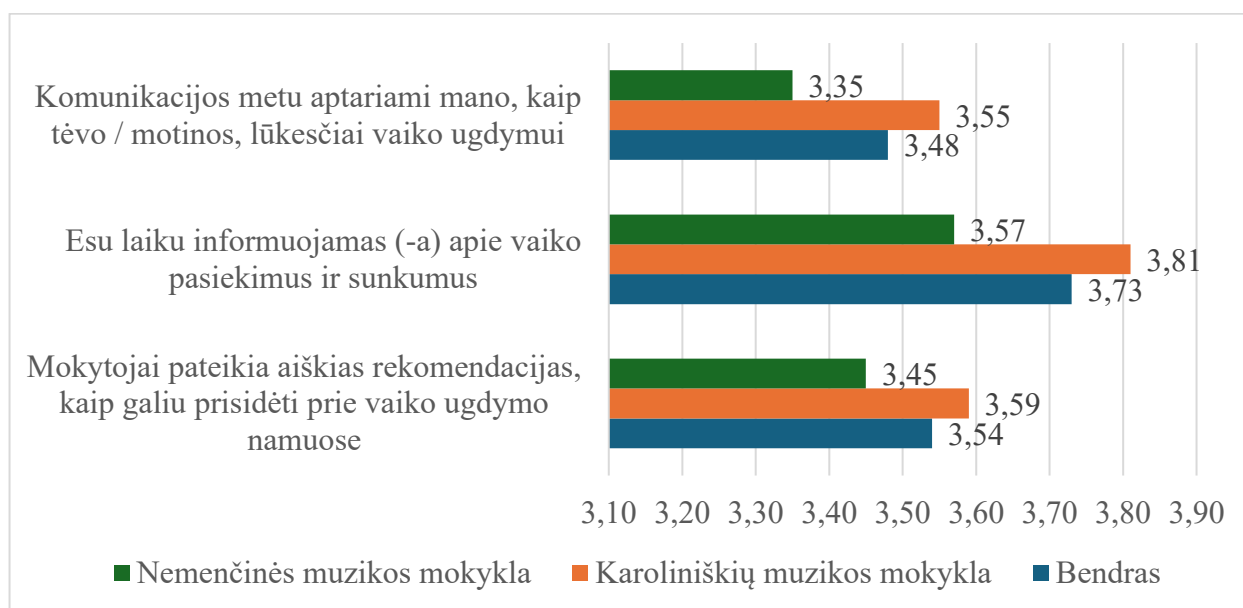
11 pav. Respondentų nuomonė apie aktualiausią informaciją komunikacijoje su FŠPU, proc.

Kaip matyti iš 11 paveiksle pateiktų duomenų, bendro pobūdžio informacija išlieka aktualiausia ir tėvų poreikių požiūriu. Šį atsakymo variantą kaip labiausiai pageidaujamą temą nurodė 56,6 proc. visų respondentų. Vis dėlto, lyginant su ankstesniame paveiksle pateiktais faktinės komunikacijos duomenimis, šis rodiklis yra žemesnis (63,1 proc. prieš 56,6 proc.), o tai rodo, kad bendro pobūdžio informacijos tėvams iš tikrųjų pateikiama daugiau, nei jie to pageidauja. Atitinkamai pasiekimų aptarimo poreikis (42,7 proc.) viršija faktinį jo buvimą komunikacijoje (34,3 proc.). Tai atskleidžia neatitikimą tarp esamos komunikacijos turinio struktūros ir tėvų lūkesčių. Tėvai norėtų dažniau aptarti vaiko pasiekimus, tačiau praktikoje ši tema komunikacijoje užima mažesnę dalį nei jie pageidautų. Lyginant atskirų mokyklų tėvų atsakymus, galima pastebėti, kad Nemėnėnės muzikos mokyklos tėvų poreikiai pasiekimų aptarimo atžvilgiu yra ryškiai didesni (49,5 proc.) nei Karoliniškių (39,1 proc.). Pažymėtina, kad Nemėnėnės mokykloje bendro pobūdžio informacijos ir pasiekimų aptarimo poreikis pasiskirsto beveik po lygiai (50,5 proc. ir 49,5 proc.), o tai liudija, jog šios mokyklos tėvai ypač vertina gilesnį ryšį su ugdymo įstaiga. Vaiko elgesio aptarimas tėvams aktualus itin retai (0,7 proc.). Įdomu, kad Nemėnėnės mokyklos respondentai šio varianto nepasirinko nė karto, nors faktiškai šioje mokykloje vaikų elgesys aptariamas dažniau, nei Karoliniškių mokykloje.

Tokie anketinės apklausos apie komunikacijos tematiką atskleidžia struktūrinę komunikacijos turinio ir tėvų poreikių neatitikimą. Nustatyta, kad tėvai norėtų mažiau organizacinės ir daugiau su vaiko ugdymu susijusios informacijos. Šis atotrūkis ypač ryškus Nemėnėnės muzikos mokykloje.

Norint detaliau išanalizuoti FŠPU įstaigų komunikacijos su tėvais turinį ir jo ypatumus, anketoje respondentams buvo pateikti teiginiai susiję su turiniu. Respondentai turėjo įvertinti pateiktus teiginius pagal Likerto skalę. Tokiu būdu kiekvienam teiginiui galėjo būti skirta nuo 1 iki 5 balų. Surinkus

apklausos rezultatus buvo apskaičiuota, kiek vidutiniškai balų respondentai skyrė kiekvienam teiginiui apie komunikacijos turinį (žr. 12 pav.).

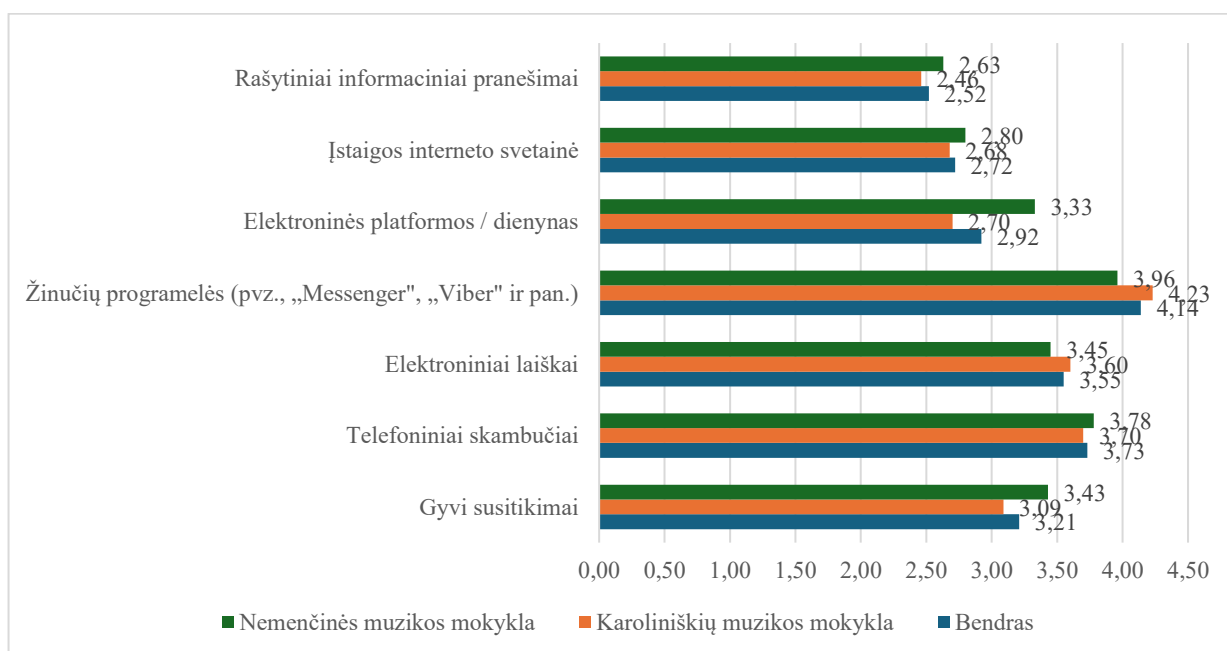
12 pav. Respondentų vertinimas apie komunikacijos su FŠPU turinį, balais

Kaip matyti iš 12 paveiksle pateiktų duomenų, visi trys teiginiai, susiję su komunikacijos turiniu, įvertinti panašiai ir jų vertinimo vidurkis svyruoja tarp 3,48 ir 3,73 balo, t. y. artimi neutraliai pozicijai. Aukščiausiu balu įvertintas teiginys apie savalaikį informavimą susijusi su vaiko pasiekimais ir sunkumais (3,73 balo). Šiek tiek žemesnis vidurkis (3,54 balo) skirtas teiginiui apie tai, kad mokytojai pateikia aiškias rekomendacijas, kaip tėvai gali prisidėti prie vaiko ugdymo namuose. Žemiausiu balu įvertintas teiginys apie tėvų lūkesčių aptarimą komunikacijos metu (3,48 balo), o tai gali rodyti, kad tėvų nuomonė ir lūkesčiai ugdymo proceso atžvilgiu komunikacijos metu lieka nepakankamai išgirsti. Lyginant mokyklų apklausos rezultatus, galima pastebėti, kad Karoliniškių muzikos mokyklos respondentai visus tris teiginius įvertino aukščiau nei Nemenčinės muzikos mokyklos tėvai. Didžiausias skirtumas pastebimas vertinant savalaikį informavimą apie vaiko pasiekimus ir sunkumus. Karoliniškių mokyklos vidurkis siekia 3,81 balo, o Nemenčinės – 3,57 balo. Panašus atotrūkis užfiksuotas ir vertinant tėvų lūkesčių aptarimą (3,55 prieš 3,35).

Tokie apklausos rezultatai atskleidžia, kad komunikacijos turinio vertinimai abiejose mokyklose yra vidutiniški. Tyrimas atskleidžia, kad tėvai nėra nei itin patenkinti, nei nepatenkinti šia komunikacijos dimensija. Žemiausi balai, skirti tėvų lūkesčių aptarimui, o tai atitinka anksčiau padarytą išvadą apie tai, kad FŠPU komunikacija su tėvais yra labiau informacinio pobūdžio ir jai trūksta dialogo su tėvais.

Teorinė temos analizė atskleidė, kad be komunikacijos turinio, svarbios ir priemonės, kuriomis vykdoma komunikacija. Dėl šios priežasties tyrimo metu svarbu buvo pažinti muzikos mokyklas lankančių vaikų tėvų nuomonę apie mokyklų naudojamą komunikacijos priemones ir jų patogumą. Respondentams anketoje buvo pateiktos priemonės, kurių patogumą jie turėjo įvertinti naudojant 5 balų

skalę nuo visiškai nepatogu iki visiškai patogiu. Apskaičiavus visų priemonių patogumo vertinimo vidurkius galima daryti išvadas apie šių priemonių naudojimo komunikacijoje tinkamumą (žr. 13 pav.).

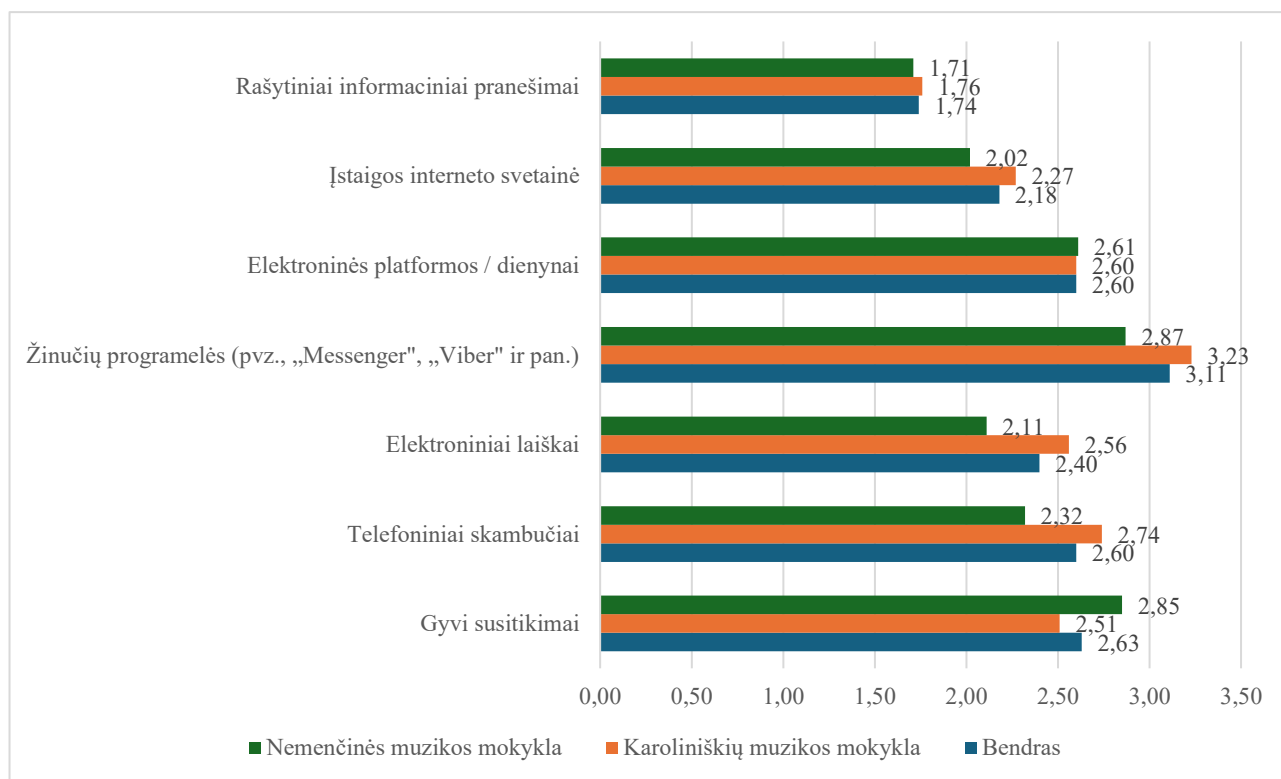
13 pav. Respondentų nuomonė apie komunikacijos priemonių patogumą, balais

Kaip matyti iš 13 paveiksle pateiktų duomenų, tėvų komunikacijos priemonių patogumo vertinimai skiriasi reikšmingai (nuo 2,52 iki 4,14 balo). Toks pateiktų komunikacijos priemonių vertinimo paskirstymas rodo aiškius tėvų prioritetus konkrečių priemonių atžvilgiu. Aukščiausiu vidutiniu balu įvertintos žinučių programėlės (pvz., „Messenger“, „Viber“ ir pan.). Bendras šios komunikacijos priemonės vertinimo vidurkis siekia 4,14 balo, o tai vienintelė priemonė, įvertinta aukščiau nei 4 balai. Tai rodo, kad tėvams labiausiai patogi neformalaus pobūdžio skaitmeninė komunikacija realiuoju laiku. Antroje ir trečioje vietose pagal patogumą yra telefoniniai skambučiai (3,73) ir elektroniniai laiškai (3,55). Gyvi susitikimai įvertinti neutraliai skiriant jiems vidutiniškai 3,21 balo. Mažiausiai patogūs tėvams yra tradicinės ir institucinės komunikacijos priemonės. Pavyzdžiui, elektroninės platformos ir dienynas įvertintos 2,92 balo vidurkiu, įstaigos interneto svetainė – 2,72, o rašytiniai informaciniai pranešimai – vos 2,52 balo. Tai rodo, kad tėvai šias priemones laiko mažiau patogios, palyginti su tiesioginėmis skaitmeninėmis komunikacijos formomis.

Lyginant mokyklų rezultatus, pastebėta, kad Nemenčinės muzikos mokyklos tėvai elektronines platformas (dienynus) vertina žymiai palankiau (3,33 balo) nei Karoliniškių muzikos mokyklos tėvai (2,70 balo). Kita vertus, Karoliniškių muzikos mokyklos respondentai aukščiau vertina žinučių programėles (4,23 prieš 3,96). Nemenčinės mokyklos tėvai didesnę vidutinę balą skyrė gyviems susitikimams (3,43 prieš 3,09). Tokie skirtumai atspindi skirtingą komunikacijos kultūrą ir nusistovėjusią praktiką kiekvienoje muzikos mokykloje.

Remiantis anketinės apklausos rezultatais galima teigti, kad tyrime dalyvę tėvai teikia pirmenybę modernioms skaitmeninėms komunikacijos priemonėms, o tradicinės komunikacijos priemonės jiems

yra mažiau patogios. Siekiant nustatyti, kiek analizuojamos muzikos mokyklos dažnai naudoja tėvų palankiai vertinamas komunikacijos priemones, respondentai buvo paprašyti tas pačias priemones įvertinti pagal įstaigos naudojimo dažnumą. 14 paveiksle pateikta, kiek vidutiniškai balų apklausoje dalyvavę tėvai skyrė kiekvienai komunikacijos priemonei (žr. 14 pav.).

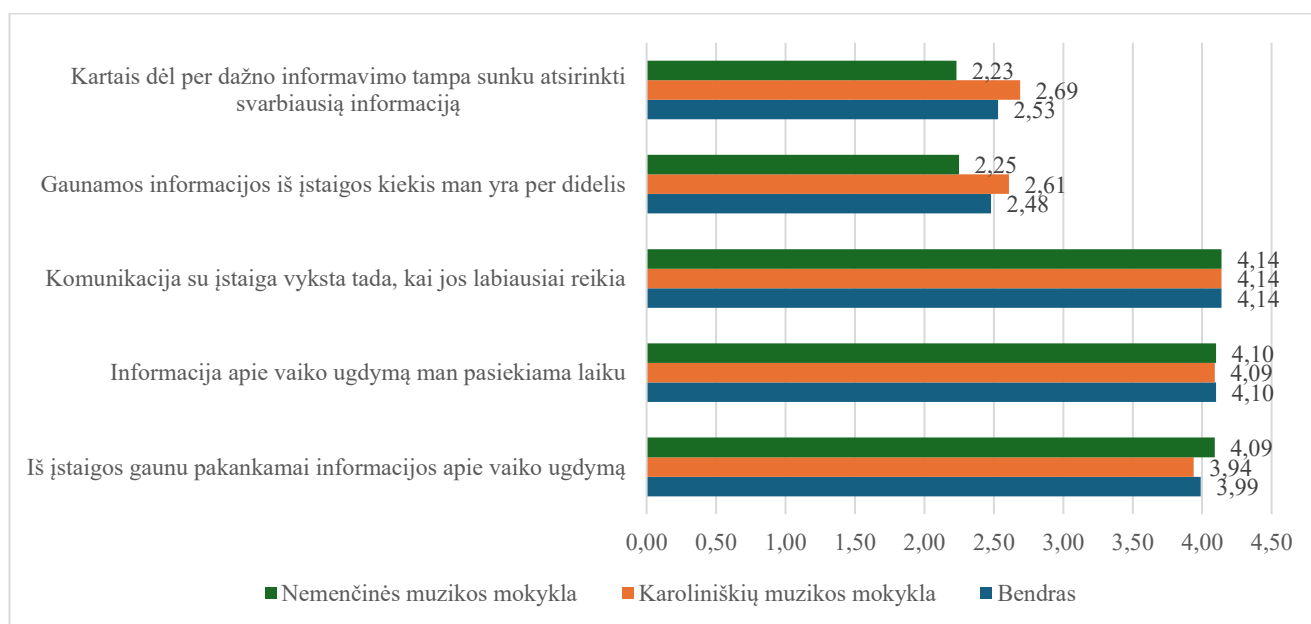

14 pav. Respondentų nuomonė apie neformaliojo ugdymo įstaigos naudojamų komunikacijos priemonių dažnumą, balais

Kaip matyti iš 14 paveiksle pateiktų duomenų, visų komunikacijos priemonių naudojimo dažnumo įvertinimai yra gerokai žemesni nei tų pačių priemonių patogumo vertinimai, pateikti ankstesniame paveiksle. Tai rodo bendrą tendenciją, kad FŠPU įstaigos ne visada naudoja priemones, kurias tėvai laiko patogiausiomis. Vis dėlto respondentai nurodė, kad muzikos mokyklos komunikacijai su tėvais dažniausiai naudoja žinučių programėles. Jų naudojimo dažnumo vidutinis balas yra didžiausias yra sudaro 3,11. Tai vienintelė priemonė, įvertinta aukščiau nei 3 balai, ir ji sutampa su tėvų patogumo vertinimų pirmąja vieta. Ryškiausias neatitikimas pastebimas telefoninių skambučių ir elektroninių laiškų atžvilgiu. Tėvai šias priemones laiko palankiomis (atitinkamai 3,73 ir 3,55 balo), tačiau analizuojamos muzikos mokyklos jas naudoja pakankamai retai (atitinkamai 2,60 ir 2,40 balo). Panašus atotrūkis užfiksuotas ir gyvų susitikimų atveju (patogumas – 3,21 balo, dažnumas – 2,63 balo). Palyginus atskirų mokyklų tėvų vertinimus nustatyta, kad Karoliniškių muzikos mokykla dažniau naudoja žinučių programėles (3,23 prieš 2,87), telefoninius skambučius (2,74 prieš 2,32) ir elektroninius laiškus (2,56 prieš 2,11). Nemenčinės muzikos mokykla šiek tiek aktyviau organizuoja gyvus susitikimus (2,85 prieš 2,51). Elektronines platformas bei dienynų naudojimo dažnumo prasme abi mokyklos vertinamos beveik vienodai (2,61 ir 2,60 balo).

Išanalizavus FŠPU komunikacijai su tėvais naudojamų priemonių naudojimo dažnumą ir patogumo vertinimą galima teigti, kad tarp tėvų komunikacijos priemonių patogumo lūkesčių ir realaus mokyklų komunikacijos praktikos egzistuoja tam tikras atotrūkis. Tėvai palankiai vertina komunikaciją su įstaiga elektroninių laiškų ir telefoninių skambučių pagalba, tuo tarpu muzikos mokyklos pirmenybę teikia gyviems susitikimams ir elektroninėms dienynams.

Teorinė temos analizė taip pat atskleidė, kad be komunikacijos turinio ir priemonių, svarbi yra jos forma ir intensyvumas, todėl apklausos metu buvo siekiama sužinoti respondentų nuomonę šiuo klausimu. Įvertinant muzikos mokyklas lankančių tėvų nuomonę apie įstaigų komunikacijos intensyvumą, anketoje buvo pateikti atitinkami teiginiai, kurios respondentai turėjo įvertinti naudojant Likerto skalę. Kiek vidutiniškai balų respondentai skyrė kiekvienam teiginiui pateikta 15 paveiksle.

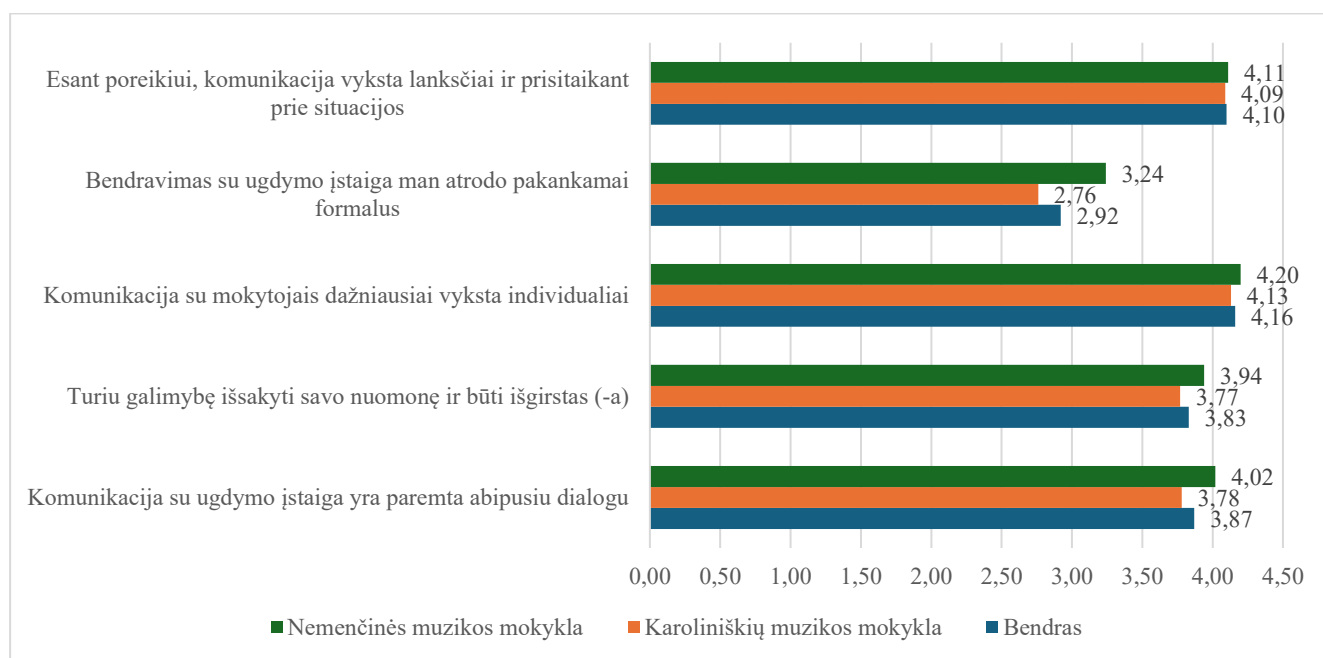

15 pav. Respondentų vertinimas apie komunikacijos su FŠPU intensyvumą, balais

Kaip matyti iš 15 paveiksle pateiktų duomenų, teiginių apie komunikacijos intensyvumą vertinimai atskleidžia, kad trys teiginiai, susiję su informacijos gavimo pakankamumu ir savalaikiškumu, įvertinti aukštai, o du teiginiai apie informacijos perteklių – žemai. Aukščiausiu balu įvertintas teiginys apie tai, kad komunikacija su įstaiga vyksta tada, kai jos labiausiai reikia (4,14 balo). Panašiu balu įvertintas teiginys apie savalaikį informacijos pasiekiamumą (4,10 balo). Kita vertus, teiginys apie pakankamą informacijos kiekį iš įstaigos įvertintas šiek tiek žemesniu balu (3,99 balo). Tokie teiginių vertinimo rezultatai rodo, kad tėvai iš esmės yra patenkinti komunikacijos intensyvumu ir informacijos gavimo savalaikiškumu. Tuo tarpu teiginiai apie informacijos perteklių įvertinti reikšmingai žemesniais balais. Teiginiui apie per didelį informacijos kiekį respondentai vidutiniškai skyrė 2,48 balo, o teiginys apie sunkumus atsirinkti svarbiausią informaciją dėl per dažno informavimo – 2,53 balo. Tokie respondentų vertinimai liudija, kad analizuojamos muzikos mokyklos nepiktnaudžiauja informacijos dalijimosi su mokinių tėvais ir kontaktuoja su jais tik esant poreikiui.

Lyginant atskirų mokyklų tėvų vertinimas paaiškėja, kad abiejų mokyklų tėvų vertinimai teigiamos grupės teiginių atžvilgiu yra labai panašūs ir reikšmingai nesiskiria. Ryškesnis skirtumas pastebimas informacijos pertekliaus teiginių vertinimuose. Karoliniškių muzikos mokyklos tėvai labiau sutinka, kad informacijos gaunama per daug (2,61 prieš 2,25) ir kad kartais sunku pasirinkti svarbiausią informaciją (2,69 prieš 2,23). Tai gali rodyti, kad Karoliniškių muzikos mokykla komunikuoja intensyviau. Tokiu būdu paaiškėja, kad komunikacijos intensyvumas abiejose muzikos mokyklose vertinamas teigiamai. Tėvai jaučiasi gaunantys pakankamai informacijos laiku ir tada, kai jos reikia.

Siekiant nustatyti analizuojamų muzikos mokyklų komunikacijos su tėvais formą, anketoje respondentams buvo pateikti teiginiai, kuriuos respondentai vertino naudojant Likerto skalę. Apskaičiuotas vidutinis teiginių vertinimas pateiktas 16 paveiksle.

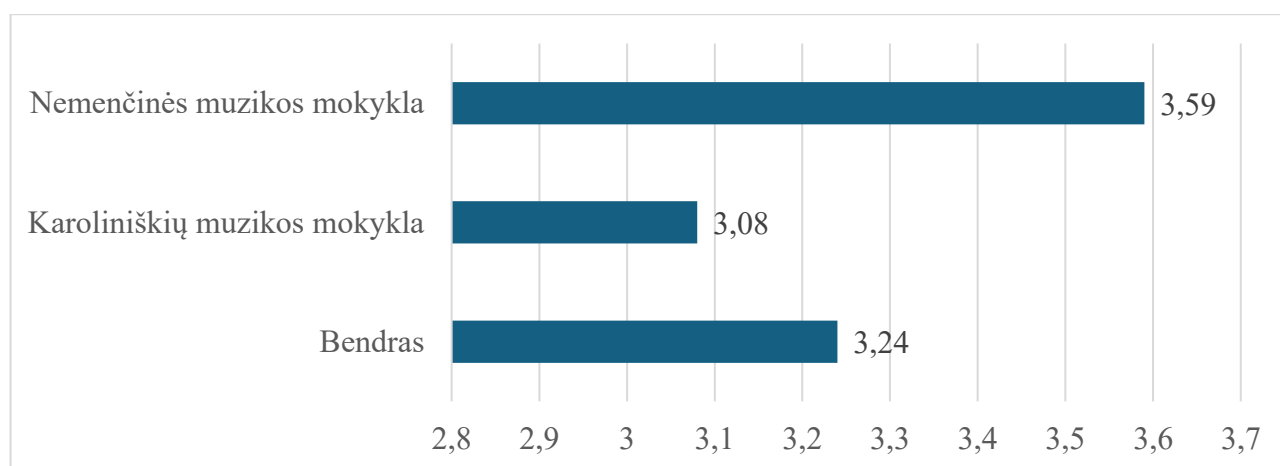
16 pav. Respondentų nuomonė apie komunikacijos su FŠPU formą, balais

Kaip matyti iš 16 paveiksle pateiktų apklausos rezultatų, komunikacijos formos teiginių vertinimai yra pakankamai aukšti, o tai rodo tėvų palankų požiūrį į komunikacijos su FŠPU įstaigomis formą. Aukščiausiu balu įvertintas teiginys, kad komunikacija su mokytojais dažniausiai vyksta individualiai (4,16 balo). Tokie tėvų vertinimai rodo, kad tėvų ir mokytojų bendravimas grindžiamas tiesioginiu, asmeniniu ryšiu. Teorinėje darbo dalyje minėta, kad būtent individuali komunikacija yra veiksmingiausia ir minimizuoja informacijos iškraipymo tikimybę. Panašiu vidutiniu balu tėvai vertina lankstumą komunikacijoje. Teiginys apie prisitaikymą prie situacijos surinko 4,10 balo. Teiginys apie abipusiu dialogu paremtą komunikaciją su ugdymo įstaiga įvertintas 3,87 balo, o galimybė išsakyti savo nuomonę ir būti išgirstam – 3,83 balo. Vienintelis teiginys, įvertintas žemiau vidurio yra apie komunikacijos formalumą (2,92 balo). Žemas šio teiginio įvertinimas rodo, kad tėvai komunikacijos su FŠPU įstaigomis nelaiko pernelyg formalia. Lyginant atskirų mokyklų tėvų nuomonę paaiškėja, kad Nemenčinės muzikos mokyklos tėvai aukščiau vertina teiginį apie komunikacijos rėmimą abipusiu

dialogu (4,02 prieš 3,78) ir galimybę būti išgirstam (3,94 prieš 3,77). Tačiau tuo pat metu Nemenčinės mokyklos respondentai bendravimą su ugdymo įstaiga laiko formalesnę (3,24 prieš 2,76), o tai gali rodyti, kad nors komunikacija šioje mokykloje yra dvipusė, ji vyksta labiau oficialioje aplinkoje.

Tokie apklausos rezultatai atskleidžia, kad visumoje tėvai palankiai vertina komunikacijos su FŠPU įstaigomis formą. Individualus bendravimas, lankstumas ir orientacija į dialogą yra reikšmingi šios komunikacijos bruožai.

Siekiant nustatyti, kaip tėvai bendrai vertina komunikaciją su muzikos mokyklomis, anketoje buvo pateiktas atitinkamas klausimas ir respondentai galėjo komunikaciją su įstaiga įvertinti naudojant skalę nuo labai blogai iki labai gerai. Komunikacijos vertinimo rezultatai pateikti 17 paveiksle.

17 pav. Respondentų vertinimas apie komunikaciją su neformaliojo ugdymo įstaiga, proc.

Kaip matyti iš 17 paveiksle pateiktų duomenų, bendras tėvų komunikacijos su FŠPU įstaigomis vertinimas yra teigiamas, nes visų teiginių vidutinis vertinimas siekia 3,24 balo iš 5 galimų. Svarbu pabrėžti, kad atskirų muzikos mokyklų komunikacijos vertinimas skiriasi. Nemenčinės muzikos mokyklos tėvai komunikaciją vertina žymiai palankiau (3,59 balo) nei Karoliniškių muzikos mokyklos tėvai (3,08 balo). Šis skirtumas yra statistškai reikšmingas (Mann-Whitney U testas, $p < 0,001$), o tai leidžia teigti, kad Nemenčinės muzikos mokyklos tėvų palankesnis komunikacijos vertinimas nėra atsitiktinis. Tokiu būdu paaiškėja, kad nors Karoliniškių mokyklos tėvai taip pat teigiamai vertina komunikaciją, jų pasitenkinimas yra mažesnis, nei Nemenčinės muzikos mokyklos tėvų.

Analizuojant bendrą Karoliniškių muzikos mokyklos komunikacijos vertinimą, tikslinga pažymėti, kad šios mokyklos tėvai aukščiau vertino komunikacijos turinį, savalaikiškumą ir naudojamų priemonių patogumą. Bendras komunikacijos įvertinimas gali atspindėti bendrą santykio su įstaiga kokybę, tėvų lūkesčių atitikimą. Be to, kaip atskleidė tyrimo rezultatai Nemenčinės muzikos mokyklos tėvai aukščiau vertina galimybę būti išgirstiems, nei Karoliniškių mokyklos tėvai. Teorinėje darbo dalyje minėta, kad ugdymo įstaigos ir tėvų komunikacijos dvikryptiškumas yra svarbi veiksmingos komunikacijos sąlyga. Tokie anketinės apklausos rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad mažesnė

Nemenčinės muzikos mokyklos bendruomenė sudaro palankesnes sąlygas individualizuotai komunikacijai, o tai gali lemti aukštesnį tėvų pasitenkinimą.

Siekiant geriau suprasti, kas gali neigiamai veikti bendrą komunikacijos su ugdymo įstaiga vertinimą, svarbu nustatyti tėvų pastebimus komunikacijos trikdžius. Dėl šios priežasties atliekant FŠPU įstaigų ir tėvų komunikacijos tyrimą, svarbu nustatyti kokias kliūtis įžvelgia analizuojamų muzikos mokyklų tėvai komunikacijoje su įstaigomis (žr. 18 lentelę).

18 lentelė. Respondentų nuomonė apie komunikacijos su FŠPU iššūkius, proc.

Atsakymo variantai	Bendras, proc.	Karoliniškių muzikos mokykla, proc.	Nemenčinės muzikos mokykla, proc.
Laiko stoka trukdo efektyviai bendrauti su ugdymo įstaiga	20,64	21,53	18,75
Skirtingi tėvų ir mokytojų lūkesčiai apsunkina komunikaciją	17,03	18,29	14,38
Informacija pateikiama nepakankamai aiškiai	8,62	9,44	6,88
Informacija pateikiama per retai	1,80	1,18	3,13
Gaunu per daug informacijos, sunku pasirinkti svarbiausią	9,22	10,91	5,63
Technologijų naudojimas apsunkina bendravimą	2,81	2,95	2,50
Trūksta galimybių tiesioginiam (gyvam) bendravimui	7,82	8,55	6,25
Jaučiu emocinį diskomfortą inicijuodamas (-a) bendravimą su mokytojais	1,40	1,18	1,88
Komunikacija dažnai vyksta viopusiškai (trūksta dialogo)	9,82	10,03	9,38
Iššūkių nematau - komunikacija vyksta sklandžiai	20,64	15,63	31,25
Kita	0,20	0,29	0,00

Kaip matyti iš 18 lentelėje pateiktų anketinės apklausos rezultatų, penktadalis visų respondentų (20,64 proc.) iš viso neįžvelgia jokių komunikacijos iššūkių ir teigia, kad komunikacija su FŠPU įstaiga vyksta sklandžiai. Tačiau lygiai toks pat procentas tėvų (20,64 proc.) nurodo, kad laiko stoka trukdo jiems veiksmingai bendrauti su įstaiga. Antra pagal dažnumą nurodoma komunikacijos kliūtis yra tėvų ir įstaigos lūkesčių skirtumai. Šį atsakymo variantą pasirinko 17,03 proc. tyrime dalyvavusių tėvų. Tai reikšminga įžvalga, atskleidžianti, kad komunikacijos sunkumai dažnai kyla ne dėl techninių ar organizacinių priežasčių, o dėl esminių lūkesčių neatitikimo tarp ugdymo proceso dalyvių. Toliau pagal dažnumą seka komunikacijos viopusiškumo problema (9,82 proc.), informacijos perteklius (9,22 proc.) bei nepakankamai aiški informacijos pateiktis (8,62 proc.). Trūkstamos gyvų susitikimų galimybės kaip iššūkį įvardija 7,82 proc. respondentų, o technologijų naudojimas ir emocinis diskomfortas inicijuojant bendravimą yra rečiausiai pažymimi komunikacijos su įstaiga barjerai (atitinkamai 2,81 proc. ir 1,40 proc.).

Lyginant muzikos mokyklų tėvų atsakymus, kad Nemenčinės muzikos mokyklos respondentai žymiai dažniau teigia neįžvelgiantys jokių komunikacijos iššūkių (31,25 proc. prieš 15,63 proc.). Tai atitinka anksčiau nustatytą faktą, kad šios mokyklos tėvai visumoje palankiau vertina komunikaciją su mokykla. Karoliniškių muzikos mokyklos tėvai dažniau nurodo laiko stoką (21,53 proc. prieš 18,75 proc.), skirtingus lūkesčius (18,29 proc. prieš 14,38 proc.) ir informacijos perteklių (10,91 proc. prieš 5,63 proc.) kaip aktualius iššūkius.

Komunikacijos barjerų vertinimas atskleidė, kad komunikacijos iššūkiai Nemenčinės ir Karoliniškių muzikos mokyklose yra skirtingo pobūdžio. Karoliniškių muzikos mokyklos tėvams aktualesnės su informacijos intensyvumu ir lūkesčių neatitikimu susijusios kliūtys. Šie skirtumai leidžia teigti, kad kiekvienai mokyklai reikalingas individualus požiūris į komunikacijos su tėvais tobulinimą.

Apibendrinant Karoliniškių ir Nemenčinės muzikos mokyklų tėvų anketinės apklausos rezultatus galima teigti, kad abiejų muzikos mokyklų tėvai iš esmės teigiamai vertina komunikaciją su FŠPU įstaigomis. Vis dėlto analizė parodė, kad dominuojanti komunikacijos tematika (bendro pobūdžio organizacinė informacija) ne visiškai atitinka tėvų poreikius, kurie labiau linkę į vaiko pasiekimų aptarimą. Šis skirtumas atskleidžia tėvų lūkesčių neatitikimą komunikacijos turinio srityje. Komunikacijos priemonių kontekste tėvai aiškiai teikia pirmenybę modernioms skaitmeninėms priemonėms, ypač žinučių programėlėms. Faktiškai mokyklos dažnai renkasi tradicinius gyvus susitikimus ar komunikaciją per elektronines platformas ir dienynus, nors šios komunikacijos priemonės nėra labai pageidaujamos tėvų. Svarbi tyrimo įžvalga yra analizuojamų mokyklų tėvų nuomonės skirtumai. Pagrindinėmis komunikacijos kliūtimis tėvai įvardija laiko stoką ir skirtingus tėvų bei mokytojų lūkesčius, o tai rodo, kad komunikacijos tobulinimas reikalauja ne tik techninių sprendimų, bet ir esminių požiūrio į tėvų ir įstaigos santykį pokyčių.

3.2. Interviu su mokytojais rezultatų analizė

Teorinė temos analizė atskleidė tėvų įsitraukimo svarbą užtikrinant komunikacijos su tėvais veiksmingumą, dėl šios priežasties interviu metu mokytojams buvo pateiktas atitinkamas klausimas (žr. 19 lentelę).

19 lentelė. Mokytojų požiūris į tėvų įsitraukimo į komunikaciją aktyvumą ir komunikacijos inicijavimą

Kategorija	Subkategorija	Citatos iš interviu
Komunikacijos inicijavimas	Mokytojas – pagrindinė inicijuojanti pusė	„Bendravimą inicijuojau aš kaip mokytoja“ (I3) „Dažniausiai mokytojas yra iniciatyvioji pusė, siekianti bendravimo“ (I4) „Komunikacijos iniciatyvą dažniau prisiimu pati kaip mokytoja“ (I5) „Tėvų įsitraukimą į komunikaciją su muzikos mokykla paprastai inicijuojau aš, kaip mokytoja“ (I10)
	Tėvai inicijuoja bendravimą	„Mano patirtimi, tėvai dažnai patys inicijuoja bendravimą“ (I6) „Kai vaikai ateina mokytis, dažniausiai bendravimą inicijuoja tėvai“ (I8)
	Abipusis inicijavimas	„Visai būna, negalima teigti, kad visuomet inicijuojau aš“ (I1) „Kartais bendravimą inicijuojau ir aš, ypač kai reikia aptarti mokinio pasiekimus“ (I6)
Tėvų įsitraukimo lygis	Aktyvus įsitraukimas	„Mano mokinių tėvai labai įsitraukia į ugdymo procesą, skiria mokyklai dalį savo lėšų“ (I2) „Glaudžiai bendradarbiaujam su tėvais. Gerai pažystame vieni kitus“ (I7) „Yra tėvelių, kurie labai aktyviai domisi vaiko pasiekimais“ (I3)
	Vidutinis arba ribotas įsitraukimas	„Tėvų įsitraukimą į komunikaciją apibūdinau kaip vidutinę“ (I5) „Kiti labai ribotai domisi“ (I9) „Su laiku situacija keičiasi... kai kurie bendrauja minimaliai“ (I8)
	Didelė variacija tarp tėvų	„Labai priklauso nuo konkrečių tėvų. Vieni labai rūpestingi... O kiti mano, kad paliko vaiką po priežiūra ir jau pareigą atliko“ (I11) „Skirtingi tėvai – vieni aktyviai domisi savo vaikų veikla, kiti labai ribotai“ (I9)
Įsitraukimo pobūdis	Dalyvavimas renginiuose	„Norėtusi aktyvesnio tėvų įsitraukimo ne tik dalyvaujant mokyklos renginiuose, koncertuose“ (I1) „Remia mokyklos iniciatyvas, koncertus“ (I2) „Tėvai lankosi koncertuose, seka, domisi vaikų pasiekimais“ (I7)
	Domėjimasis vaiko pažanga ir pasiekimais	„Norėtusi aktyvesnio tėvų įsitraukimo... domintis mokinio pasiekimais“ (I1) „Maža dalis tėvų inicijuoja gilesnį domėjimąsi pamokomis, pavyzdžiui, kaip vaikui sekasi, ar yra daroma pažanga, kaip jaučiasi pamokoje ar yra įsitraukęs, gal kyla problemų ir pan.“ (I4) „Gavę informaciją iš mokytojo paprastai reaguojau atsakingai ir atsižvelgia į pateiktas pastabas“ (I5)

Analizuojant 19 lentelėje susistemintus mokytojų atsakymus, matyti, kad didžioji dalis apklaustų mokytojų nurodė, kad aktyvesnė komunikacijos pusė yra mokytojas, o ne tėvai. Tai patvirtino tiek

Karoliniškių, tiek Nemenčinės muzikos mokyklų pedagogai. Tik keletas informantų nurodė, kad tėvai patys aktyviai ieško kontakto. Tai dažniausiai pažymi mokytojai, kurie veda individualias pamokas, nes individualiose pamokose susiklosto artimesnis ryšys su mokiniu ir jo tėvais. Be to, vienas iš informantų (I8) atkreipė dėmesį į tai, kad mažesnių vaikų tėvai yra labiau linkę patys inicijuoti bendravimą. Tai atitinka teorinės darbo dalies išvalgas bei apklausos metu nustatytas sąsajas tarp vaiko amžiaus ir tėvų įsitraukimo. Mokytojų vertinimai apie tėvų įsitraukimo lygį pasiskirstė. Mokytojai vedantys individualias pamokas palankiai įvertino tėvų įsitraukimą į komunikaciją su muzikos mokykla bei pabrėžė, kad pažįsta savo mokinių tėvus ir glaudžiai bendradarbiauja. Vis dėlto dauguma tyrime dalyvavusių muzikos mokyklų mokytojų pripažino, kad tėvų įsitraukimas yra vidutinis arba ribotas. Analizuojant tėvų įsitraukimo pobūdį, nustatyta, kad tėvai labiau domisi mokykloje organizuojamais renginiais, nei vaiko pasiekimais. Informantai nurodė, kad daugelis tėvų aktyviai dalyvauja muzikos mokyklos koncertuose, remia juos, tačiau mažesnė dalis tėvų rūpinasi vaiko pažanga ar problemomis pamokų metu. Tai rodo, kad tėvų dalyvavimas dažnai išlieka paviršutiniškas ir apsiriboja reprezentaciniais aspektais.

Interviu rezultatų analizė atskleidžia, kad muzikos mokyklose komunikaciją su tėvais dažniausiai inicijuoja mokytojai, o tėvų įsitraukimas gali skirtis priklausomai nuo vedamos pamokos formato. Be to, dalis tyrime dalyvavusių mokytojų pastebi neatitikimą tarp tėvų deklaruojamo ir faktinio įsitraukimo (žr. 20 lentelę).

20 lentelė. Mokytojų pastebėjimai apie neatitikimą tarp tėvų deklaruojamo požiūrio į įsitraukimą ir realaus dalyvavimo komunikacijoje

Kategorija	Subkategorija	Citatos iš interviu
Neatitikimas tarp deklaruojamo ir realaus įsitraukimo	Neatitikimas pastebimas	„Taip, ši neatitikimą tikrai pastebiu. Dauguma tėvų žodžiu pritaria, kad jiems svarbu dalyvauti vaikų ugdyme ir bendrauti su mokytojais, tačiau realybėje tai retai kada atsispindi“ (I4) „Toks neatitikimas egzistuoja gana dažnai. Nors tėvai suvokia įsitraukimo svarbą, realus jų dalyvavimas komunikacijoje yra ribotas“ (I6) „Ši neatitikimą tikrai pastebiu – nors tėvai dažnai pritaria aktyvaus įsitraukimo svarbai, praktikoje jų dalyvavimas komunikacijoje yra mažesnis“ (I5)
	Neatitikimas nepastebimas arba ribotas	„Mano mokinių tėveliai tikrai yra įsitraukę... Aš negaliu teigti, kad mano mokinių tėvai skiria per mažai dėmesio“ (I2) „Kai paskatinu tėvus domėtis, tai jie ir domisi“ (I7) „Kurie domisi, tas randa galimybes bendradarbiauti ir komunikuoti“ (I9)
Neatitikimo priežastys	Laiko stoka ir užimtumas	„Tėvai dažnai sako, kad yra labai užimti. Nori informaciją gauti kuo konkrečiau pateiktą, ir kuo rečiau“ (I3) „Ne kiekvienas tėvas ar mama turi galimybę skirti tiek laiko vaiko veiklai“ (I10)
	Pasitikėjimas mokytojo kompetencija	„Dalis tėvų linkę manyti, kad jei kyla sunkumų, mokytojas pats informuos ir inicijuos bendravimą, todėl patys rečiau imasi iniciatyvos“ (I5) „Yra tėvų, kurie mano, kad ugdymo procesą turi užtikrinti mokykla ir mokytojas“ (I10)
	Skirtinga tėvų motyvacija	„Tėvai net nedeklaruoja įsitraukimo. Tie, kam rūpi rezultatas, kurie ambicingi, nori kad vaikas dalyvautų konkursuose – tie ir įsitraukia. O tie, kurie labiau susirūpinę, kad vaikas tiesiog kažkur būtų užimtas, nelabai domisi išvis“ (I11) „Kai kurie tėvai labai aiškiai pasako – čia tik muzikos mokykla, palikit mus ramybėje, mums svarbu, kad vaikas lavinasi“ (I1)
Poveikis ugdymo procesui	Sulėtėjęs mokinio progresas ir motyvacijos mažėjimas	„Kai tėvai mažiau domisi pamokomis, mokinys gali jausti, kad tai nėra taip svarbu, tad paveikiama ir mokinio motyvacija“ (I4) „Silpsta vaiko motyvacija mokytis (groti namuose)“ (I8) „Mokiniui gali trūkti nuoseklaus palaikymo namuose“ (I6)
	Sunkiau pastebėti problemas ir užtikrinti grįžtamąjį ryšį	„Kadangi komunikacija iš tėvų pusės dažnai būna ne nuosekli, o dalinė ir kartais net atmetina, tai daro įtaką ugdymui. Laiku pastebėti kylančias problemas“ (I4) „Kai komunikacija nėra nuosekli ir abipusė, gali būti sunkiau laiku pastebėti mokinio sunkumus“ (I5) „Sudėtingiau užtikrinti grįžtamąjį ryšį“ (I6)

Kaip matyti iš 20 lentelėje pateiktų interviu rezultatų, dalis interviu dalyvavusių mokytojų (I2, I9, I7) turi priešingą nuomonę ir nurodo, kad tėvai aktyviai domisi vaiko situacija arba įsitraukia paskatinus mokytojų. Vis dėlto reikšminga dalis informantų pastebi neatitikimą tarp tėvų deklaruojamo požiūrio į įsitraukimą ir realaus jų dalyvavimo komunikacijoje. Informantas (I4) nurodė: „*Dauguma tėvų žodžiu pritaria, kad jiems svarbu dalyvauti vaikų ugdyme ir bendrauti su mokytojais, tačiau realybėje tai retai kada atsispindi.*“ Kiti informantai (I5, I6) pritaria šiai nuomonei ir nurodo, kad nors tėvai suvokia įsitraukimo svarbą, jų faktinis dalyvavimas komunikacijoje išlieka ribotas. Aptariant tėvų nepakankamo įsitraukimo poveikį ugdymo procesui, mokytojai pabrėžė dvi pasekmes: sulėtėjęs mokinio progresas ir sunkumai pastebinti problemas. Anot informantų, kai tėvai mažiau domisi, pats mokinys daro išvadą, kad papildomas ugdymas nėra svarbus ir praranda motyvaciją.

Svarbu pabrėžti, kad dalis mokytojų, abejojęs muzikos mokyklose pastebi ir visišką abejingumą. Informantas (I11) iš Nemenčinės muzikos mokyklos pastebėjo, kad: „*Tėvai net nedeklaruoja įsitraukimo. Tie, kam rūpi rezultatas, kurie ambicingi, nori kad vaikas dalyvautų konkursuose – tie ir įsitraukia. O tie, kurie labiau susirūpinę, kad vaikas tiesiog kažkur būtų užimtas, nelabai domisi išvis.*“ Vienas iš Karoliniškių muzikos mokyklos mokytojų (I1) taip pat nurodė, kad kai kurie tėvai tiesiogiai išsako požiūrį, jog muzikos mokykla jiems nėra prioritetas. Tai rodo, kad tėvų motyvacija skiriasi, atitinkamai skiriasi ir jų požiūris į įsitraukimą bei noras domėtis papildomo ugdymo rezultatais. Be to, kaip nurodo tyrimo dalyviai, dalis tėvų pasitiki mokytojo kompetencija ir mano, kad esant poreikiui mokytojas pats susisieks. Kaip nurodo vienas iš informantų (I10) „*Yra tėvų, kurie mano, kad ugdymo procesą turi užtikrinti mokykla ir mokytojas*“. Nemažai tyrimo dalyvių nurodė, kad tėvų įsitraukimą dažnai riboja jų užimtumas. Tai rezonuoja su teorinėje dalyje atliktų tyrimų rezultatais bei atitinka tėvų anketinės apklausos rezultatus.

Remiantis aptartais interviu su muzikos mokyklų mokytojais rezultatais galima teigti, kad nepakankamas tėvų įsitraukimas neigiamai veikia ugdymo procesą, nes mažina mokinio motyvaciją ir apsunkina grįžtamąjį ryšį. Dėl šios priežasties svarbu skatinti didesnę tėvų įsitraukimą. Dėl šios priežasties interviu metu su mokytojais buvo aptarti veiksniai lemiantis aktyvesnę komunikaciją su muzikos mokykla (žr. 21 lentelę). Kaip matyti iš 21 lentelėje pateiktų interviu rezultatų, galima išskirti tris pagrindines veiksmų, lemiančių aktyvų tėvų įsitraukimą, grupes: veiksniai susiję su mokytoju, veiksniai susiję su tėvais ir su vaiku susiję veiksniai. Informantai pabrėžė mokytojo komunikavimo stiliaus ir ryšio užmezgimo svarbą. Tyrimo dalyviai nurodė, kad tai, kaip mokytojas pačioje pradžioje užmezga ryšį su tėvais, iš esmės lemia tolesnę komunikacijos kokybę. Su tuo glaudžiai susijęs ir pasitikėjimas. Kai tėvai pasitiki mokytoju, bendravimas tampa norma. Informantai taip pat pabrėžė reguliaraus grįžtamojo ryšio svarbą. Nurodoma, kad kai mokytojas ne tik informuoja apie problemas, bet ir dalijasi teigiama informacija tėvai linkę labiau įsitraukti.

21 lentelė. Mokytojų vertinimas apie veiksnius, lemiančius tėvų aktyvią komunikaciją su pedagogais

Kategorija	Subkategorija	Citatos iš interviu
Su mokytoju susiję veiksniai	Mokytojo komunikavimo stilius ir ryšio užmezgimas	„Daugiausia priklauso nuo to, kaip mokytojiui pačioje pradžioje pavyksta užmegzti kontaktą su mokinių tėveliais“ (I1) „Čia jau priklauso daug nuo paties mokytojo“ (I2) „Svarbi ir mokyklos kuriama bendradarbiavimo aplinka ir paties mokytojo komunikavimo stilius“ (I6)
	Pasitikėjimas mokytoju	„Tėvai, kai pasitiki mokytoju, drąsiai bendrauja“ (I7) „Kai yra pasitikėjimas tarp pedagogo ir tėvų, bendravimas tampa norma“ (I10)
	Nuosekli komunikacija ir grįžtamasis ryšys	„Svarbų vaidmenį atlieka nuosekli mokytojo komunikacija bei reguliarius grįžtamasis ryšys“ (I5) „Svarbu tėvams išsakyti ne tik vaiko problemas, bet ir pažangą“ (I10)
Su tėvais susiję veiksniai	Tėvų požiūris į ugdymą ir vertybės	„Tėvų įsitraukimą labiausiai lemia jų požiūris į ugdymą. Kaip tėvai suvokia ugdymo svarbą. Kokios jų vertybės“ (I6) „Tėvų sąmoningumas ir santykio kokybė“ (I10) „Jei tėvai supranta, kad jų įsitraukimas realiai padeda vaiko sėkmei, jie labiau dalyvauja ugdymo procese“ (I10)
	Tėvų noras ir motyvacija	„Dažniausiai noras. Tada galima ir laiką surasti pabendrauti su mokytoju, ir vaiką paklausti, ir į koncertą nueiti“ (I8) „Tėvų ambicijos dažniausiai. Kaip nori, kad vaikas visur žibėtų, gautų apdovanojimus“ (I11)
	Tėvų patirtis ir supratimas apie veiklą	„Priklauso nuo tėvų patirčių, tėvų supratimo, kokioje veikloje dalyvauja jų vaikai. Kas kažkada mokėsi muzikos mokykloje ar grojo – jie jau turi pradinį supratimą ir kur kas lengviau rasti bendrą kalbą“ (I9) „Tėvų požiūris į mokomą veiklą ir mokytoją“ (I4)
Su vaiku susiję veiksniai	Vaiko pasiekimai ir rezultatai	„Tėvai labiau įsitraukia tuomet, kai išryškėja tam tikri sunkumai, pavyzdžiui, žemesni įvertinimai ar mokymosi problemos“ (I5) „Tėvai labiau įsitraukia ir tuomet, kai mato teigiamus vaiko rezultatus, pavyzdžiui, jo dalyvavimą koncertuose ar konkursuose“ (I5)
	Vaiko gerovė ir emocinis stabilumas	„Yra mažesnė tėvų dalis, kuriems tiesiog rūpi, kad vaikas jaustųsi saugus, emociškai stabilus toje veikloje – ir tai mano supratimu geriausias scenarijus“ (I11)

Su tėvais susijusių veiksnių grupėje labiausiai išsiskiria tėvų noras ir motyvacija. Informantai deklaruoja, kad kai tėvai nori, jie randa laiko ir susitikimui su mokytoju, ir vaiko klausymui namuose, ir dalyvavimui koncerte. Svarbi ir tėvų ankstesnė patirtis. Kaip nurodė tyrimo dalyvis (I9), tėvai, kurie patys mokėsi muzikos mokykloje, lengviau supranta proceso specifiką ir greičiau randa bendrą kalbą su mokytoju. Didžioji dalis informantų su tėvais susijusių veiksnių kategorijoje pabrėžė tėvų požiūrį į ugdymą ir jų vertybes. Vienas Nemenčinės muzikos mokyklos mokytojas (I10) nurodė, kad *„Jei tėvai supranta, kad jų įsitraukimas realiai padeda vaiko sėkmei, jie labiau dalyvauja ugdymo procese“*. Su vaiku susijusių veiksnių grupėje informantai nurodė, kad tėvai labiau įsitraukia tada, kai mato konkrečius vaiko pasiekimus. Vis dėlto vienas iš informantų (I11) atkreipė dėmesį į vaiko gerovės ir emocinio stabilumo svarbą. Anot šio informanto, geriausia situacija yra tada, kai tėvams rūpi, kad vaikas jaustųsi saugiai ir emociškai stabilus pasirinktoje veikloje, o ne vien laimėtų apdovanojimus.

Tokiu būdu paaiškėja, kad tėvų aktyvumas komunikacijoje priklauso nuo visų komunikacijos dalyvių: mokytojų, tėvų bei paties vaiko. Siekiant nustatyti, kaip muzikos mokyklų mokytojai formuoja palankius santykius su tėvais ir užtikrina komunikacijos veiksmingumą, tikslinga išanalizuoti mokytojų teikiamos informacijos turinį ir jo pasirinkimo kriterijus (žr. 22 lentelę). Kaip matyti iš 22 lentelėje pateiktų interviu rezultatų, pagrindinė informacijos kategorija yra susijusi su vaiko pažanga, pasiekimais ir sunkumais. Tai pažymėjo tiek Karoliniškių, tiek Nemenčinės muzikos mokyklų mokytojai, nepriklausomai nuo dėstomo dalyko ar pamokų formato. Svarbi yra ir organizacinė informacija, kuri apima tvarkaraščių pokyčius, renginių datas, kelionių organizavimą ir kitus praktinius aspektus. Vienas informantas (I4) taip pat paminėjo, kad reguliariai informuoja tėvus apie vaiko elgesį ir emocinę būklę pamokoje. I4 nurodė, kad visada stengiasi pranešti, jei pamokoje pastebi, kad su vaiku kažkas negerai.

Informantai pabrėžia, kad organizacinė informacija dažniausiai perduodama grupiniais kanalais, o individualūs vaiko pasiekimai aptariami tiesiogiai su kiekvieno mokinio tėvais.

22 lentelė. Mokytojų teikiamos informacijos tėvams turinys ir informacijos pasirinkimo kriterijai

Kategorija	Subkategorija	Citatos iš interviu
Teikiamos informacijos turinys	Vaiko pažanga, pasiekimai ir sunkumai	„Dažniausiai tėvus informuoju apie vaikų pažangą, pasiekimus, iškilusius sunkumus ar problemas“ (I5) „Dažniausiai tėvams teikiu informaciją apie mokinio pažangą, lankomumą, motyvaciją, pasiekimus ir sunkumus“ (I6) „Informaciją apie vaiko pasiekimus, pažangą, lankomumą“ (I7) „Pirmiausiai, informacija apie vaiko pasiekimus“ (I8)
	Organizacinė informacija (renginiai, tvarkaraščiai)	„Įkeliu informaciją apie pamokų užduotis, bendrą informaciją, informaciją apie nevyksiančias pamokas“ (I1) „Bendra informacija grupėje dažniausiai liečia pasirodymų datas, akademinis, kalėdinius koncertus, apsirengimo dalykus, transportavimo klausimus“ (I11) „Tėvams dažniausiai teikiu informaciją apie renginius už mokyklos ribų. Dėl kelionių organizavimo“ (I9)
	Vaiko elgesys ir emocinė būklė pamokoje	„Stengiuosi visada informuoti, jei pamokoje jaučiau, kad su vaiku kažkas ne taip: liūdna, blogai jaučiasi ir pan.“ (I4) „Dažnai informuoju ir apie vaiko dalyvavimą, įsitraukimą ir pasiruošimą pamokai“ (I4)
Informacijos pasirinkimo kriterijai	Situacijos aktualumas ir skubumas	„Jei kyla sunkumų ar artėja svarbūs atsiskaitymai, informaciją perduodu operatyviau ir išsamiau“ (I5) „Prireikus informuoju apie neparuoštus namų darbus ar būtinybę papildomai padirbėti namuose“ (I5)
	Tėvų poreikiai ir klausimai	„Pastebiu, kas tėvams svarbu per laiką ir bendraujant, iš jų klausimų ir iniciatyvos suprantu, kokios informacijos tikisi“ (I4) „Atsižvelgiu ir į pačių tėvų išsakytus poreikius“ (I6) „Atsakau į klausimus. Nes žmonės klausia to, kas jiems svarbu“ (I11)
	Iš anksto suderinta komunikacijos tvarka	„Sutariam, kokiais būdais komunikuosim ir kaip dažnai komunikuosim“ (I2) „Stengiuosi kuo konkrečiau pateikti užduotis, įvertinimus, o esant tėvų domėjimuisi – pateikiu konkrečiai informaciją tik apie jų vaiko pasiekimus“ (I3)

Mokytojai priimdami sprendimus apie komunikacijos su tėvais turinį atsižvelgia į jos aktualumą ir skubumą. Jei kyla sunkumų ar artėja svarbūs atsiskaitymai, informacija perduodama operatyviau ir užtikrinama, kad tėvai tikrai ją gautų. Taip pat informantai pažymi, kad atsižvelgia į informacijos poreikius ir kylančius klausimus. Kaip pažymėjo Karoliniškių muzikos mokyklos mokytojas (I4), per laiką ir bendraujant susiformuoja supratimas, kokios informacijos tėvai tikisi, o kitas informantas iš Nemenčinės muzikos mokyklos (I11) tiesiog atsakinėja į klausimus, nes žmonės klausia to, kas jiems svarbu. Vienas iš informantų (I2) paaiškino, kad pirmojo susitikimo metu tariasi su tėvais, kaip dažnai ir kokiais kanalais bus bendraujama ir ugdymo procese laikosi šios tvarkos. Šis komunikacijos būdas suteikia tėvams aiškumo ir žinojimo ko tikėtis.

Išanalizavus Karoliniškių ir Nemenčinės muzikos mokyklų mokytojų atsakymus apie komunikacijos turinį ir palyginus juos su tėvų anketinės apklausos rezultatais pastebėtas prieštaravimas. Daugelis mokytojų nurodo vaiko pažangą ir pasiekimus kaip pagrindinę teikiamos informacijos kategoriją, bet anketinė apklausa parodė, kad tėvai praktikoje dažniau gauna organizacinę informaciją. Tai leidžia daryti prielaidą, kad mokytojai suvokia individualios informacijos svarbą, tačiau kasdienėje praktikoje organizaciniai klausimai dažnai užgožia gilesnį bendravimą apie vaiko ugdymą ir pasiekimus. Siekiant geriau pažinti tėvų lūkesčių neatitikimą, tikslinga detaliau išanalizuoti mokytojų požiūrį į tai (žr. 23 lentelę).

23 lentelė. Mokytojų požiūris į neatitikimą tarp tėvų lūkesčių dėl vaiko pasiekimų aptarimo ir faktinės komunikacijos praktikos

Kategorija	Subkategorija	Citatos iš interviu
Neatitikimo vertinimas	Neatitikimas patvirtinamas	„Manau tėvai dažnu atveju tik deklaruoja, kad jiems įdomūs pasiekimai. Iš praktikos, dažniausiai jie nori tik, kad vaikas būtų gerai įvertintas, o ar iš tiesų tie pasiekimai realūs – jau nežinau“ (I1) „Tuo pačiu grįžtamasis ryšys apie mokinio pasiekimus ir pažangą yra labai svarbus, nes jis stiprina tėvų įsitraukimą ir bendradarbiavimą“ (I5)
	Neatitikimas nepastebimas	„Aš teikiu daug dėmesio individualiai aptarti kiekvieno mokinio pasiekimus. Nepastebėjau, kad tėvai nesidomėtų“ (I7) „Nepastebėjau to. Nes kaip minėjau tiesiog atsakau į klausimus asmeniškai“ (I11) „Besikreipiantiems tėvams visada randu laiko aptarti vaikų pasiekimus“ (I9)
	Neatitikimas priklauso nuo pamokų formato	„Kadangi mano pamokos yra individualios, tai paprastai su tėvais gana išsamiai aptariame vaiko pasiekimus. Ši problema galbūt aktualesnė mokytojams, vedantiems grupines pamokas“ (I10) „Jei tėvai nori informacijos apie savo vaiko pasiekimus, visada gali kreiptis į mokytoją. O jeigu tėvai pasirodo mokykloje retai ir tik ateina į bendrus susirinkimus – tenai dominuoja bendra informacija“ (I8)
Neatitikimo priežastys	Laiko trūkumas ir didelis mokinių skaičius	„Išsamesniam aptarimui reikia skirti laiko, tad dažniausiai apsiribojama greitai ir konkrečia informacija“ (I4) „Šio neatitikimo priežastys gali būti susijusios su laiko trūkumu, dideliu mokinių skaičiumi“ (I5)
	Organizacinės informacijos būtinybė	„Dalis komunikacijos natūraliai yra organizacinė, nes mokytojas privalo informuoti tėvus apie artėjančius atsiskaitymus, koncertus, repeticijas, tvarkaraščio pokyčius“ (I5) „Bendra informacija pateikiama el. dienynė, mokyklos el. svetainėje ir Facebook. Mokytojai pateikia tėvams informaciją susijusią tik su ugdymo turiniu ir ugdymo procesu, pasiekimais ir rezultatais“ (I3)
	Informacijos perteklius ir tėvų pasyvumas	„Tėvai gauna daug informacijos, kuri yra bendro pobūdžio – koncertų reklamos, prašymai paremti projektus, dalyvauti apklausose, todėl neretai prašo manęs kaip mokytojos asmeniškai jiems svarbiausią informaciją priminti“ (I2) „Kartais patys tėveliai sako, kad net neskaito el. dienyno“ (I2)

Vertinant neatitikimo egzistavimą, Dalis informantų patvirtina komunikacijos neatitikimą tėvų lūkesčius, bet su tam tikromis išlygomis. Informantas iš Karoliniškių muzikos mokyklos (I5) paaiškina, kad „mokytojas privalo informuoti tėvus apie artėjančius atsiskaitymus, koncertus, repeticijas, tvarkaraščio pokyčius ir kitus svarbius aspektus. Dėl to nemaža bendravimo dalis skiriama praktinei informacijai perduoti.“ Bet kartu mokytojas pripažino ir grįžamojo ryšio apie pasiekimus svarbą. Kitas informantas (I1) nurodė, kad tėvai dažnu atveju tik deklaruoja susidomėjimą pasiekimais, o iš praktikos matyti, kad jiems dažniausiai rūpi tik geras įvertinimas, o ne realūs vaiko pasiekimai. Vis tik dauguma tyrimo dalyvių nurodė, kad šio neatitikimo tarp tėvų lūkesčio ir faktiškai siunčiamos informacijos nepastebi. Informantas (I7) pažymėjo, kad teikia daug dėmesio individualiam pasiekimų aptarimui ir tėvai nesiskundžia informacijos stoka, o kiti informantai (I9, I11) nurodė, kad besikreipiantiems tėvams visada randa laiko ir atsakinėja į klausimus asmeniškai. Tai leidžia daryti prielaidą, kad neatitikimo patirtis labai priklauso nuo mokytojo darbo stiliaus ir bendravimo su tėvais požiūrio. Keletas informantų taip pat pažymėjo, kad neatitikimas gali priklausyti nuo pamokų formato. Pavyzdžiui, informantas (I10) nurodė, kad individualių pamokų atveju vaiko pasiekimai aptariami išsamiai, o ši problema labiau aktuali mokytojams, vedantiems grupines pamokas. Kita informantas (I8) papildė, kad tėvai, norintys informacijos apie vaiko pasiekimus, visada gali kreiptis į mokytoją, o tie, kurie ateina tik į bendrus susirinkimus, ir gauna tik bendrą informaciją.

Aptariant neatitikimo priežastis, informantai dažniausiai mini laiko trūkumą ir didelį mokinių skaičių. Kita įvardijama priežastis yra organizacinės informacijos būtinybė. Kaip pažymėjo informantas

(I5), dalis komunikacijos natūraliai yra organizacinė, nes mokytojas privalo informuoti tėvus apie artėjančius renginius, repeticijas ir tvarkaraščio pokyčius. Vienas iš informantų (I2) atkreipė dėmesį į informacijos perteklių. Jis paaiškino, kad tėvai gauna daug bendro pobūdžio informacijos, todėl neretai prašo mokytojo asmeniškai priminti jiems svarbiausią informaciją.

Analizuojant muzikos mokyklų ir tėvų komunikaciją, svarbus ne tik jos turinys, bet ir pasirenkami komunikacijos kanalai, todėl interviu metu su mokytojais buvo aptartas ir šis aspektas (žr. 24 lentelę).

24 lentelė. Mokytojų naudojamos komunikacijos priemonės bendraujant su tėvais ir jų pasirinkimo kriterijai

Kategorija	Subkategorija	Citatos iš interviu
Naudojamos komunikacijos priemonės	Skaitmeninės priemonės (el. diennas, el. paštas, žinutės)	„Visą su ugdymu susijusią informaciją fiksuojau el. dienyne. Jeigu yra poreikis iš tėvų pusės, esu pasiekiamas telefonu“ (I1) „Visą informaciją pateikiu el. dienyne, bet tuo pačiu esu pasiekiamas telefonu, el. paštu, Messenger, Viber“ (I2) „Dažniausiai su tėvais bendrauju el. paštu, SMS žinutėmis, skambučiais, pranešimais el. dienyne“ (I10)
	Socialinių tinklų grupės (Messenger, Viber)	„Naudojamės Messenger grupėmis informacijai, susijusiai su ugdymo turiniu“ (I1) „Turime Messenger grupes, nes informacija greičiau pasiekiamas, geriau matoma“ (I9) „Per dienną ir messengeriu. Turime grupę susikūrę“ (I11)
	Tiesioginis bendravimas (gyvai, telefonu)	„Mėgstu bendrauti gyvai, bet ne visada yra tokia galimybė, todėl dažnai bendraujam telefonu, žinutėmis“ (I8) „Bendraujant su tėvais labai vertinu bendravimą tiesiogiai“ (I9) „Dažnai telefonu, gyvai ar SMS“ (I7) „Iprastiems informacijos pranešimams perduoti renkuosi žinutes, tačiau skambinu, jei noriu aptarti kažką rimčiau“ (I4)
Priemonių pasirinkimo kriterijai	Situacijos pobūdis ir skubumas	„Komunikacijos priemonės pasirenku atsižvelgdama į situacijos pobūdį ir skubumą – skambučius dažniausiai naudoju skubesiais ar sudėtingesniais atvejais, elektroninį dienną ir žinutes – operatyviai informacijai perduoti, o gyvus pokalbius – sudėtingesnių klausimų sprendimui“ (I5) „Jei reikia aptarti svarbų ugdymo momentą – skambinu ar kviečiu susitikti, jei pasidalinti renginių informacija – el. paštu ar SMS“ (I10)
	Tėvų pageidavimai ir patogumas	„Pastebiu, kad tėvai retai naudoja el. dienną, todėl sutariame būdą, kuris jiems būtų patogiausias bendravimui“ (I3) „Jau pirmo susitikimo metu sutariame, kaip bendrausime“ (I2) „Renkuosi atsižvelgdama į tai, kas tėvams yra patogiausia“ (I6)
	Informacijos pobūdis (bendra ar individuali)	„Elektroninis diennas yra pagrindinė priemonė perduoti bendrą ir organizacinę informaciją. El. pašta ir telefoninį ryšį dažniau naudoju individualiems klausimams ar detalesniam grįžtamajam ryšiui“ (I6) „O individualiai – gyvai arba telefonu“ (I11)

Kaip matyti iš pateiktos lentelės, visi informantai nurodė, kad naudoja elektroninį dienną kaip pagrindinę oficialią komunikacijos priemonę. Tačiau daugelis pažymėjo, kad diennos nepakanka, nes ne visi tėvai jį skaito reguliariai. Dėl šios priežasties mokytojai aktyviai naudoja ir socialinių tinklų grupes. Kaip nurodė vienas iš informantų (I9), informacija grupėje greičiau pasiekiamas ir geriau matoma, o kitas informantas (I11) pažymėjo, kad grupė yra patogi bendrai organizacinei informacijai perduoti. Svarbia komunikacijos priemone mokytojai taip pat įvardija tiesioginį bendravimą gyvai arba telefonu. Informantai nurodo, kad tiesioginis bendravimas geriausiai tinkamas kai reikia aptarti jautresnius ar sudėtingesnius klausimus. Taip pat informantai nurodo, kad tiesioginis bendravimas telefonu dažniausiai pasirenkamas, kai reikia perduoti svarbią ir skubią informaciją. Besirinkdami komunikacijos kanalą, mokytojai taip pat atsižvelgia į tėvų pageidavimus. Svarbus ir perduodamos informacijos pobūdis. Jei informacija bendra ir yra organizacinio pobūdžio, pasirenkamas elektroninis diennas, kitais atvejais – asmeninės komunikacijos priemonės. Pažymėtina, kad Karoliniškių ir Nemenčinės muzikos mokyklų mokytojai naudoja vienodas komunikacijos priemones ir vadovaujasi

panašiais pasirinkimo kriterijais. Tai leidžia teigti, kad komunikacijos priemonių naudojimo praktika muzikos mokyklose yra panaši ir mažai priklauso nuo įstaigos dydžio ar vietos.

Teorinė temos analizė atskleidė, kad komunikacija tarp švietimo įstaigų ir tėvų, dažnai būna pernelyg formali ir vienkryptė, siekiant įvertinti analizuojamų muzikos mokyklų komunikacijos su tėvais kokybę, interviu metu mokytojai buvo paklausti apie tėvų aktyvumą ir lūkesčius (žr. 25 lentelę).

25 lentelė. Tėvų aktyvumas išsakant nuomonę ir lūkesčius komunikacijos metu bei mokytojų atsižvelgimas į juos

Kategorija	Subkategorija	Citatos iš interviu
Tėvų aktyvumas komunikacijos metu	Tėvai dažniau apsiriboja informacijos priėmimu	„Dažniausiai tėvai komunikacijos metu apsiriboja informacijos priėmimu“ (I5) „Didesnė dalis tėvų apsiriboja informacijos priėmimu“ (I10) „Dažniau apsiriboja informacijos priėmimu. Manau, kad dauguma tėvų pasitiki mano profesionalumu“ (I11)
	Tėvų aktyvumas skiriasi	„Yra tikrai labai skirtingų tėvelių, vieni labai domisi, klausia, kaip gali prisidėti ir padėti vaikui mokytis. Kiti nori tik pasidžiaugti rezultatais“ (I1) „Tėvų aktyvumas skiriasi. Vieni aktyviai išsako savo nuomonę ir lūkesčius, kiti dažniau apsiriboja informacijos priėmimu“ (I6) „Priklauso nuo žmonių, kas aktyviau išsako, kas labiau sutinka“ (I8)
	Tėvai aktyviai išsako nuomonę ir lūkesčius	„Mano mokinių tėveliai neapsiriboja tik informacijos gavimu, jie išsako savo ir savo vaikų lūkesčius“ (I2) „Vis dažniau tėvai išsako savo norus ir lūkesčius, jei yra užklaunami ir padiršinami kalbėti“ (I4) „Siekiu, kad bendraujant tėvai atvirai išsakytų problemas, lūkesčius“ (I9)
Atsižvelgimas į tėvų lūkesčius	Lūkesčiai derinami su ugdymo tikslais	„Stengiuosi atsižvelgti į tėvų ir vaikų norus ugdymo procese, kiek tai leidžia ugdymo programos“ (I4) „Į tėvų lūkesčius visada stengiuosi atsižvelgti, jei jie atitinka mokinio poreikius ir ugdymo tikslus“ (I6) „Stengiuosi įgyvendinti tuos lūkesčius, kurie gali padėti mokinio pažangai ir neprieštarauja ugdymo tikslams“ (I5)
	Ieškoma bendro sprendimo	„Visada kalbamės ir ieškome, kad lūkesčiai sutaptų ir kaip tuos lūkesčius pavyktų įgyvendinti“ (I3) „Jei tam tikri lūkesčiai nėra tinkami ar galėtų trukdyti mokymosi procesui, juos aptariu kartu su tėvais ir ieškau bendro sprendimo“ (I5) „Tada ieškome galimybių suderinti savo veiksmus“ (I9)
	Tėvų nuomonė vertinama kaip svarbi	„Visada tėvų nuomonė yra labai svarbi, ir į ją yra atsižvelgiama“ (I8) „Tėvai informuojami apie ugdymo proceso organizavimą, užduoda klausimus, aiškinamės, kalbame ir lūkesčius stengiamės pateisinti“ (I7)

Kaip matyti iš pateiktos lentelės, tyrime dalyvavusių mokytojų nuomonė labai pasiskirstė. Reikšminga informantų dalis nurodo, kad tėvai dažniau apsiriboja informacijos priėmimu nei aktyviai išsako savo nuomonę. Vis dėlto dauguma tyrimo dalyvių pripažino, kad tėvų aktyvumas labai skiriasi priklausomai nuo konkretaus žmogaus. I1 nurodė, kad „yra tikrai labai skirtingų tėvelių, vieni labai domisi, klausia, kaip gali prisidėti ir padėti vaikui mokytis. Kiti nori tik pasidžiaugti rezultatais“. Panašiai situaciją apibūdino kiti informantai (I6, I8), nurodydami, kad vieni tėvai aktyviai išsako savo nuomonę ir lūkesčius, kiti dažniau apsiriboja informacijos priėmimu. Keletas informantų (I2, I4, I9) nurodė, kad jų mokinių tėvai aktyviai išsako lūkesčius. Ypač tai būdinga tais atvejais, kai mokytojas pats klausia ir skatina tėvus kalbėti. Informantai sutinka, kad tėvų nuomonė jiems yra svarbi, bet kartu jie siekia lūkesčius derinti su ugdymo tikslais bei įgyvendinti tuos, kurie gali padėti mokinio pažangai ir neprieštarauja ugdymo programai. Daugelis informantų nurodo, kad tėvų lūkesčius aptaria ir ieško bendro sprendimo. Tokiu būdu paaiškėja, kad tėvų aktyvumas komunikuojant su muzikos mokykla priklauso nuo individualių tėvų nuostatų bei mokytojo gebėjimo sudaryti sąlygas atviram dialogui. Tai leidžia manyti, kad komunikacija analizuojamose muzikos mokyklose nėra grynai vienkryptė, tačiau dvikryptės komunikacijos potencialas išlieka nepakankamai išnaudotas dėl riboto tėvų aktyvumo.

Siekiant detaliau išanalizuoti muzikos mokyklų ir tėvų komunikacijos ypatumus, tikslinga nustatyti mokytojų patiriamus komunikacijos iššūkius (žr. 26 lentelę).

26 lentelė. Mokytojų patiriami iššūkiai bendraujant su tėvais ir jų sprendimo būdai

Kategorija	Subkategorija	Citatos iš interviu
Komunikacijos iššūkiai	Tėvų pasyvumas ir ribotas įsitraukimas	„Dažniausiai susiduriu su tėvų pasyvumu ir atsainiu požiūriu, kai bendraujama tik esant būtinybei“ (I4) „Blogiausiai yra su pasyviais tėvais ir jų nuomone – vaiką pasiuntėme į mokyklą, o jūs darykite, ką norite“ (I8) „Dažniausiai susiduriu su per mažu tėvų įsitraukimu į ugdymo procesą“ (I10)
	Skirtingi lūkesčiai ir nesupratimas apie muzikos mokymosi specifiką	„Dažnai muzikos mokyklos veiklą tėvai vertina kaip paprastą būrelį. Tenka aiškinti, kad tai mokykla ir mokiniai gauna pilną muzikinį išsilavinimą“ (I9) „Ne visi vienodai suvokia muzikos ugdymo specifiką ir jo nuoseklumo svarbą“ (I5) „Noras mokėti, o ne noras išmokyti ir mokyti. Greito rezultato“ (I7)
	Tėvų nebendravimas ir kaltinimas mokytojui	„Dažniausia blogybė – tėvų nebendravimas, vėliau apkaltinant mokytoją, kad jie nebuvo informuojami“ (I3) „Yra buvę, kad tėvai labai kišosi į mokymo procesą, nurodinėjo, kokius kūrinius vaikas turi groti, ką turi mokėti“ (I2)
Iššūkių sprendimo būdai	Aktyvus mokytojo inicijuojamas kontaktas	„Stengiuosi išlaviruoti ir inicijuoti susitikimus ar pasiskambinti tėveliams, ypač dėl tų mokinių, kam kyla sunkumų“ (I1) „Tai spręsti bandau neapleidžiant ir inicijuojant kontaktą“ (I4) „Reikia stengtis sudominti tėvus, motyvuoti juos – ir tada atsiras bendravimas“ (I8)
	Aiškinimas ir rekomendacijų teikimas	„Paaiškinu individualaus darbo svarbą, stengiuosi pateikti konkrečias rekomendacijas, kaip net ir turint ribotas galimybes galima palaikyti mokinio praktiką namuose“ (I5) „Bandau paaiškinti, kodėl taikau tokius metodus ir kokio rezultato siekiu“ (I10)
	Bendras sprendimo ieškojimas ir kompromisas	„Kartu ieškojome sprendimų, kaip palaipsniui mažinti baimę ir pritaikyti ugdymo procesą pagal mokinės galimybes“ (I6) „Atviras dialogas, pasitikėjimo kūrimas ir glaudus bendradarbiavimas su tėvais yra esminiai veiksniai, leidžiantys ne tik spręsti sudėtingas situacijas, bet ir užtikrinti mokinio emocinę gerovę“ (I6) „Ieškome ir kompromiso“ (I10)

Kaip matyti iš pateiktos lentelės, informantai kaip viena svarbiausių komunikacijos iššūkių įvardija tėvų pasyvumą ir ribotą įsitraukimą. Informantai taip pat nurodo, kad skirtingi lūkesčiai ir nesupratimas apie muzikos mokymosi specifiką neigiamai veikia komunikacijos kokybę. Mokytojai paaiškina, kad dalis tėvų muzikos mokyklos veiklą vertina kaip paprastą būrelį, todėl nesuvokia nuoseklaus mokymosi svarbos. Du informantai atkreipė dėmesį į tai, kad bendraudami su tėvais susiduria su jų kaltinimu. Informantas (I3) nurodo, kad kartais tėvai patys nesidomi situacija mokykloje, o vėliau kaltina mokytojus, kad nebuvo informuoti. Kitas informantas (I2) pasidalijo situacija, kad tėvai per daug kišosi į mokymo procesą ir nurodinėjo, kokius kūrinius vaikas turi groti. Spręsdami komunikacijos su tėvais iššūkius, mokytojai stengiasi aktyviau inicijuoti kontaktus, teikti sprendimus tėvams arba ieškoti kompromiso.

Išanalizavus interviu rezultatus apie mokytojų patiriamus iššūkius komunikuojant su tėvais, nustatyta, kad nepriklausomai nuo mokyklos, iššūkiai yra panašūs. Siekiant detaliau išanalizuoti muzikos mokyklų ir tėvų komunikacijos barjerus, tyrimo metu svarbu buvo įvertinti mokytojų nuomonę apie tėvų lūkesčių neatitikimą (žr. 27 lentelę).

27 lentelė. Mokytojų patirtis dėl lūkesčių neatitikimo kaip komunikacijos barjero ir taikomos jo įveikimo priemonės

Kategorija	Subkategorija	Citatos iš interviu
Lūkesčių neatitikimo patirtis	Tėvai tikisi greito rezultato	„Tėvams dažnai rūpi tik greitas rezultatas“ (I8) „Būna, kad klausia, kodėl vaikas tik tokį trumpą kūrinių išmoko. Negi tik tiek. Tada aiškinu, kad viskas palaipsniui“ (I7) „Lūkestis tėvų būna – parašys mokytoja gerą pažymį, išmokys vaiką, ar ne“ (I1)
	Tėvų per aukšti lūkesčiai vaiko atžvilgiu	„Tėvelis norėjo padaryti vaiką vunderkindu. Vyko ilgi pokalbiai, tėvelis metus laiko dalyvavo visose pamokose“ (I2) „Tokie dažniausiai lūkesčiai, kad nori tėvai, kad jų vaikai būtų geriausi“ (I7)
	Lūkesčiai ne visada aiškiai įvardijami	„Problema gali kilti, kai lūkesčiai nėra aiškiai įvardijami iš pedagogo ar tėvų pusės. Svarbu, kad abi pusės turėtų galimybę savo lūkesčius iškomunikuoti“ (I10) „Kartais tikrai pastebiu, kad lūkesčiai išsiskiria“ (I4)
Atotrūkio mažinimo būdai	Nuosekli komunikacija ir lūkesčių suderinimas nuo ugdymo pradžios	„Labai svarbu, kad ugdymo pradžioje mokytojas sužinotų tėvų lūkesčius ir galimybes, o tėvai būtų supažindinti su dalyko specifika ir reikalavimais“ (I5) „Stengiuosi palaikyti nuolatinį dialogą su tėvais, kad ugdymo procesas būtų kuo sklandesnis ir efektyvesnis“ (I5)
	Atviras dialogas ir bendro sprendimo ieškojimas	„Stengiuosi argumentuotai paaiškinti savo poziciją ir stengiuosi rasti bendrą sutarimą, tenkinantį visus“ (I4) „Stengiuosi aiškiai paaiškinti mokinio galimybes, ugdymo tikslus ir palaikyti atvirą dialogą su tėvais“ (I6) „Svarbiausia ieškoti ir atrasti būdus, kalbėtis“ (I2)
	Tėvų ugdymas apie muzikos mokymosi procesą	„Reikia tėvus ugdyti, kad vaiko ugdymo procesas yra ilgas ir visapusiškas. Solfedžio ir teorinės disciplinos yra neatsiejamos to proceso dalys. Darbas su tėvais kartais žymiai svarbesnis ir sunkesnis nei darbas su vaikais“ (I8) „Tėvų dalyvavimas koncertuose, veiklose. Kai tėvai įsijungia į bendras veiklas – ir mums, ir tėvams lengviau suprasti vieni kitų lūkesčius“ (I9)
	Mokytojo keitimas kaip krašutinė priemonė	„Neradus ryšio su tėvais pasiūliau, kad vaikas galėtų keisti mokytoją“ (I3) „Pasiūlyčiau kreiptis į kitą mokytoją. Net ne dėl to, kad kažkuris geresnis, bet tiesiog taip kartais nutinka, kad mokytojo ir mokinio ryšys nesusiklosto. Svarbiausia čia – ne mokytojo ambicijos, bet vaiko gerovė“ (I11)

Kaip matyti iš pateiktos lentelės, dažniausiai informantai mini, kad tėvai tikisi greito rezultato. Muzikos mokyklų mokytojai pastebi, kad tėvai dažnai tikisi greitų ir akivaizdžių vaiko pasiekimų, nesuvokdami, kad muzikinis ugdymas yra ilgalaikis procesas. Kitas ryškus aspektas, kuri pažymėjo keli informantai yra per aukšti tėvų lūkesčiai vaiko atžvilgiu. Informantai (I2, I7) nurodo, kad kartais tėvai nori, kad jų vaikai būtų geriausi, bet tai ne visuomet atitinka realybę. Keletas informantų (I4, I10) taip pat atkreipė dėmesį ir į tai, kad lūkesčiai ne visada yra aiškiai įvardijami iš abiejų pusių, kas, savo ruožtu, apsunkina tarpusavio bendravimą. Interviu metu mokytojai pasiūlė ir atotrūkio mažinimo strategijų. Viena dažniausiai siūlomų strategijų – komunikacijos tęsimas ir siekis suderinti mokytojo ir vaiko tėvų lūkesčius. Informantas (I5) paaiškino, kad ugdymo pradžioje mokytojas turėtų sužinoti tėvų lūkesčius ir galimybes, o tėvai turi būti supažindinti su dalyko specifika ir reikalavimais. Tai padeda geriau suderinti lūkesčius ir išvengti nesusipratimų. Svarbus yra ir atviras dialogas bei bendro sprendimo ieškojimas. Informantai nurodo, kad stengiasi argumentuotai paaiškinti savo poziciją ir rasti bendrą sutarimą. Trečioji galima strategija, kurią išskyrė keli informantai (I8, I9) yra tėvų ugdymas apie muzikos mokymosi proceso specifiką. Mokytojas (I8) pabrėžė, kad darbas su tėvais kartais yra žymiai svarbesnis ir sunkesnis nei darbas su vaikais, tačiau yra vertas dėl ugdymo proceso tobulinimo. Kita informantas (I9) papildė, kad tėvų dalyvavimas bendrose veiklose ir koncertuose padeda jiems geriau suprasti vieni kitų lūkesčius. Keletas informantų (I3, I11) paminėjo ir mokytojo keitimo galimybę. Tai įvardijama kaip krašutinė priemonė tokiais atvejais, kai ryšys tarp mokytojo ir mokinio nesusiklosto.

Analizuojant muzikos mokyklų tėvų nuomonę apie komunikaciją su tėvais, svarbu buvo nustatyti ir jų nuomonę apie tai, kaip gali būti didinamas šios komunikacijos veiksmingumas (žr. 28 lentelę).

28 lentelė. Mokytojų pasiūlymai dėl komunikacijos su tėvais veiksmingumo tobulinimo

Kategorija	Subkategorija	Citatos iš interviu
Su tėvais susiję pokyčiai	Didesnis tėvų įsitraukimas ir domėjimasis	„Tėvų įsitraukimo į ugdymo procesą, o ne galvojimo, kad čia gi būrelis, tai tegu vaikas lavinasi“ (I3) „Tiesiog tėvų domėjimosi, išsakymo savo nuomonės, vaiko ir mokytojo palaikymo“ (I7) „Domėjimosi vaiko veikla. Kai tėvai domisi, viskas vyksta savaime. Ateina į koncertus, klausia kaip sekasi, ir mokytojui lengviau, ir vaikui. Nereikia specialių priemonių ar susirinkimų. Tiesiog noro“ (I9) „Čia jau tik tėvų ir vaikų motyvacijos ir tikslų dalykas“ (I11)
	Tėvų motyvavimas	„Tiesiog reikia kviesti klausti, domėtis, ateiti stebėti, dalyvauti ugdymo procese, tada komunikacija tikėtina taps dar veiksmingesnė“ (I1) „Visada reikia atsiminti, kad pradėti reikia nuo tėvų motyvavimo ir tada tėvai tampa pagalbininkais ugdymo procese“ (I8)
	Atvirumo ir bendradarbiavimo aplinkos kūrimas	„Labai svarbu, kad tėvai jaustųsi komfortiškai bendraudami su mokytoju, atvykę į mokyklą. Turi būti atvirumas iš visų pusių – mokyklos, mokytojų, tėvų. Nes bendras tikslas – vaiko ugdymas“ (I2) „Iš savo patirties matau, kad komunikacija tampa veiksmingesnė tada, kai ji yra ne tik informacinė, bet ir paremta bendradarbiavimu. Reikėtų daugiau dėmesio skirti individualiam bendravimui su tėvais, ypač sprendžiant jautresnes situacijas, bei aiškiai derinti lūkesčius“ (I6)
Su mokytoju ir mokykla susiję pokyčiai	Reguliari komunikacija ir abipusė atsakomybė	„Manau, kad komunikacija taptų veiksmingesnė, jei tėvai aktyviau reaguotų į mokytojo iniciatyvą ir patys ieškotų kontakto ne tik esant problemoms. Taip pat svarbu, kad mokykla skatintų reguliariesnį bendravimą – ne tik per susirinkimus, bet ir kasdienėje praktikoje. Abipusė atsakomybė ir aiškūs lūkesčiai iš abiejų pusių padėtų užtikrinti nuoseklesnį ugdymo procesą“ (I4) „Taip pat svarbu sudaryti sąlygas patogiai ir laiku komunikuoti“ (I6)
	Informacijos reguliarumas ir pasiekimų dalijimasis	„Veiksmingesnei komunikacijai su tėvais padėtų informacijos reguliarumas, pasidalinimas ne tik problemomis, bet ir pasiekimais, savalaikis lūkesčių išsakymas, pedagogų mokymai“ (I10) „Jei tėvas ar mama bent kartą per mėnesį paklausia kaip sekasi, jau jaučiasi skirtumas. Vaikas mato, kad tėvams svarbu. Ir mokytojas žino, kad turi su kuo bendrauti, ne tik informaciją siųsti į niekur“ (I9)
	Grįžtamojo ryšio užtikrinimas individualiose pamokose	„Kadangi dėstau fortepijono pamokas individualiai, man yra paprasčiau užtikrinti grįžtamąjį ryšį tėvams – galiu inicijuoti skambutį, parašyti žinutę ar pakviesti tėvus sudalyvauti pamokoje. Tokiu būdu tėvai gauna tiesioginę informaciją apie vaiko pažangą ir iššūkius“ (I5)
	Sistemosingųjų priemonių grupinėse pamokose paieška	„Dirbant su grupėmis, žinoma, tampa sudėtingiau perteikti informaciją apie individualią kiekvieno mokinio pažangą, todėl tam labai padeda kitos priemonės, pavyzdžiui, tėvų susirinkimai, kurių metu galima suteikti išsamesnį grįžtamąjį ryšį, taip pat grupių kūrimas socialiniuose tinkluose operatyviai organizacinei informacijai perduoti“ (I5)

Kaip matyti iš pateiktos lentelės, mokytojų pasiūlymai komunikacijos veiksmingumo didinimui yra susiję su tėvais ir su mokytojais bei muzikos mokykla. Informantai dažniausiai akcentavo didesnio tėvų įsitraukimo ir domėjimosi poreikį ir pažymėjo, kad reikia tėvus motyvuoti tai daryti. Kaip pažymėjo informantas (I8) „*pradėti reikia nuo tėvų motyvavimo ir tada tėvai tampa pagalbininkais ugdymo procese*“. Tyrime dalyvavę mokytojai taip pat atkreipė dėmesį į atvirumo ir bendradarbiavimo aplinkos kūrimo svarbą. Aptariant su mokytoju ir mokykla susijusius pokyčius, informantai išskyrė reguliarios komunikacijos ir abipusės atsakomybės svarbą. Interviu dalyvavę mokytojai taip pat pabrėžė teigiamos informacijos ir pasiekimų dalijimosi svarbą. Informantas (I10) nurodė, kad veiksmingesnei komunikacijai padėtų informacijos reguliarumas ir pasidalijimas ne tik problemomis, bet ir pasiekimais bei savalaikis lūkesčių išsakymas. Informantas (I5) atkreipė dėmesį į grupinių pamokų specifiką ir nurodė, kad dirbant su grupėmis tampa sudėtingiau perteikti informaciją apie individualią kiekvieno mokinio pažangą. Atsižvelgiant į tai informantas siūlo ieškoti sprendimų leidžiančių suteikti išsamesnį grįžtamąjį ryšį.

Apibendrinant interviu su Karoliniškių ir Nemenčinės muzikos mokyklų mokytojais rezultatus, galima teigti, kad komunikacijos su tėvais iniciatyvą dažniausiai prisiima mokytojai, o tėvų įsitraukimas išlieka nevienodas ir labai priklauso nuo individualių tėvų nuostatų bei pamokų formato. Tyrime dalyvavę mokytojai patvirtino, kad praktikoje dažnai susiduria su neatitikimu tarp tėvų deklaruojamo ir faktinio įsitraukimo. Tai susiję su tėvų užimtumu, pasitikėjimo mokytojo kompetencija bei tėvų motyvacija. Komunikacijos turinys abiejose analizuotose įstaigose yra panašus. Mokytojai teikia prioritetą vaiko pažangai ir pasiekimams, o praktikoje organizacinė informacija dažnai užima didesnę bendravimo dalį. Vienu svarbiausiu komunikacijos barjeru įvardijamas lūkesčių neatitikimas. Šį iššūkį mokytojai sprendžia aktyviai inicijuodami dialogą, aiškindami muzikos ugdymo specifiką ir ieškodami bendro sutarimo.

3.3. Tyrimo rezultatų apibendrinimas ir diskusija

Atlikus muzikos mokyklas lankančių vaikų tėvų anketinę apklausą bei interviu su šių mokyklų mokytojais, pavyko pasiekti tyrimo tikslą ir nustatyti šios komunikacijos ypatumus. Siekiant apibendrinti tyrimo rezultatus, tyrimo metu surinkta informacija buvo susisteminta lentelėje pagal tyrimo metodologijoje apibrėžtas tyrimo dimensijas (žr. 29 lentelę).

29 lentelė. Tyrimo rezultatų apibendrinimas

Dimensija	Apklausos rezultatai	Interviu rezultatai
Tėvų suvokimas apie įsitraukimo svarbą	Tėvai pritaria įsitraukimo svarbai, tačiau realus dalyvavimas komunikacijoje yra ribotas. Dauguma tėvų nurodo laiko stoką ir kitus įsipareigojimus kaip pagrindinę kliūtį.	Mokytojai pastebi ryškų neatitikimą tarp tėvų deklaruojamo požiūrio ir faktinio dalyvavimo. Faktinis įsitraukimas labiausiai priklauso nuo tėvų motyvacijos.
Komunikacijos turinys	Tėvai norėtų dažniau aptarti vaiko pasiekimus ir pažangą, tačiau praktikoje dažniau gauna organizacinę informaciją (renginiai, tvarkaraščiai).	Mokytojai prioritetą teikia vaiko pažangai, tačiau pripažįsta, kad organizaciniai klausimai dažnai dominuoja kasdienėje komunikacijoje. Neatitikimas ryškesnis grupinių pamokų atveju.
Komunikacijos kanalai ir priemonės	Tėvai palankiai vertina skaitmenines priemones dėl jų patogumo ir operatyvumo. Tiesioginis bendravimas vertinamas kaip svarbiausias sudėtingais atvejais.	Mokytojai naudoja elektroninį dienyną, socialinių tinklų grupes ir tiesioginį bendravimą. Priemonės parenkamos pagal situacijos pobūdį, skubumą ir tėvų pageidavimus.
Komunikacijos forma ir intensyvumas	Tėvai dažniau apsiriboja informacijos priėmimu. Pageidauja dažnesnio ir labiau personalizuoto bendravimo apie vaiko ugdymą.	Komunikacija išlieka daugiausia vienkryptė. Tėvai aktyviau išsako lūkesčius tik tada, kai mokytojas juos klausia ir skatina kalbėti.
Komunikacijos barjerai	Tėvai kaip pagrindinius barjerus įvardija laiko stoką, skirtingus lūkesčius su mokytojais ir nepakankamą informacijos aktualumą.	Mokytojai nurodo tėvų pasyvumą, nesupratimą apie muzikos mokymosi specifiką ir lūkesčių neatitikimą. Specifinis FŠPU barjeras – dalis tėvų muzikos mokyklą suvokia kaip būrelį.

Tyrimas atskleidė, kad tėvai suvokia savo įsitraukimo į komunikaciją su FŠPU įstaiga svarbą ir pritaria, kad aktyvus dalyvavimas ugdymo procese yra reikšmingas. Vis dėlto tarp deklaruojamos nuostatos ir faktinio elgesio pastebimas neatitikimas. Anketinės apklausos ir interviu tyrimo rezultatai parodė, kad komunikaciją dažniausiai inicijuoja mokytojai, o tėvai paprastai apsiriboja pasyvaus informacijos gavėjo vaidmeniu. Tai susiję su teorinėje dalyje aprašyta tendencija, kad mokyklos ir tėvų komunikacijos praktikoje dominuoja vienkryptis informacijos perdavimas (Levy, 2023; Popovska

Nalevska et al., 2021; Hine, 2022). Be to, tyrimas atskleidė, kad tėvų galimybes įsitraukti į komunikaciją riboja užimtumas ir laiko stoka. Panašūs rezultatai nustatyti ir kituose tyrimuose Lietuvoje (Gustaitienė & Širiakovienė, 2020) ir užsienyje (Stamatis & Chatzinikola, 2021; Buchanan & Clark, 2017; Graham-Clay, 2024).

Tyrimo metu papildomai buvo vertinamas įvairių sociodemografinių veiksnių poveikis tėvų įsitraukimui į komunikaciją su FŠPU. Statistinė duomenų analizė atskleidė, kad tėvų įsitraukimo svarbos suvokimas nėra vienodas ir statistiškai reikšmingai skiriasi pagal kelis demografinius kintamuosius. Analizės metu nustatyta, kad statistiškai reikšmingas veiksnys veikiantis tėvų įsitraukimą yra vaiko amžius. Jaunesnių vaikų tėvai įsitraukimo svarbą vertina aukščiausiai, o didėjant vaiko amžiui įsitraukimo svarbos suvokimas mažėja. Tai atitinka Hornby & Lafaele (2023) barjerų modelyje aprašytą vaiko amžiaus dimensiją ir Epstein (1986) teorijos nuostatas, kurios akcentuoja, kad tėvų įsitraukimas yra labiau intensyvus ankstyvuosiuose ugdymo etapuose ir natūraliai mažėja vaikui bręstant. Šią tendenciją patvirtina ir muzikinio ugdymo tyrimai. Knott (2018) ir Cui (2023) nustatė, kad tėvų aktyvumas komunikuojant su muzikos mokytoju mažėja augant vaiko savarankiškumui. Statistiškai reikšmingi skirtumai nustatyti ir pagal vaikų skaičių šeimoje, tėvų lytį bei tėvų amžių. Vieno vaiko tėvai įsitraukimo svarbą vertina aukščiau, o motinos palankiau vertina įsitraukimo svarbą nei tėvai. Tyrimo metu taip pat paaiškėjo, kad tėvų ankstesnė patirtis muzikos srityje gali daryti įtaką komunikacijos kokybei. Mokytojai nurodė, kad tėvai, kurie patys lankė muzikos mokyklą, lengviau supranta ugdymo proceso specifiką ir greičiau randa bendrą kalbą su mokytoju. Šią įžvalgą patvirtina ir Wan, Ma ir Zheng (2026) tyrimo rezultatai, kurie atskleidė, kad tėvų muzikinis išsilavinimas veikia jų emocinį palaikymą ir rūpinimąsi vaiko pasiekimais muzikos pamokose. Tai reiškia, kad tėvų komunikacijos pobūdis gali būti susijęs su jų muzikiniu išsilavinimu. Apibendrinant įvairių veiksnių poveikį komunikacijos su muzikos mokykla pobūdžiai, tikslinga pažymėti, kad komunikacijos pobūdis tarp tėvų ir mokytojų nėra vienodas ir priklauso nuo platesnio šeimos konteksto bei vaiko temperamento (Ku, 2026). Tai rodo, kad veiksminga komunikacija negali būti grindžiama vienu universaliu modeliu ir reikalauja individualaus požiūrio į kiekvieną šeimą.

Komunikacijos turinio analizė atskleidė, kad visos trys teorinėje dalyje aptartos Yang, Jeon ir Choi (2025) išskirtos komunikacijos sritys (akademinė pažanga, elgesio aptarimas ir išteklių koordinavimas) pasireiškia analizuotų FŠPU ir tėvų komunikacijoje. Tyrimas atskleidė neatitikimą tarp tėvų lūkesčių ir to, kokį turinį jie faktiškai gauna. Tėvai nurodė, kad norėtų dažniau aptarti vaiko pasiekimus, pažangą ir individualius ugdymo klausimus, tačiau praktikoje komunikacijoje dominuoja organizacinė informacija. Šį neatitikimą patvirtino ir mokytojai. Jie pabrėžia vaiko pažangos aptarimo svarbą, bet pripažįsta, kad organizaciniai klausimai dažnai nustumia bendravimą apie vaiko pasiekimus į antrą planą.

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad abiejų analizuojamų muzikos mokyklų mokytojai naudoja vienodas komunikacijos kanalus ir priemones. Elektroninis dienynas yra pagrindinis oficialus kanalas,

socialinių tinklų grupės naudojamos organizacinei informacijai skleisti, o tiesioginis bendravimas telefonu ar gyvai pasirenkamas sudėtingesniais atvejais. Ši įžvalga atitinka Laho (2019) ir Maxey (2020) tyrimų išvadas, kad skaitmeninės priemonės vis labiau integruojamos į kasdienę mokyklos ir tėvų komunikaciją, tačiau tradicinis tiesioginis bendravimas išlieka svarbiausias kuriant pasitikėjimu grįstus santykius.

Tyrimas parodė, kad FŠPU įstaigų komunikacija su tėvais dažniausiai būna vienkryptė, kai mokytojai tik perduoda informaciją tėvams. Tėvų ir mokytojų nuomonės vertinimas atskleidė, kad tėvai dažniau apsiriboja informacijos priėmimu nei aktyviai dalyvauja pokalbyje. Panašiai daugybė empirinių tyrimų atliktų įvairiose šalyse patvirtina, kad mokyklos ir tėvų sąveikoje dominuoja vienkryptė komunikacija (Levy, 2023; Popovska Nalevska, Popovski & Dimova Popovska, 2021; Hine, 2022; Beeli-Zimmermann, Ewald, Burri & Wannack, 2024). Analizuotų FŠPU mokytojai pabrėžė, kad tėvai turintys aiškius lūkesčius papildomo ugdymo srityje ir kurie jaučia padrasinti kalbėti, tampa aktyvesniais komunikacijos dalyviais. Tai leidžia manyti, kad dvikryptė komunikacija yra galima, tačiau tam reikia sukurti palankias sąlygas. Tai patvirtina ir teorinėje dalyje pateikta Leenders et al. (2019) įžvalga apie tai, kad dvikryptė komunikacija reikalauja didelių laiko sąnaudų ir specifinių bendravimo kompetencijų tiek iš mokytojų, tiek iš tėvų.

Tyrimo metu identifikuoti komunikacijos barjerai atitinka Hornby ir Lafaele (2023) barjerų modelyje išskirtas kategorijas. Tėvai kaip pagrindinius barjerus įvardija laiko stoką, nepakankamą informacijos aktualumą ir skirtingus lūkesčius su mokytojais. Mokytojai taip pat pabrėžia lūkesčių neatitikimą ir papildomai išskiria tėvų pasyvumą ir nesupratimą apie muzikos mokymosi specifiką. Tai didžiąja dalimi atitinka anksčiau atliktų tyrimų rezultatus. Tėvų užimtumas ir nenoras dalyvauti ugdymo veikloje kaip pagrindinė kliūtis nustatyta Lietuvoje (Gustaitienė & Širiakovienė, 2020) ir užsienyje (Stamatis & Chatzinikola, 2021; Buchanan & Clark, 2017), tėvų abejingumas taip pat buvo nustatytas kituose tyrimuose (Gokalp, Akbasli & Dis, 2021; Tanase, 2022), tėvų ir mokytojų lūkesčių neatitikimas atitinka tėvų ir mokytojų veiksmų grupę Hornby & Lafaele (2023) modelyje. Išskirtinis šiame tyrime nustatytas barjeras – tėvų nepakankamas muzikos mokymosi specifikos suvokimas. Mokytojų teigimu, dalis tėvų yra linkę muzikos mokyklą suvokti kaip paprastą būrelį ar tik vaiko užimtumo veiklą, tačiau FŠPU įstaigos siūlo rimtą muzikinį išsilavinimą, todėl reikalauja didesnio vaiko ir tėvų įsitraukimo. Šis barjeras yra savitas FŠPU kontekstui ir kyla iš specifinio šių įstaigų statuso švietimo sistemoje. FŠPU užima tarpinę poziciją tarp formalaus ir neformalaus švietimo, todėl tokių įstaigų teikiamo išsilavinimo rimtumas ne visuomet gali būti aiškus tėvams, o tai neigiamai veikia jų įsitraukimą į komunikaciją su įstaiga.

Tyrimo metu buvo tikrinta prielaida, kad mažesnėje bendruomenėje komunikacijos procesai gali veikti geriau. Statistinis palyginimas patvirtino, kad Nemenčinės muzikos mokyklos tėvai bendrą komunikacijos kokybę vertina statistiškai reikšmingai aukščiau nei Karoliniškių mokyklos tėvai. Ši

tyrimo įžvalga leidžia daryti išvadą, kad mažesnė Nemenčinės muzikos mokyklos bendruomenė sudaro palankesnes sąlygas individualizuotai ir artimesnei komunikacijai, o tai gali lemti aukštesnį tėvų pasitenkinimą. Šią prielaidą sustiprina ir tyrimo rezultatas, kad Nemenčinės mokyklos tėvai aukščiau vertina galimybę būti išgirstiems. Tai rodo, kad komunikacija šioje įstaigoje yra labiau dvikryptė, o dvikryptiškumas teorinėje dalyje identifikuotas kaip vienas esminių veiksmingos komunikacijos požymių (Graham-Clay, 2024). Kita vertus, tikslinga pažymėti, kad nors bendras komunikacijos kokybės vertinimas tarp mokyklų reikšmingai skiriasi, tėvų įsitraukimo svarbos suvokimas pagal įstaigą statistiškai reikšmingai nesiskiria. Tai rodo, kad geresnė komunikacijos kokybė nebūtinai susijusi su didesniu tėvų įsitraukimo suvokimu. Be to, svarbu pabrėžti ir tai, kad Nemenčinės muzikos mokyklos tėvų aukštesnis komunikacijos pasitenkinimas gali būti susijęs su mažesniais šios mokyklos tėvų komunikacijos lūkesčiais. Rajono mokyklą lankančių vaikų tėvai gali turėti mažesnius lūkesčius komunikacijos atžvilgiu nei miesto mokyklos tėvai, todėl jų pasitenkinimas gali būti aukštesnis vien dėl mažesnio lūkesčių ir patirties neatitikimo atotrūkio. Ši aplinkybė neleidžia daryti vienareikšmės išvados, kad mažesnė bendruomenė savaime užtikrina geresnę komunikaciją ir reikalauja tolimesnių tyrimų vertinančių bendruomenės dydžio ir tėvų lūkesčių poveikį komunikacijos vertinimui.

Apibendrinant tyrimo rezultatus, galima teigti, kad kiekviena iš pirmajame ginamajame teiginyje išskirtų dimensijų atskleidė savitų komunikacijos trūkumų ir stipriųjų pusių, darančių įtaką bendram komunikacijos veiksmingumui. Tai patvirtina pirmąjį ginamąjį teiginį. Tyrimo metu taip pat nustatyta, kad tėvai mažesnėje Nemenčinės muzikos mokyklos bendruomenėje yra labiau patenkinti komunikacijos kokybe, nei tėvai didesnėje Karoliniškių mokyklos bendruomenėje. Be to, mažesnės muzikos mokyklos tėvai palankiau vertina galimybę būti išgirstiems. Šie tyrimo rezultatai patvirtina antrąjį ginamąjį teiginį, tačiau išlieka prielaida, kad šį rezultatą galėjo iš dalies lemti ir skirtingi abiejų mokyklų tėvų lūkesčiai. Tyrimo metu taip pat buvo tikrinama prielaida, kad tėvų įsitraukimą į komunikaciją su pedagogais lemia vaiko amžius bei vaikų skaičius šeimoje. Statistinė duomenų analizė patvirtino, kad abu šie veiksniai yra statistiškai reikšmingi, t. y. jaunesnių vaikų tėvai ir tėvai auginantys mažesnį vaikų skaičių aukščiau vertina įsitraukimo svarbą. Tyrimo duomenys atskleidė, kad komunikacijos veiksmingumui neigiamą įtaką daro tėvų ir pedagogų lūkesčių neatitikimas. Tėvai tikisi didesnės mokytojų iniciatyvos, o pedagogai – aktyvesnio tėvų įsitraukimo. Šis abipusis lūkesčių atotrūkis patvirtina ketvirtąjį ginamąjį teiginį.

IŠVADOS

1. Teorinė temos analizė atskleidė, kad švietimo įstaigų ir tėvų komunikacija yra daugiamatis procesas, apimantis komunikacijos turinį, formas, priemones ir barjerus. Remiantis Ekologinių sistemų teorija ir Persidengiančių įtakos sferų teorija, šeimos ir mokyklos sąveika yra viena svarbiausių vaiko raidos ir ugdymo sąlygų, todėl svarbu užtikrinti veiksmingą jų tarpusavio komunikaciją. Įvairių šalių empiriniai tyrimai patvirtina, kad nuosekli, dvikryptė ir tėvus įtraukianti komunikacija teigiamai veikia mokinių pasiekimus, motyvaciją ir ugdymo proceso tęstinumą, tačiau praktikoje dominuoja vienkryptis informacijos perdavimas, o tėvų galimybės aktyviai dalyvauti lieka ribotos. Tyrimai rodo, kad laiko stoka, tėvų ir mokytojų lūkesčių neatitikimas bei mokytojų nepakankami komunikacijos įgūdžiai neigiamai veikia švietimo įstaigų ir tėvų bendradarbiavimo veiksmingumą.

2. FŠPU įstaigos Lietuvos švietimo sistemoje užima tarpinę poziciją tarp formalaus ir neformalaus švietimo. Toks ugdymas vykdomas pagal ilgalaikes programas, jo rezultatai vertinami, bet dalyvavimas jose yra savanoriškas ir yra grindžiamas šeimos motyvacija. Be to, tėvai savo lėšomis apmoka apie 15 proc. visos programos kainos. Dėl šios specifikos komunikacija su tėvais FŠPU kontekste įgyja ypatingą reikšmę, nes prisideda prie vaiko motyvacijos išlaikymo ir ugdymo tęstinumo užtikrinimo labiau nei formaliojo švietimo įstaigose, kur dalyvavimas yra privalomas, o ugdymas pilnai valstybės finansuojamas. Muzikinio FŠPU atvejo tyrimai rodo, kad pasitikėjimu ir abipusiu išipareigojimu grįstas mokytojų bei tėvų bendravimas teigiamai veikia vaiko muzikinius pasiekimus ir motyvaciją. Vis dėlto FŠPU įstaigų ir tėvų komunikacija mokslinėje literatūroje nagrinėjama fragmentiškai, todėl aktualu vertinti šios komunikacijos ypatumus.

3. Empirinis tyrimas atskleidė kelis svarbius FŠPU įstaigų ir tėvų komunikacijos ypatumus:

- a. Tyrimas parodė, kad tėvų deklaruojamas įsitraukimo svarbos suvokimas nesutampa su faktiniu elgesiu, nes komunikaciją dažniausiai inicijuoja mokytojai, o tėvai apsiriboja pasyvaus informacijos gavėjo vaidmeniu. Komunikacijos turinyje dominuoja organizacinė informacija, nors tėvai pageidauja dažnesnio vaiko pasiekimų aptarimo. Tyrimas taip pat atskleidė neatitikimą tarp tėvams patogiausių komunikacijos priemonių (žinučių programėlės, telefoniniai skambučiai) ir mokyklų dažniausiai naudojamų kanalų (elektroninis dienynas, kurį tėvai vertina mažiausiai palankiai). Šie rezultatai patvirtina pirmąjį ginamąjį teiginį: kiekviena komunikacijos dimensija atskleidė savitų trūkumų ir stipriųjų pusių, darančių įtaką komunikacijos veiksmingumui.
- b. Statistinis mokyklų palyginimas atskleidė, kad mažesnės Nemenčinės muzikos mokyklos tėvai bendrą komunikacijos kokybę ir galimybę būti išgirstiems vertina statistiškai reikšmingai aukščiau nei didesnės Karoliniškių mokyklos tėvai, kas patvirtina antrąjį

ginamąjį teiginį. Šį rezultatą galėjo iš dalies lemti ir mažesni rajono mokyklos tėvų lūkesčiai lyginant su miesto mokyklos tėvais, todėl šis klausimas reikalauja tolimesnių tyrimų.

- c. Statistinė duomenų analizė patvirtino, kad tėvų įsitraukimo svarbos suvokimą statistiškai reikšmingai veikia vaiko amžius ir vaikų skaičius šeimoje. Jaunesnių vaikų tėvai bei tėvai auginantys vieną vaiką aukščiau vertina įsitraukimo į komunikaciją svarbą. Šie rezultatai patvirtina trečiąjį ginamąjį teiginį.
- d. Tyrimo metu nustatyti tokie pagrindiniai komunikacijos barjerai: laiko stoka, tėvų abejingumas ir lūkesčių neatitikimas. Nors tyrimo metu nustatyti komunikacijos barjerai atitinka anksčiau atliktų tyrimų rezultatus, identifikuotas ir išskirtinis, FŠPU kontekstui būdingas barjeras: nepakankamas tėvų suvokimas apie papildomo ugdymo specifiką. Dalis tėvų muzikos mokyklą suvokia kaip paprastą būrelį ir nesuvokia, kad FŠPU siūlo struktūruotą išsilavinimą ir reikalauja nuoseklaus įsitraukimo. Tyrimas taip pat atskleidė tėvų ir mokytojų lūkesčių bendravimo atžvilgiu atotrūkį. Nustatyta, kad tėvai tikisi didesnės mokytojų komunikacijos iniciatyvos, o mokytojai – aktyvesnio tėvų dalyvavimo. Tai patvirtina ketvirtąjį ginamąjį teiginį.

REKOMENDACIJOS

Rekomendacijos FŠPU įstaigų vadovams:

Siekiant didinti komunikacijos su tėvais veiksmingumą, rekomenduojama parengti aiškią įstaigos komunikacijos su tėvais politiką, apibrėžiančią komunikacijos dažnumą, kanalus ir atsakomybes. Svarbu, kad ši politika būtų grindžiama aiškia strategija, nurodančia, kokio pobūdžio informacija kokiais kanalais yra teikiama. Tai padėtų išvengti informacijos pertekliaus ir užtikrinti, kad tėvai gautų jiems aktualią informaciją tinkamu būdu. Tyrimas atskleidė, kad elektroninis dienynas tėvams yra mažiau priimtinas komunikacijos kanalas, todėl rekomenduojama minimizuoti jame teikiamos informacijos kiekį arba pergaltuoti jos pateikimo formą, o operatyvesniam bendravimui pasitelkti tėvams patogesnes priemones. Kadangi tyrimas atskleidė, kad tėvai pageidauja dažnesnio vaiko pasiekimų aptarimo, tikslinga numatyti reguliarius individualius mokytojo ir tėvų susitikimus. Taip pat rekomenduojama sudaryti sąlygas mokytojams tobulinti komunikacijos kompetencijas per tikslinius mokymus, nes tyrimas parodė, kad komunikacijos iniciatyva dažniausiai tenka mokytojui.

Rekomendacijos FŠPU įstaigose dirbantiems mokytojams:

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad tėvai labiau įsitraukia į komunikaciją tada, kai mokytojas ne tik informuoja apie problemas, bet ir dalijasi teigiama informacija apie vaiko pažangą. Dėl šios priežasties rekomenduojama reguliariai informuoti tėvus apie vaiko pasiekimus. Svarbu jau pirmojo susitikimo metu aiškiai aptarti komunikacijos lūkesčius ir pasirinkti abiem pusėms patogius bendravimo kanalus. Atsižvelgiant į tai, kad dalis tėvų muzikos mokyklą suvokia kaip paprastą užklasinę veiklą, rekomenduojama ugdymo proceso pradžioje supažindinti tėvus su FŠPU specifika ir paaiškinti, kodėl jų aktyvus dalyvavimas yra svarbus vaiko pažangai.

Rekomendacijos FŠPU įstaigas lankančių vaikų tėvams:

Tyrimo rezultatai parodė, kad tėvų aktyvus įsitraukimas teigiamai veikia vaiko motyvaciją ir ugdymo proceso rezultatus. Tėvams rekomenduojama neapsiriboti pasyviu informacijos priėmimu ir aktyviau inicijuoti bendravimą su mokytojais. Šiam tikslui tikslinga klausinėti apie vaiko pažangą, išsakyti savo lūkesčius, pasidalinti su ugdymo susijusiais rūpesčiais.

BIBLIOGRAFIJOS ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

1. Aleksić, G., Bebić-Crestany, D., & Kirsch, C. (2024). Factors influencing communication between parents and early childhood educators in multilingual Luxembourg. *International Journal of Educational Research*, 124, 102309. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2023.102309>
2. Ang, K., Panebianco, C., & Odendaal, A. (2020). Parent–teacher partnerships in group music lessons: a collective case study. *British Journal of Music Education*, 37(2), 169–179. <https://doi.org/10.1017/S026505171900024X>
3. Azad, G. F., Marcus, S. C., & Mandell, D. S. (2020). Partners in School: Optimizing Communication between Parents and Teachers of Children with Autism Spectrum Disorder. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 31(4), 438–462. <https://doi.org/10.1080/10474412.2020.1830100>
4. Beeli-Zimmermann, S., Ewald, A. S., Burri, M., & Wannack, E. (2024). The complexity of managing diverse communication channels in family-school relations in Switzerland as seen by parents and schools. *Australian and International Journal of Rural Education*, 34(2), 1–18. <http://doi.org/10.47381/ajre.v34i2.714>
5. Brinia, V., Selimi, P., Dimos, A., & Kondea, A. (2022). The Impact of Communication on the Effectiveness of Educational Organizations. *Education Sciences*, 12(3), 170. <https://doi.org/10.3390/educsci12030170>
6. Buchanan, R., & Clark, M. (2017). Understanding parent–school communication for students with emotional and behavioral disorders. *Open Family Studies Journal*, 9, 122–131. <https://doi.org/10.2174/1874922401709010122>
7. Chang, L., Pattananon, N., & Junchomchaey, N. (2023). The Parental Participation in Music Education of China. *Journal of Modern Learning Development*, 8(3), 443–450. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/259656/176547>
8. Chappel, J., & Ratliffe, K. (2021). Factors Impacting Positive School-Home Communication: A Multiple Case Study of Family-School Partnership Practices in Eight Elementary Schools in Hawai'i. *School Community Journal*, 31(2), 9–30. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1323052>
9. Chatzinikola, M. (2022). Communication management of parent participation in education process: Practices of communication between teachers and parents. *European Journal of Education and Pedagogy*, 3(3), 1–6. <https://doi.org/10.24018/ejedu.2022.3.3.312>
10. Conus, X., & Fahrni, L. (2017). Routine communication between teachers and parents from minority groups: an endless misunderstanding? *Educational Review*, 71(2), 234–256. <https://doi.org/10.1080/00131911.2017.1387098>
11. Cui, C. (2023). Measuring parental involvement as parental actions in children's private music lessons in China. *Frontiers in Psychology*, 13, 1061765. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1061765>
12. Cunha, N., Lichand, G., Madeira, R., & Bettinger, E. (2017). What is it about communicating with parents. *Stanford University*. https://cepa.stanford.edu/sites/default/files/cunha_cover_paper1.pdf
13. Daučianskaitė, A. (2019). Parental involvement in a child's musical education. In *Holistinis mokymasis* (No. 4, pp. 51–63). https://www.vdu.lt/cris/bitstream/20.500.12259/106040/1/ISSN2351-7409_2019_N_4.PG_51-63.pdf
14. Dawadi, S., Shrestha, S., & Giri, R. A. (2021). Mixed-methods research: A discussion on its types, challenges, and criticisms. *Journal of Practical Studies in Education*, 2(2), 25–36. <https://doi.org/10.46809/jpse.v2i2.20>
15. Đukić, T., Bogavac, D., Stojadinović, A., & Rajčević, P. (2022). Parental Involvement in Education and Collaboration with School. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education*, 10, 1–14. <https://doi.org/10.23947/2334-8496-2022-10-1-01-14>

16. Eckardt, V. C., Herbeck, M. P., Hufer, D., & Schwab, S. (2025). Talk to me! Examining parent-coach communication frequency and satisfaction in youth soccer. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 1–18. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2025.2525244>
17. Epstein, J. L. (1995). School-Family-Community Partnerships: Caring for the children we share. *Phi Delta Kappan*, 76, 701-712. <https://doi.org/10.1177/003172171009200326>
18. Epstein, J. L., & Sheldon, S. (2022). *School, Family, and Community Partnerships* (3rd edn). Routledge. <https://www.perlego.com/book/3553090>
19. Evans, M. P. (2013). Educating preservice teachers for family, school, and community engagement. *Teaching Education*, 24(2), 123–133. <https://doi.org/10.1080/10476210.2013.786897>
20. Flores, D. R., & Perez, H. D. (2022). Parent-School-Community Involvement in the Academic Performance of Senior High School Students-GAS (Grade 11 and 12) in One Public High School in the New Normal: Towards Project ISLA. *American Journal of Interdisciplinary Research and Innovation*, 1(1), 74–85. <https://doi.org/10.54536/ajiri.v1i1.466>
21. Gartmeier, M., Gebhardt, M., & Dotger, B. (2016). How do teachers evaluate their parent communication competence? Latent profiles and relationships to workplace behaviors. *Teaching and Teacher Education*, 55, 207-216. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2016.01.009>
22. Ghanad, A. (2023). An overview of quantitative research methods. *International journal of multidisciplinary research and analysis*, 6(8). <https://doi.org/10.47191/ijmra/v6-i8-52>
23. Gokalp, S., Akbasli, S. & Dis, O. (2021). Communication barriers in the context of school-parents cooperation. *European Journal of Educational Management*, 4(2), 83-96. <https://doi.org/10.12973/eujem.4.2.83>
24. Goldman, S. E., & Burke, M. M. (2019). The perceptions of school involvement of parents of students with autism spectrum disorders: A systematic literature review. *Review Journal of Autism and Developmental Disorders*, 6(2), 109-127. <https://doi.org/10.1007/s40489-019-00157-y>
25. Goodall, J. S. (2016). Technology and school-home communication. *International Journal of Pedagogies and Learning*, 11(2), 118–131. <https://doi.org/10.1080/22040552.2016.1227252>
26. Goodall, J., & Montgomery, C. (2013). Parental involvement to parental engagement: a continuum. *Educational Review*, 66(4), 399–410. <https://doi.org/10.1080/00131911.2013.781576>
27. Graham-Clay, S. (2024). Communicating with Parents 2.0: Strategies for Teachers. *School Community Journal*, 34(1), 9-60. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1425334>
28. Gu, L. (2017). Using school websites for home-school communication and parental involvement? *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 3(2), 133–143. <https://doi.org/10.1080/20020317.2017.1338498>
29. Gustaitienė, I., & Širiakovienė, A. (2020). Priešmokyklinio ugdymo pedagogų ir tėvų bendravimas ir bendradarbiavimas (Kauno miesto atvejis). *Jaunųjų Mokslininkų Darbai*, 50, 6–12. <https://doi.org/10.21277/jmd.v50i1.283>
30. Hine, M. G. (2022). Words Matter: Differences in Informative and Negative School Communication in Engaging Families. *School Community Journal*, 32(1), 157-186. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1347510>
31. Hornby, G., & Lafaele, R. (2011). Barriers to parental involvement in education: An explanatory model. *Educational Review*, 63(1), 37-52. <http://dx.doi.org/10.1080/00131911.2010.488049>
32. Hornby, G., & Lafaele, R. (2023). Barriers to parental involvement in education: an explanatory. *Mapping the Field: 75 Years of Educational Review, Volume II*, 121. https://ereader.perlego.com/1/book/4208927/16?page_number=123
33. Huang, K., & Liao, Y. & Luo, R. (2024). Does Parent-Teacher Communication Truly Boost Students' School Performance?, MPRA Paper 123072, University Library of Munich, Germany. <https://ideas.repec.org/p/pramprapa/123072.html>

34. Yamauchi, L. A., Ponte, E., Ratliffe, K. T., & Traynor, K. (2017). Theoretical and conceptual frameworks used in research on Family–School partnerships. *School Community Journal*, 27(2), 9-34. <https://docta.ucm.es/entities/publication/41815c96-d288-4de8-88a6-6ef3e9c2b60a>
35. Yang, H., Jeon, H., & Choi, S. (2025). Associations between time spent communicating with parents, teacher self-efficacy, and stress: The role of professional development. *International Journal of Educational Research Open*, 9, 100500. <https://doi.org/10.1016/j.ijedro.2025.100500>
36. Yotyodying, S., Dettmers, S., & Jonkmann, K. (2024). Teachers' prosociality and well-being at work: The mediating role of teacher engagement in family–school partnerships. *Social Psychology of Education*, 27(4), 1413-1430.
37. Johnson, M., & Majewska, D. (2022). *Formal, Non-Formal, and Informal Learning: What Are They, and How Can We Research Them? Research Report*. Cambridge University Press & Assessment. <https://www.cambridgeassessment.org.uk/Images/665425-formal-non-formal-and-informal-learning-what-are-they-and-how-can-we-research-them-.pdf>
38. Juškieienė, V., & Stasiulienė, V. (2019). Mokyklos ir šeimos komunikacijos modelis. *Pedagogika*, 133(1), 227–247. <https://doi.org/10.15823/p.2019.133.13>
39. Kardelis, K. (2017). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras.
40. Kent, C., du Boulay, B., & Cukurova, M. (2022). Keeping the Parents outside the School Gate—A Critical Review. *Education Sciences*, 12(10), 683. <https://doi.org/10.3390/educsci12100683>
41. Knott, E. (2018). How important is parental involvement in a child's musical education for the achievement of musical success. *Durham Undergraduate Research in Music & Science*, 1, 54-61. <https://musicscience.net/wp-content/uploads/2018/10/knott.pdf>
42. Kovienė, S. (2022). Tėvų pedagoginio švietimo situacijos ikimokyklinio ugdymo įstaigose gerinimo galimybės. *Švietimas: Politika, Vadyba, Kokybė*, 14(1), 26–44. <https://doi.org/10.48127/spvk-epmq/22.14.26>
43. Kraft, M. A., & Dougherty, S. M. (2013). The effect of teacher–family communication on student engagement: Evidence from a randomized field experiment. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 6(3), 199-222. <https://doi.org/10.1080/19345747.2012.743636>
44. Ku, J. (2026). Exploring the role of teacher-student-parent relationships in shaping learning outcomes during remote violin instruction [Doctoral dissertation, Columbia University]. Academic Commons. <https://doi.org/10.7916/26vy-a781>
45. Laho, N. S. (2019). Enhancing School–Home Communication Through Learning Management System Adoption: Parent and Teacher Perceptions and Practices. *School Community Journal*, 29(1), 117–142. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1219893>
46. Leenders, H., de Jong, J., Monfrance, M., & Haelermans, C. (2019). Building strong parent–teacher relationships in primary education: the challenge of two-way communication. *Cambridge Journal of Education*, 49(4), 519–533. <https://doi.org/10.1080/0305764X.2019.1566442>
47. Levy, R. (2023). Home–school communication: what we have learned from the pandemic. *Education 3-13*, 52(1), 21–32. <https://doi.org/10.1080/03004279.2023.2186972>
48. Li, J. (2024). Reasons for Barriers in Family-School Cooperation. *Lecture Notes in Education Psychology and Public Media*, 61(1), 131–138. <https://doi.org/10.54254/2753-7048/61/20240505>
49. Lietuvos neformaliojo švietimo agentūra. (2025). *Lietuvos neformaliojo vaikų švietimo sistemos analizė*. https://www.linesa.lt/uploads/NVS%20dok/NV%C5%A0%20ANALIZE_2026-03-05.pdf
50. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministras įsakymas „Dėl geros mokyklos koncepcijos patvirtinimo“. 2015 m. gruodžio 21 d. Nr. V-1308. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/46675970a82611e59010bea026bdb259?jfwid=32wf90sn>

51. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. 1991 m. birželio 25 d. Nr. I-1489. Nauja įstatymo redakcija nuo 2011-07-01. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1480/asr>
52. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministras. (2022, sausio 4). *Dėl bendrujų iš valstybės ar savivaldybių biudžetų finansuojamų neformaliojo švietimo programų kriterijų aprašo patvirtinimo* (Įsakymas Nr. V-4). E-TAR. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e068e0f06d2511ec993ff5ca6e8ba60c>
53. Litvinaitė, J. (2022). Projektas „Bendrojo ugdymo mokytojų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų tobulinimas. Kaunas. https://www.researchgate.net/publication/364197125_Projektas_Bendrojo_ugdymo_mokytoju_bendruju_ir_dalykiniu_kompetenciju_tobulinimas_BENDROJO_UGDYMO_MOKYTOJU_BENDRAVIMO_IR_BENDRADARBIAVIMO_KOMPETENCIJOS_TOBULINIMAS
54. Lutovac, S., Keränen, V., Körkkö, M., Uitto, M., & Clandinin, D. J. (2024). Teachers' experiences of being unsettled within their relationships with parents: Shifting professional knowledge landscapes. *Teaching and Teacher Education*, 152, 104790. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2024.104790>
55. Major, E. (2023). Parent-Teacher Communication from the Perspective of the Educator. *Central European Journal of Educational Research*, 5(2), 13–24. <https://doi.org/10.37441/cejer/2023/5/2/13281>
56. Maxey, B. K. (2020). School-Parent Communication: Is There an Association between Grade Levels and Parental Receipt of Information? *Journal of Graduate Education Research*, 1, Article 6. <https://scholarworks.harding.edu/jger/vol1/iss1/6>
57. Mendelova, E., & Gužíkova, L. (2024). Cooperation Between Parents and Teachers in the Context of Applied Forms of Cooperation. *The Journal of Education Culture and Society*, 1, 371–387. <https://orcid.org/0000-0002-4055-2702>
58. Mutangira, D. T., Tandika, P., & Edward, G. (2025). Effective teacher-parent communication strategies for enhancing children's learning in early-grade classes: a cross-contextual study. *Educational Dimension*, 15, 108-127. <https://doi.org/10.55056/ed.900>
59. Omerdić, N., & Ridić, M. (2017). Level of cooperation development between family and school in elementary schools. *Metodički obzori: časopis za odgojno-obrazovnu teoriju i praksu*, 12(24), 54-64. <https://doi.org/10.32728/MO.12.1.2017.04>
60. Özkan Yıldız, F., & Yılmaz, A. (2020). Parent-teacher communication and parental expectations in the assessment process in Turkish preschool settings. *Education 3-13*, 49(6), 761–775. <https://doi.org/10.1080/03004279.2020.1861049>
61. Ozmen, F., Akuzum, C., Zincirli, M., & Selcuk, G. (2016). The communication barriers between teachers and parents in primary schools. *Eurasian Journal of Educational Research*, 66, 27–46. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1149130.pdf>
62. Popovska Nalevska, G., Popovski, F., & Dimova Popovska, H. (2021). Communication strategies for strengthening the parent-teacher relationships in the primary schools. *International Journal of Research Studies in Education*, 10(24), 123-134. <https://eprints.uklo.edu.mk/id/eprint/8473/>
63. Proff, A., Musalam, R., & Matar, F. (2025). Lessons learned for leaders: implications for parent-school communication in post-pandemic learning environments. In *Frontiers in Education* (Vol. 10, p. 1496319). Frontiers Media SA. <https://doi.org/10.3389/feduc.2025.1496319>
64. Rani, K. U. (2016). Communication barriers. *Journal of english language and literature*, 3(2), 74-76. https://www.researchgate.net/profile/Usha-Kumbakonam/publication/304038097_COMMUNICATION_BARRIERS/links/57641fd708aedbc345ecb7e2/COMMUNICATION-BARRIERS.pdf
65. Ruslin, R., Mashuri, S., Rasak, M. S. A., Alhabsyi, F., & Syam, H. (2022). Semi-structured Interview: A methodological reflection on the development of a qualitative research instrument in educational studies. *IOSR Journal of Research & Method in Education (IOSR-JRME)*, 12(1), 22-29. <https://doi.org/10.9790/7388-1201052229>

66. Saltmarsh, S., & McPherson, A. (2019). Un/satisfactory encounters: communication, conflict and parent-school engagement. *Critical Studies in Education*, 63(2), 147–162.
<https://doi.org/10.1080/17508487.2019.1630459>
67. Santos, F., Ferreira, M., Dias, L., Elliott, S. K., Milan, F. J., Milistetd, M., & Knight, C. J. (2025). A scoping review of coach-parent interactions and relationships across youth sport settings. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 18(2), 1002–1025.
<https://doi.org/10.1080/1750984X.2024.2332986>
68. Sharma, L. R., Bidari, S., Bidari, D., Neupane, S., & Sapkota, R. (2023). Exploring the mixed methods research design: types, purposes, strengths, challenges, and criticisms. *Global Academic Journal of Linguistics and Literature*, 5(1), 3–12.
<https://doi.org/10.36348/gajll.2023.v05i05.004>
69. Shaw, D., & Joseph, D. (2023). A scoping literature review: Parental influence and involvement in extra-curricular music education. *Victorian Journal of Music Education*, 3–11.
<https://search.informit.org/doi/10.3316/informit.T2025122300005400357781755>
70. Smith, T. E., Sheridan, S. M., Kim, E. M., Park, S., & Beretvas, S. N. (2020). The effects of family-school partnership interventions on academic and social-emotional functioning: A meta-analysis exploring what works for whom. *Educational Psychology Review*, 32(2), 511–544.
<https://doi.org/10.1007/s10648-019-09509-w>
71. Solaris, I. (2022). School-Family cooperation: creation of a new institution. *International Journal of Latest Research in Humanities and Social Science (IJLRHSS)*, 5, 31–36.
<https://doi.org/10.6084/m9.figshare.21431595.v1>
72. Stamatis, P. J., & Chatzinikola, M. (2021). Advantages and reasons hindering the communication between teachers and parents: An empirical study. *European Journal of Education and Pedagogy*, 2(2), 43–48. <https://mail.ej-edu.org/index.php/ejedu/article/view/79>
73. Stanley, K., & Kuo, N. (2022). “It Takes a Village”: Approaching the Development of School-Family-Community Partnerships through Bronfenbrenner’s Socio-Ecological Perspectives. *Journal of Human Sciences and Extension*, 10(1), 13. <https://doi.org/10.54718/CQBW6379>
74. Šimutienė, R., & Slušnienė, G. (2024). Ikimokyklinio ugdymo pedagogų ir imigrantų tėvų bendravimas ir bendradarbiavimas. *Verslas, technologijos, biomedicina: inovacijų išvalgos 2024: straipsnių rinkinys.*, (1), 516–528. <https://vb.kvk.lt/object/elaba:201654706/>
75. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. (2025). *Neformalusis vaikų švietimas*. <https://smsm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/smm-svietimas/svietimas-neformalusis/>
76. Tanase, M. (2023). The Benefits and Challenges of Home-School Communication in Urban Settings. *Contemporary School Psychology*, 27, 426–441. <https://doi.org/10.1007/s40688-021-00404-2>
77. Tóblová, E., Ferková, Š., & Poliaková, A. (2020). Research into school and family cooperation from the perspective of teachers and parents. *12th International Conference on Education and New Learning Technologies*, 7091–7099. <https://doi.org/10.21125/edulearn.2020.1827>
78. Wan, Q., Ma, J., & Zheng, L. (2026). The effects of parental involvement and support on elementary school music education in Nanjing, China: A study based on the theory of the zone of proximal development. *Online Journal of Music Sciences*, 11(2), 424–440.
<https://doi.org/10.31811/ojomus.1815882>
79. Wieser, M., Novak-Geiger, V., & Müller, F. H. (2024). Who stays? Who goes? Motivation and tendency to drop out in music schools. *Frontiers in Psychology*, 15, 1378843.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1378843>
80. Wolf, C. et al. (2016). *The SAGE Handbook of Survey Methodology*. 1st edn. SAGE Publications Ltd. <https://www.perlego.com/book/860441>
81. Xu, X., & Muiyang, Z. (2025). Teachers’ communication skills with families A case study in rural school in China. *European Public & Social Innovation Review*, 10, 01–17.
<https://doi.org/10.31637/epsir-2025-1596>

SANTRAUKA

Magistro baigiamajame darbe analizuojama formalųjį švietimą papildančio ugdymo (FŠPU) įstaigų ir tėvų komunikacija. Temos aktualumą lemia augantys ugdymo kokybės reikalavimai ir plintančios skaitmeninės komunikacijos priemonės, keičiančios mokyklos ir tėvų bendradarbiavimo pobūdį. Nepaisant plačiai pripažįstamos veiksmingos komunikacijos svarbos, praktikoje ji dažnai išlieka vienkryptė, o tėvų galimybės aktyviai dalyvauti – ribotos. FŠPU kontekste ši problema įgyja kitokią reikšmę dėl savanoriško dalyvavimo specifikos ir tėvų finansinio įnašo. Probleminis klausimas: kaip pasireiškia FŠPU įstaigų ir tėvų komunikacija ir kokie veiksniai lemia jos veiksmingumą?

Darbo tikslas – išnagrinėjus teorinius švietimo įstaigų komunikacijos ypatumus, empiriškai įvertinti FŠPU įstaigų ir tėvų komunikaciją, nustatyti komunikacijos proceso ypatumus ir identifikuoti priežasčių-pasekmių ryšius. Uždaviniai: 1. Išnagrinėti teorinius švietimo įstaigų ir tėvų komunikacijos aspektus, siekiant sukurti empirinio tyrimo pagrindą; 2. Išanalizuoti FŠPU įgyvendinimą Lietuvoje, siekiant nustatyti komunikacijos ypatumus ir esamas bei galimas problemas; 3. Empiriškai įvertinti FŠPU įstaigų ir tėvų komunikaciją, analizuojant jos turinį, formas, priemones ir komunikacijos barjerus. Duomenų rinkimui taikyti dokumentų analizės, anketavimo ir pusiau struktūruoto interviu metodai; duomenų analizei – statistinės ir turinio analizės metodai.

Tyrimas atliktas Vilniaus Karoliniškių ir Vilniaus rajono Nemenčinės muzikos mokyklose. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad komunikaciją dažniausiai inicijuoja mokytojai, o tėvai apsiriboja pasyvaus informacijos gavėjo vaidmeniu. Komunikacijos turinyje dominuoja organizacinė informacija, nors tėvai pageidauja dažnesnio vaiko pasiekimų aptarimo. Nustatytas neatitikimas tarp tėvams patogiausių komunikacijos priemonių ir mokyklų faktiškai naudojamų kanalų. Identifikuoti pagrindiniai komunikacijos barjerai: laiko stoka, tėvų abejingumas ir lūkesčių neatitikimas. Išskirtinis FŠPU kontekstui būdingas barjeras: tėvų nepakankamas suvokimas apie papildomo ugdymo specifiką. Statistinis mokyklų palyginimas parodė, kad mažesnės Nemenčinės mokyklos tėvai komunikacijos kokybę vertina reikšmingai aukščiau nei didesnės Karoliniškių mokyklos tėvai.

Darbą sudaro įvadas, trys skyriai, išvados, rekomendacijos, bibliografijos šaltinių sąrašas, santrauka lietuvių ir anglų kalbomis bei 4 priedai. Darbe pateiktos 29 lentelės ir 17 paveikslų.

Raktiniai žodžiai: formalųjį švietimą papildančio ugdymo įstaigos, FŠPU, tėvų ir mokyklos komunikacija, komunikacijos barjerai, tėvų įsitraukimas, muzikos mokykla.

SUMMARY

The master's thesis analyzes the communication between institutions of supplementary formal education (FŠPU) and parents. The relevance of the topic is determined by the growing requirements for the quality of education and the spread of digital communication tools that change the nature of school-parent cooperation. Despite the widely recognized importance of effective communication, in practice it often remains one-way, and the opportunities for parents to actively participate are limited. In the context of FŠPU, this problem acquires a different meaning due to the specifics of voluntary participation and the financial contribution of parents. Problematic question: how does communication between FŠPU institutions and parents manifest itself and what factors determine its effectiveness?

The purpose of the work is to empirically evaluate the communication between FŠPU institutions and parents, determine the characteristics of the communication process and identify cause-effect relationships, having examined the theoretical features of communication in educational institutions. Objectives: 1. To analyze the theoretical aspects of communication between educational institutions and parents in order to create a basis for empirical research; 2. To analyze the implementation of supplementary education in Lithuania, in order to identify the characteristics of communication and existing and potential problems; 3. To empirically evaluate the communication between FŠPU institutions and parents, analyzing its content, forms, means and communication barriers. Document analysis, questionnaire and semi-structured interview methods were used for data collection; statistical and content analysis methods were used for data analysis.

The study was conducted in Vilnius Karoliniškės and Vilnius district Nemenčinė music schools. The results of the study revealed that communication is most often initiated by teachers, and parents are limited to the role of passive recipients of information. Organizational information dominates the content of communication, although parents would like to discuss their child's achievements more frequently. A discrepancy was found between the most convenient means of communication for parents and the channels actually used by schools. The main communication barriers were identified: lack of time, parental indifference and mismatch of expectations. A barrier unique to the FŠPU context: insufficient awareness of parents about the specifics of supplementary education. Statistical comparison of schools showed that parents of the smaller Nemenčinė school rate the quality of communication significantly higher than parents of the larger Karoliniškė school.

The work consists of an introduction, three chapters, conclusions, recommendations, a list of bibliographic sources, a summary in Lithuanian and English, and 4 appendices. The work contains 28 tables and 17 figures.

Keywords: educational institutions supplementing formal education, FŠPU, parent-school communication, communication barriers, parental involvement, music school.